

ČASOPIS MINISTERSTVA NÁRODNÍ OBRANY

VOJENSKÁ MYSL

TŘICÁTÝ ROČNÍK

7

K 30. výročí vzniku časopisu **Vojenská mysl**

V letošním roce jubilejních oslav, jakými bylo 110. výročí narození V. I. Lenina, 35. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou a 25. výročí trvání Varšavské smlouvy, vzpomínáme i 30. výročí vzniku našeho nejvyššího teoretického vojensko-odborného časopisu **Vojenské mysli**.

V Praze se konalo dne 16. května 1980 zasedání rozšířené redakční rady, na kterém jeho účastníci zhodnotili výsledky práce redakce, redakční rady a širokého okruhu spolupracovníků a dopisovatelů.

V zastoupení náčelníka generálního štábu ČSLA vystoupil 1. zástupce NGŠ generálporučík ing. Jozef Turošík, který řekl:

„V životě člověka tři desetiletí už znamenají léta zralosti a u teoretického časopisu můžeme hovořit již o tradici. Současně je to i příležitost zamyslet se nad tím, jak **Vojenská mysl** v uplynulých letech plnila své úkoly a poslání, čeho dosáhla a jaké cíle vytyčíme do dalších jejích ročníků.

K hodnocení výsledků, docílených za celou dobu vydávání **Vojenské mysli**, můžeme přistupovat z různých hledisek analýzy tematických okruhů, či statistických přehledů, i řady specifických kritérií. K základním, určujícím kritériím v našem případě nesporně patří historický přístup, který nám dá odpověď na otázky, jak **Vojenská mysl** napomáhala upevňování bojové síly a pohotovosti našich útvarů, svazků a svazů v duchu aplikace Marxovy téze, že teorie musí být nejen formou správného odrazu a chápání objektivní skutečnosti, ale i prostředkem jejího přetváření.

Probíhající revoluce ve vojenství velmi ostře staví na pořad dne nejen požadavek soustavného zvyšování úrovně řízení vojsk, ale neméně naléhavě i otázku vědeckosti řízení všech druhů praktické i teoretické činnosti ve všech oblastech vojenství. Jestliže se v minulých válkách mohl velitel v řadě případů spoléhat převážně na své osobní zkušenosti a empirické znalosti, pak v současných podmínkách nemůže úspěšně splnit své povinnosti bez nezbytných teoretických znalostí, bez zvládnutí nejnovějších poznatků vojenské vědy.

Rozvoj vojenskoteoretického myšlení pracovníků vyšších štábů je bezprostředně podmíněn jejich soustavným studiem výsledků vojenské vědy i zobecněných a praxí ověřených zkušeností z přípravy vojsk. Nezastupitelná role v tomto procesu bezesporu přísluší **Vojenské mysli**, která plní nejen úlohu informačního zdroje, ale i motivačního činitele těch důstojníků a generálů, kterým je určena.

Vojenská mysl byla založena nedlouho po vítězství pracujícího lidu nad reakcí v únoru 1948 a po historickém IX. sjezdu KSČ, které se staly zásadním předělem ve vývoji vojenské politiky strany, ve výstavbě Československé lidové armády, i v zabezpečení obranyschopnosti našeho státu.

Již při rozhodnutí o vzniku tohoto časopisu v prosinci roku 1950 bylo zdůrazněno jeho poslání jako pomůcky vyššího velitelského sboru pro studium sovětské vojenské vědy, zejména taktiky vyšších jednotek, operačního umění a strategie. Kromě toho přinášel časopis i vojenskopolitické úvahy, zaměřené zejména k význačným aktuálním událostem ve světě.

Za 30 let svého trvání časopis prošel pochopitelně jak organizačními, tak i obsahovými změnami, které zpětně ukazují, že dovedl včas a odpovídajícím způsobem reagovat na konkrétní potřeby praxe vojsk.

V prvních letech své existence vycházela Vojenská mysl nejprve jako vojensko-politický časopis a později jako čistě odborná publikace k vysvětlování předpisů a řádů.

Tematika časopisu zahrnovala obsahově širokou problematiku. Od článků převážně předpisové a přednáškové formy, které vyjadřovaly oficiální názory ministerstva národní obrany, přes statě zaměřené zejména na útočnou operaci v počátečním období války až k vedení operací a boje s použitím jaderných zbraní a ochrany proti účinkům zbraní hromadného ničení. Na pomoc praxi byly publikovány i metodické pomůcky, směrnice a návodové články.

Od poloviny šedesátých let se Vojenská mysl postupně stává časopisem problémové diskusní povahy k závažným otázkám velení, plánování a vedení operací a boje bez jaderných zbraní s návazností na jejich použití a řeší i teritoriální témata.

V důsledku krizového období 1988–1969 reaguje Vojenská mysl začátkem sedmdesátých let na postupnou konsolidaci vojenskovědecké fronty i na omlazování důstojnického sboru tím, že na pomoc mladým důstojníkům podrobněji vysvětluje aktuální obsahové otázky a rozšiřuje publikování metodických návodů. V souladu s růstem úrovně kádrů se pak opět rok od roku její úroveň zvyšuje a po roce 1975 nabývá opět charakter teoretického vojenskoodborného časopisu.

Na základě zveřejněných témat můžeme konstatovat, že se časopis zaměřil na rozvíjení teorie vojenského umění jak z hlediska vševojskového, tak druhů vojsk, i na aplikaci nejnovějších poznatků sovětské vojenské vědy a na praktická řešení vyplývající ze zavádění nových zbraňových systémů, nových poznatků v oblasti velení a součinnosti.

Vojenskopolitická problematika byla zaměřena na objasňování zahraničně politické linie KSČ a KSSS, na problémy upevňování obranné síly ČSSR a států Varšavské smlouvy, na otázky bezpečnosti a mírové politiky zemí socialistického společenství. Na základě toho významným způsobem napomáhala čtenářům orientovat se v ideologických problémech závažných vnitropolitických i zahraničně politických událostí a usměrňovala je na hlavní úkoly ideové výchovné práce ve štábech i u vojsk a svým způsobem přispívala i k výchově socialistického vlastenectví a proletářského a socialistického internacionalismu.

Odpovídající místo věnovala rovněž významným vojenskohistorickým událostem, hodnocení hlavních operací Sovětské armády v letech Velké vlastenecké války, přínosu sovětského vojenského umění pro rozvoj vojenství, včetně závěrů pro současnost s konkretizací na naši armádu.

Neméně důležitou tematickou oblastí bylo každodenní objasňování hlavních úkolů Rozkazu ministra národní obrany a Směrnice ministra národní obrany a náčelníka hlavní politické správy ČSLA pro stranickopolitickou práci v daném výcvikovém roce

Články s náplní zevšeobecňování zkušeností ze socialistických armád vhodně doplňovaly tematiku časopisu v těch oblastech, v nichž nemohla redakce zabezpečit práce našich vlastních autorů.

Vojenská mysl pravidelně uveřejňuje také články k aktuálním problémům výstavby a přípravy armád NATO, v nichž čtenáři dostávají dostatek informací, aby správně pochopili úlohu armád soudobého imperialismu, zejména USA a NSR, a znali jejich názory na rozpoutání a vedení války na Středoevropském válečném území.

Záslužnou práci vykonal časopis i k objasnění a sjednocení vojenské terminologie a k seznamování čtenářů s obsahem obhájených disertačních a docentských habilitačních prací. Opomenout nemůžeme ani recenze významné vojenskopolitické a vojensko-historické literatury, zejména Dějin druhé světové války od kolektivu sovětských autorů.

Vojenská mysl tak po celou dobu svého trvání úspěšně plní své poslání především díky širokému dopisovatelskému aktivu a cílevědomé činnosti redakční rady. Nemalá zásluha na dosažené kvalitě časopisu přísluší i jednotlivým redaktorům, kteří odpovědně přistupovali k výběru vhodných autorů v souladu se zaměřením tematického plánu.

To vše se pozitivně odráží ve stále účinnějším působení a vlivu Vojenské mysli u pracovníků všech velitelských stupňů, kterým je určena, kteří ji pro svou práci a zvyšování odborné úrovně potřebují a její pomoc také kladně hodnotí.

Hodnotíme-li uplynulých 30 ročníků Vojenské mysli, nemůžeme opomenout přínos, který pro náš časopis znamenala a znamená spolupráce s bratrskými časopisy socialistických armád obdobného zaměření. Zejména připomínám spolupráci v uveřejňování článků, které přebíráme a vhodně redakčně upravujeme ze sovětské Vojenské mysli a Informačního sborníku štábu Spojených ozbrojených sil členských států Varšavské smlouvy. Tyto články mají u našich čtenářů dobrou odezvu, protože pomáhají rozšiřovat jejich znalosti v oblasti strategie, operačního umění a taktiky. Neopomíjíme však ani studium dalších časopisů spřátelených armád, z nichž rovněž uveřejňujeme vhodné články. Nezastupitelnou úlohu v rozvoji vzájemné spolupráce mají i osobní styky příslušníků jednotlivých redakcí, které napomohly zkvalitnit jak vlastní práci v redakci, upřesnit složení a určování členů redakční rady a jsou zdrojem získání nových zkušeností z práce s autory, tak i způsobů a forem vzájemného přebírání článků.

Dobrá úroveň Vojenské mysli je nesporným výsledkem obětavé práce zkušených příslušníků redakce, kterým byl po tři roky udělen titul Vzorový kolektiv vydavatelství a nyní soutěží o titul Brigáda socialistické práce. Nepochybuji o tom, že v této soutěži redakce čestně obstojí.

V souvislosti s dosaženými výsledky mi dovoluji, abych vám všem, kteří jste se na tvorbě časopisu a zvyšování jeho úrovně podíleli, upřímně poděkoval za vaši dosavadní práci. Zvlášť chci poděkovat za svědomitou práci plukovníku ing. Malinovi a členům redakce, náčelníkovi operační správy ČS generálporučíkovi ing. Nečasovi a členům redakční rady i všem dopisovatelům, kteří svým úsilím napomáhají tomu, aby Vojenská mysl měla stále vyšší úroveň.

Na závěr chci vaši pozornost usměrnit na některé z hlavních úkolů Vojenské mysli v dalším období.

Hlavním vodítkem při zabezpečování a přípravě materiálů k publikování ve Vojenské mysli bude nutné přednostně vycházet z jednání a závěrů 15. zasedání ÚV KSČ z března letošního roku, a to jak v jeho obecné rovině, tak zejména pokud se týká

rozvoje teoretické činnosti a práce hromadných sdělovacích prostředků. Realizace závěrů tohoto zasedání se musí stát výchozím kritériem práce redaktorů, členů redakční rady i jednotlivých dopisovatelů.

Přitom nemůžeme zapomínat, že časopis *Vojenská mysl*, jako jediný vševojskový časopis v naší armádě, má nezastupitelné místo v působení na široký okruh čtenářů velitelského sboru z vyhraněné třídních socialistických pozic a principů socialistického internacionalismu i rozvoje jejich tvůrčího vojenskoteoretického myšlení na základě teorie marxismu-leninismu.

V úsilí o zvyšování kvality a účinnosti článků, publikovaných ve vašem časopisu, nemůžeme ani na okamžik zapomínat na to, že jeho úroveň musí vždy odpovídat dané etapě výstavby naší armády, stále rostoucí úrovni vzdělanosti i teoretické a praktické připravenosti jejího velitelského sboru. V souvislosti s tím je nutné těžiště publikační činnosti položit na objasňování nejdůležitějších úkolů výcvikových dokumentů velení ČSLA, s předstihem a pohotově reagovat na problémy zabezpečování bojové pohotovosti, přípravy velitelů, štábů a vojsk a přinášet fundované odpovědi na aktuální otázky a problémy rozvoje vědeckotechnické revoluce ve vojenství.

Předpokladem dalšího zvýšení účinnosti časopisu je i prohlubování správného přístupu ke čtenářům. Specifickému okruhu čtenářů *Vojenské mysl* musí odpovídat i specifické formy zdroje informací, které zvýší i její přitažlivost. S tím souvisí i nezbytnost vystříhat se v jednotlivých oblastech některých projevů oficiálnosti, direktivnosti a formálnosti.

Jako součást vojenských hromadných sdělovacích prostředků je *Vojenská mysl* důležitým ideologickým nástrojem i významným prostředkem socialistické výchovy a mobilizace příslušníků velitelského sboru. Proto i nadále musí věnovat pozornost nejdůležitějším vojenskopolitickým otázkám, problémům dalšího zvyšování úrovně a účinnosti politickovýchovné a ideologické práce v jejím sepětí s praktickými úkoly operační, bojové a politické přípravy, aktuálními otázkám vojenské teorie, rozvoji vojenské vědy, významným výročí vojenskopolitického i vojenskohistorického významu. Významné místo v této oblasti má příprava a konání XVI. sjezdu KSČ a rozpracování jeho závěrů na podmínky ČSLA.

V souvislosti s 25. výročím vzniku Varšavské smlouvy bude nutné využít výsledků vojenskovědecké konference, konané ve dnech 20.—23. května 1980 v Moskvě, a hledat možnosti dalšího prohloubení spolupráce s bratrskými redakčními kolektivy a tím i v rámci působnosti *Vojenské mysl* přispět k upevňování součinnosti a bojového přátelství armád Varšavské smlouvy.

Trvalou pozornost musí *Vojenská mysl* věnovat oblasti vojenského umění. V souvislosti s tím musí respektovat jednak determinující úlohu nových zbraňových systémů a nových prostředků velení i další techniky, jednak i skutečnost, že rozvoj vojenského umění přímo ovlivňuje jak vědeckotechnická revoluce, tak i dynamický rozvoj naší socialistické společnosti.

Proto i nadále bude třeba z nejnovějších pohledů věnovat pozornost otázkám frontových útočných operací, vzdušných a protivzdušných operací v rámci strategických operací na válečném a také jejich všestrannému zabezpečení. Týká se to všech druhů vojsk a služeb. Přitom zvláštní pozornost by měla *Vojenská mysl* věnovat otázkám organizace velení a součinnosti.

V souladu s uvedenými požadavky proto členům redakční rady doporučuji více prosazovat hodnotné materiály odborného zaměření těch složek, které zastupují. Přitom dbát na to, aby se k našim velitelům a štábům dostalo vše nové, co můžeme na stránkách tohoto časopisu zveřejnit a tím soustavně zvyšovat i jeho kvalitu a účinnost.

Jsem přesvědčen, že 30. výročí založení časopisu Vojenská mysl se stane významným impulsem k dalšímu rozvoji úsilí, aktivity a iniciativy všech pracovníků redakce i redakční rady v procesu soustavného zvyšování úrovně a vlivu časopisu při upevňování všestranné připravenosti a bojové pohotovosti ČSLA. V této odpovědné činnosti vám všem přeji hodně nových úspěchů a pevné zdraví.“

Generálporučík ing. Jiří Nečas zhodnotil časopis Vojenská mysl za rok 1979. Ve svém vystoupení rozebral počet článků, jejich hodnotu, složení dopisovatelského aktivu a jeho podíl na tvorbě časopisu. Zvláštní pozornost věnoval článkům v jednotlivých rubrikách.

Konstatoval, že

- počet článků v jednotlivých rubrikách je v souladu s plánovanými proporcemi,
- 66 % článků je zaměřeno na problematiku vojenského umění, čímž vyniká hlavní těžiště časopisu a jeho poslání,
- přes 30 % článků je s vševojskovou tematikou,
- většina členů redakční rady plní úkoly odpovědně, iniciativně a aktivně; mají nespornou zásluhu na dosažené úrovni časopisu,
- zlepšila se spolupráce členů redakční rady s příslušníky redakce zejména při tvorbě tematických plánů a u některých členů i při zajišťování článků,
- redaktori podle svého zaměření mají úzký styk s členy redakční rady a svými dopisovateli, jednají s citem a odpovědně; svědčí o tom příznivá odezva ze strany autorů,
- úroveň časopisu se dále zvýšila a kvalita článků odpovídá současnému stavu vyspělosti, schopnostem a možnostem vojenskovojevecké fronty v ČSLA.

V závěru vytyčil úkoly na rok 1980.

Účastníci zasedání podle své odbornosti zhodnotili dosavadní stav dopisovatelské činnosti, úroveň uveřejněných článků a vyslovili své názory na další zkvalitnění časopisu. Hlavní směr publikační činnosti viděli v tom, aby Vojenská mysl s předstihem uveřejňovala články, které by účinně napomáhaly velitelskému sboru naší armády při zvyšování teoretických znalostí i při plnění každodenních úkolů, které vyplývají z dokumentů velení armády na daný výcvikový rok.

V rámci zhodnocení časopisu Vojenská mysl vyhlásil generálporučík ing. Jiří Nečas rozhodnutí náčelníka generálního štábu o udělení „Čestných uznání“. Odměnění byli:

1. Redakce časopisu Vojenská mysl

za odpovědný a tvůrčí přístup ke zkvalitňování odborné úrovně časopisu, pomoc při zvyšování vojenskoteoretického myšlení velitelského sboru ČSLA a zevšeobecnování zkušeností z operační a bojové přípravy.

2. Příslušníci redakce

- plukovník ing. Jindřich Malina
- podplukovník ing. Vladimír Grubner
- plukovník ing. Jozef Sirota

za dlouholetou práci v redakci, aktivitu a iniciativu při tvorbě časopisu.

3. Dlouholetí členové redakční rady a neaktivnější dopisovatelé

- plukovník gšt. ing. Zdeněk Bažant

- plukovník ing. Miloslav Buzek
- plukovník doc. ing. František Cvrček, CSc.
- generálmajor ing. Ján Franko
- plukovník doc. PhDr. Bohumil Hnízdo, CSc.
- plukovník doc. ing. Zdeněk Hron, CSc.
- podplukovník ing. Břetislav Janík, CSc.
- generálmajor doc. ing. Jaromír Jašek, CSc.
- podplukovník doc. ing. Čestmír Jirsák, CSc.
- plukovník ing. Miroslav Kadera
- plukovník ing. Zdeněk Kodeš, CSc.
- plukovník doc. ing. Emil Labuda, CSc.
- plukovník ing. Miroslav Lakomý
- plukovník doc. ing. Jaromír Lank
- plukovník doc. PhDr. Oldřich Mahler, CSc.
- plukovník ing. Evžen Mach
- plukovník gšt. ing. Ján Martinský
- podplukovník v zál. PhDr. Alois Michňák, CSc.
- generálmajor ing. Josef Mikulec
- generálporučík ing. Jiří Nečas
- plukovník ing. Miroslav Nedvěd, CSc.
- plukovník doc. ing. František Páleník, CSc.
- plukovník ing. Jan Papík
- generálporučík ing. Miroslav Peloušek
- podplukovník RSDr. Jan Polášek
- plukovník PhDr. Vladislav Rybecký, CSc.
- plukovník ing. Jiří Říha
- plukovník PhDr. ing. Václav Smetana
- plukovník ing. Emil Sovák
- generálporučík ing. Ladislav Stach
- plukovník doc. ing. Zdeněk Straka, CSc.
- plukovník ing. Jan Štefka, CSc.
- plukovník ing. Milan Štembera
- plukovník doc. ing. Miroslav Vepřek, CSc.
- generálmajor ing. Otakar Vlach, CSc.
- plukovník ing. Václav Vébr
- plukovník doc. ing. Přemek Vorlíček, CSc.
- plukovník ing. Jiří Zelenka
- plukovník Josef Zvěřina

za aktivní spolupráci s redakcí a zodpovědný přístup k dopisovatelské činnosti. Námělník politického oddělení vědeckých, tiskových a uměleckých složek MNO plukovník Svatopluk Čamra předal redakci časopisu Vojenská mysl „Pamětní medaili k 30. výročí Slovenského národního povstání, Květnového povstání českého lidu, osvobození Československa Sovětskou armádou“, udělenou ÚV KSČ a ÚV NF ČSSR.

PAMĚTNÍ
MEDAILI
K 30. VÝROČÍ

SLOVENSKÉHO
NÁRODNÍHO POVSTÁNÍ

KVĚTNOVÉHO POVSTÁNÍ

ČESKÉHO LIDU

OSVOBOZENÍ

ČESKOSLOVENSKA
SOVĚTSKOU ARMÁDOU

UDELUJE

Redakci Vojenské mysli

ÚV KSČ

ÚV NF ČSSR

g. Kuvák

Vojenskovědecká konference k 25. výročí založení Varšavské smlouvy

Ve dnech 20.—23. května 1980 konala se v Moskvě za řízení štábu Spojených ozbrojených sil vojenskovědecká konference armád států — účastníků Varšavské smlouvy k 25. výročí založení Varšavské smlouvy.

Vojenskovědecké konference se zúčastnila i delegace ČSLA, kterou vedl 1. zástupce ministra národní obrany ČSSR generálplukovník ing. Karel Rusov. Přednesl na ní referát, ze kterého vyjímáme tyto hlavní myšlenky:

„Velikost osobností Vladimíra Iljiče Lenina a jeho učení mají inspirující vliv na mnohamilionové masy pracujících na celém světě. Projevují se v každodenním životě a činnosti našich bratrských marxisticko-leninských stran. Otázky tvůrčího využívání teorie marxismu-leninismu a dalšího posílení marxisticko-leninské ideologie byly dány na konci března tohoto roku na pořad 15. zasedání ÚV KSČ, věnovanému dalšímu zvyšování úrovně a účinnosti politickovýchovné a ideologické práce naší strany.

V referátě na tomto zasedání bylo zdůrazněno, že „bez hlubokého objasnění jednoty národních a internacionálních zájmů, povinností, které plníme jako pevná součást socialistického společenství, nemohli by lidé pochopit politiku naší strany a plně ji podporovat.“

Základem plnění tohoto úkolu je znalost Leninových prací, zvláště jeho vojenskoteoretického odkazu. Umožňuje nám analyzovat nejdůležitější procesy soudobé epochy a umožňuje správně se orientovat v podstatě soudobého vojenství a úkolů při obraně socialistické vlasti. Lenin vždy zkoumal politické, ekonomické a vojenské úkoly proletariátu a jeho revoluční strany v nerozlučné jednotě.

Z leninské teorie socialistické revoluce zákonitě vyplývá, že v průběhu určitého historického období budou existovat dva systémy — socialismus a kapitalismus. „To může mít za následek,“ psal Lenin, „nejen třenice, ale i přímé snahy buržoazie jiných států zničit vítězný proletariát socialistického státu.“

Bez ohledu na to, že mladá sovětská vláda již druhý den po vítězství Velké říjnové revoluce vydala Dekret o míru, ve kterém se obracela ke všem válčícím státům a jejich vládám s návrhem uzavřít všeobecný, spravedlivý a demokratický mír, otázky ozbrojené obrany vymožeností revoluce nenechávala bez povšimnutí. Současně s bojem za mírové soužití států s různým společenským zřízením a za mír na celém světě, Lenin vyžadoval, aby komunisté se vši odpovědností přistupovali k otázkám zajištění bezpečnosti sovětského státu. „Buďte na stráži, braňte jako oko v hlavě obranyschopnost našeho státu a naši Rudé armády,“ vyzýval sovětské pracující. Naléhavost těchto leninských slov je vysoce aktuální i dnes.

Na základě hluboké analýzy tendencí a zákonitostí společenského rozvoje, agresivní podstaty imperialismu jako mezinárodní síly, zvláštností a perspektiv proletářské revoluce, Lenin vyvodil závěr o nutnosti těsného politického, ekonomického a vojenského sepětí národů, které vystoupily na cestu výstavby socialismu. V průběhu boje s Denikinem řekl: „My bojovníci proti imperialismu, kteří stojíme proti obrovské frontě imperialistických velmocí, tvoříme svazek, který vyžaduje těsné vojenské semknutí, a každý pokus narušit toto semknutí považujeme za naprosto nepřijatelný, za zradu na zájmech boje proti mezinárodnímu imperialismu.“

Myšlenka internacionální obrany vymožeností Velké říjnové revoluce v prvních letech existence prvního socialistického státu našla širokou podporu pracujících celého světa. Do řad mladé Rudé armády, která vznikala v boji s vnitřní a zahraniční kontrarevolucí, vstupovali představitelé různých národů. V řadách Rudé armády bojovalo celkem asi 250 tisíc internacionálů.

Československá lidová armáda je hrdá na to, že bok po boku s rudoarmejci v té době bojovalo více než deset tisíc Čechů a Slováků.

Léta socialistické výstavby v Sovětském svazu po porážce intervence a kontrarevoluce jsou přesvědčivým důkazem toho, že první socialistický stát na světě byl důsledným bojovníkem proti vzniku válek. Na půdě Společnosti národů i mimo ní Sovětský svaz přednesl celou řadu konkrétních návrhů, které mohly ubránit mír před ohromným strádáním a ztrátami. V dubnu roku 1938 po anexi Rakouska Německem, sovětská vláda vyzvala všechny státy, aby přijaly účinná kolektivní opatření ke zkrocení fašistické agrese. „Zítřka již může být pozdě, dnes však je ještě čas, jestliže všechny státy, zejména velmoci, zaujmou k problémům kolektivní ochrany míru pevné jednoznačné stanovisko“ — pravilo se v tomto prohlášení.

Rovněž lid Československa navždy uchová ve své paměti ty doby, kdy Československu neustále hrozilo nebezpečí ze strany hitlerovského Německa. Jediný Sovětský svaz v době mnichovského diktátu projevil svou připravenost k obraně našich národních a státních zájmů.

Na zkušenosti z těchto let a zejména ze druhé světové války, ve které Sovětský svaz přinesl nejtěžší oběti v zájmu lidstva, nelze nikdy zapomenout.

V té době byly položeny základy bojového přátelství armád budoucích států socialistického společenství.

V závěrečné etapě Velké vlastenecké války uzavřel Sovětský svaz celou řadu mezivládních smluv a dohod s východoevropskými státy, které měly zásadní význam pro rozvíjení politického, ekonomického a vojenského spojení s těmito státy v poválečných letech. Mezi nimi zaujímá důležité místo

Smlouva o přátelství, vzájemné pomoci a poválečné spolupráci mezi Sovětským svazem a Československem, podepsaná 12. prosince roku 1943.

Vítězství socialistických revolucí v řadě států na konci čtyřicátých let přispělo k vytvoření světového socialistického společenství. Socialistickým státům, kde veškerá moc a bohatství státu patří pracujícím masám, je cizí politika válek a agrese. Nepotřebují rozdělení světa na vojenské koalice a bloky. Proto socialismus a mír jsou neoddělitelné. Mír je podmínkou realizace velkolepých plánů výstavby nové společnosti a zabezpečení stále rostoucího uspokojování duchovních a materiálních potřeb lidu. Proto náš boj za mírové soužití států s různým společenským zřízením není nějakou konjunkturální politikou, ale uskutečňováním nejhlubších a principiálních zájmů socialismu.

Tyto principy naší politiky našly svůj hluboký výraz v Deklaraci států-účastníků Varšavské smlouvy, přijaté na zasedání Politického poradního výboru ve Varšavě 15. května roku 1980.

Politika imperialistických států v poválečných letech byla příčinou rozpadu antihitlerovské koalice a znovu zesílila napětí ve světě. Jejich vojenskopolitická strategie, vyvolaná strachem z posílení vlivu světového socialismu, byla vážným nebezpečím pro mír. Státy socialistického společenství byly donuceny urychleně a za velké pomoci Sovětského svazu vybudovat nové, socialistické ozbrojené síly. Důležitým faktorem při jejich výcviku a výchově bylo všestranné využívání sovětských zkušeností, získaných v letech Velké vlastenecké války a v prvních poválečných letech. Rozhodujícím faktorem byla sovětská vojenská technika, postupně zaváděná do výzbroje těchto armád. Základem spolupráce se stalo leninské učení o obraně socialismu a výstavbě socialistické armády, na němž byla budována vojenská politika bratrských marxisticko-leninských stran.

V polovině padesátých let, ve spojitosti s přijetím Německé spolkové republiky do organizace Severoatlantického paktu, vzniklo nebezpečí narůstání agresivity imperialismu. V této situaci vznikla objektivní nezbytnost vytvořit kolektivní obranu míru a socialismu v souladu s principem proletářského internacionalismu na novém, vyšším stupni. Poprvé v historii vznikl kvalitativně nový systém kolektivní obrany států proti imperialistické agresi. Tak byl prakticky realizován leninský požadavek v tom smyslu, že pracující potřebují těsný vojenský a ekonomický svazek, nebo je jinak kapitalisté postupně zničí.

Varšavská smlouva se stala vyjádřením jednoty národních a internacionálních zájmů všech jeho států — účastníků. Účinně napomáhá upevňování této jednoty, zejména v zahraniční politice a ve vojenskopolitické oblasti. Na principech proletářského a socialistického internacionalismu vznikl za léta jeho existence nový systém mezinárodních vztahů mezi státy socialistického společenství.

Koordinovanost národních zájmů Československa s internacionálním obranným úsilím Varšavské smlouvy se projevuje zvláště v otázkách zajištění bezpečnosti v Evropě. Geografická poloha našeho státu, který často býval křižovatkou evropské politiky, znásobuje náš zájem na vytvoření účinného systému kolektivní obrany.

Dosažení trvalých a neměnných záruk míru a bezpečnosti na našem kontinentě závisí na uznání existence reálného socialismu, na jeho dalším posílení, na mírových jednáních o sporných a dalších otázkách, konaných mezi socialistickými a kapitalistickými státy na základě rovnoprávnosti a vzájemné úcty.

V osmdesátých letech bylo nezbytné nejen uchránit všechno to kladné, čeho bylo získáno v minulém desetiletí, ale rozšířit uvolnění, dále rozvinout boj za mír, svobodu, národní nezávislost a sociální pokrok.

Účinnost kolektivní obrany míru a socialismu v rozhodující míře závisí na intenzitě rozhodujících procesů ve vojenské oblasti. Důležité místo v tomto směru má Spojené velení ozbrojených sil států-účastníků Varšavské smlouvy, které se ve své činnosti řídí rozhodnutími Politického poradního výboru. To umožňuje společně formulovat a zavádět do praxe strategické a operačně taktické principy ozbrojené obrany států-účastníků.

Vojenská politika Komunistické strany Československa vychází z objektivního poznání, že spolehlivou obranu našeho státu je možné zabezpečit jen ve spolupráci se státy-účastníky Varšavské smlouvy. Rozhodující význam v tomto směru má těsná spolupráce se Sovětským svazem a jeho armádou.

To se týká nejen armád našich států, ale i nezbytnosti těsné spolupráce našich států v rámci RVHP v zájmu posílení naší ekonomiky socialismu a jeho spolehlivé obrany.

Každý z těchto směrů spolupráce je uskutečňován různorodými formami a metodami, které se ustálily v životě našich bratrských armád. Přitom je stále důležitější to, že základem jednoty a semknutosti států socialistického společenství, spojených ve Varšavské smlouvě na principu socialistického internacionalismu, je trvalý bojový svazek našich marxisticko-leninských stran.

Ve spojitosti s tím Leonid Iljič Brežněv řekl: „Nyní, kdy síly imperialismu přešly do protiútku proti uvolňování, míru a právům národů, je akční jednotu socialistických zemí při obraně těchto velkých hodnot důležitá, jako nikdy dříve.“

Vzájemná setkání stranických a státních činitelů na Krymu, zvláště na zasedáních Politického poradního výboru, jsou velkým přínosem pro boj za mír a bezpečnost národů. Rozhodnutí, přijímaná na těchto zasedáních, tvoří základ práce Výborů ministrů zahraničních věcí, Spojeného velení, Vojenské rady, Štábu a technického výboru Spojených ozbrojených sil.

Konstruktivnost a otevřenost při zkoumání všech otázek jsou zárukou jednoty názorů, bez nichž není možné řešit základní problémy teorie a praxe rozvoje socialistických armád a v maximální míře využívat leninského principu kolektivní obrany míru a socialismu.

V deklaraci Politického poradního výboru z 15. května letošního roku se znovu zdůrazňuje, že pokud existuje blok NATO a ve snaze dosáhnout vojenské převahy pokračuje ve zvyšování svého vojenského potenciálu, státy-účastníci Varšavské smlouvy budou přijímat všechna nezbytná opatření k udržování své obranyschopnosti na potřebné úrovni. Budou vždy věnovat péči spolehlivé bezpečnosti svého lidu.

Možnosti kolektivní obrany socialismu a míru se zvyšují v souladu s rozvojem socialistického společenství v celku a s růstem ekonomického a vojenského potenciálu každého bratrského státu. Příznivý vliv v tomto směru má vyšší kvalita vzájemných vztahů jak v oblasti vojenskosti, tak i v zahraničně politické činnosti.

Posílení kolektivního integrovaného úsilí států-účastníků Varšavské smlouvy projevuje se ve značné míře v politickém faktoru, vyjádřeném v mírumilovném a humánním poslání, v jeho principiální rozdílnosti od vojenské integrace kapitalistických států. Předsednictvo ÚV KSČ a vláda ČSSR plně

podporují rozhodnutí Politického poradního výboru z 15. května letošního roku a zdůrazňují, že jednotu socialistických států pokládají i nadále za rozhodující faktor ke splnění všech velkých mírových úkolů, které byly vytyčeny na tomto zasedání.

Při zkoumání jakýchkoli otázek stavu, možností a rozvoje našeho společného úsilí k obraně socialismu a míru patří prvořadá úloha Sovětskému svazu a jeho ozbrojeným silám, vysokému stupni bojeschopnosti a věrnosti principům proletářského internacionalismu. Vysoce uznáváme zásluhy Komunistické strany Sovětského svazu, jeho národů a vojáků Sovětských ozbrojených sil. Vysoce hodnotíme jejich přínos k obraně mírového života národů Československé socialistické republiky.

Realizace leninských idejí kolektivní obrany socialismu není myslitelná bez neocenitelné pomoci Sovětské armády a tvůrčího využívání jejích bohatých zkušeností.

Neobyčejně významnou pomoc poskytují nám nejvyšší představitelé Sovětské armády v čele s členem Politického byra ÚV KSSS, ministrem obrany SSSR maršálem Sovětského svazu soudruhem D. M. Ustinovem. Děkuji Hlavnímu veliteli Spojených ozbrojených sil států Varšavské smlouvy maršálu Sovětského svazu V. G. Kulikovovi, náčelníku štábu, prvnímu zástupci Hlavního velitele Spojených ozbrojených sil generálu armády A. I. Gribkovovi a všem ostatním pracovníkům Spojeného velení a štábu, zvláště pak kolektivu našich nejbližších spolupracovníků v čele se starším představitelem Hlavního velitele u ČSLA soudruhem generálplukovníkem D. I. Litovcevem.

Vysoce hodnotíme těsnou spolupráci s velením, štábem a jednotkami Střední skupiny vojsk, která má již dlouholetou tradici. Je naplněna duchem bojového přátelství spojeneckých armád, jehož základy se zrodily ve společných bojích našich vojsk v SSSR, která bojovala bok po boku se Sovětskou armádou na frontách Velké vlastenecké války.

Československá lidová armáda, jako součást prvního strategického sledu Spojených ozbrojených sil, vzhledem k bezprostřednímu sousedství s armádami Severoatlantického paktu je udržována na vysoké úrovni bojové pohotovosti.

Vycházejí z leninského principu kolektivní obrany socialismu, velení ČSLA věnuje neustálou pozornost prohloubení těsné součinnosti se všemi armádami států-účastníků Varšavské smlouvy. Dochází mezi nimi k vzájemné výměně zkušeností v otázkách operační, bojové a politické přípravy vojsk, vojensko-vědecké a pedagogické práce, a rovněž ve vojenskotechnické oblasti. Tvůrčím způsobem využíváme nejúčinnějších forem řízení výcviku a výchovy, prověřených v životě bratrských armád.

Velení ČSLA řídí se přitom závěry XV. sjezdu KSČ, úkoly a usneseními ÚV, jeho předsednictva, dále směrnicemi a doporučeními Hlavního velitele Spojených ozbrojených sil států — účastníků Varšavské smlouvy. Tyto důležité směrnice rozpracováváme jak v oblasti řízení a rozvoje naší armády, tak i pro výcvik vojsk. Výsledkem takového přístupu je např. postupná výstavba jednotkových vševojskových svazků, sjednocování organizačních struktur útvarů a svazků druhů vojsk.

V tomto směru získala bohaté zkušenosti vojska protivzdušné obrany. Jejich současná organizace, velení a obrana vzdušného prostoru našeho státu zabezpečují spolehlivou součinnost s protivzdušnou obranou SSSR, NDR, PLR a MLR.

Za důležitou součást kolektivní obrany pokládáme spolupráci ve vědeckotechnické oblasti, výrobě vojenské techniky a vybavení našich bratrských armád soudobou výzbrojí a bojovou technikou. Složitost tohoto úkolu vyžaduje určit nejúčinnější způsoby jeho řešení v závislosti na společenských zdrojích, vědecké základně a technické vyspělosti průmyslu. Zkušenosti, které jsme získali od doby založení Technického výboru Spojených ozbrojených sil v roce 1969, jsou nejcennější hodnotou vzájemné spolupráce.

Rozhodující úlohu při výrobě soudobé vojenské techniky, která zvyšuje bojovou sílu bratrských armád, má Sovětský svaz. Díky sovětské pomoci, ČSLA v poválečném období nejednou zdokonalovala materiálně technickou základnu na základě dodávek vojenské techniky ze SSSR nebo její výroby v ČSSR podle sovětské dokumentace.

Historie Varšavské smlouvy skýtá nemálo příkladů nezištné pomoci Sovětského svazu jiným státům-účastníkům a vzájemné spolupráce mezi bratrskými armádami. Nejtěsnější spolupráci ve všech oblastech vojenství pokládáme pro naši armádu za neobyčejně potřebnou.

Vysoce hodnotíme a podporujeme vzájemnou výměnu nejnovějších výsledků vojenskoteoretického myšlení v oblasti společenských, přírodních, technických věd a ve vědeckých oblastech, které se zabývají zkoumáním různých stránek vojenství a jejichž výsledky napomáhají zvyšování bojeschopnosti Spojených ozbrojených sil států-účastníků Varšavské smlouvy.

Za nejdůležitější opatření, která bezprostředně upevňují bojové přátelství našich spojeneckých armád, pokládáme spojenecká cvičení. Na nich se prakticky prověřují systémy velení vojskům, procvičují se složité otázky součinnosti, zdokonaluje se operační příprava velitelů a štábů i bojová příprava vojsk. Dochází na nich i k výměně teoretických poznatků a praktických zkušeností mezi našimi veliteli a štáby všech stupňů a vojsky Sovětské armády a rovněž jiných armád států-účastníků Varšavské smlouvy.

Taková cvičení dávají široké možnosti k rozvíjení a prohloubení osobních styků mezi veliteli a vojáky bratrských armád a k jejich výchově v duchu socialistického internacionalismu.

Důležitou oblastí bratrské spolupráce jsou široké styky politických orgánů stranických a mládežnických organizací a výměna zkušeností ze stranicko-politické práce, uskutečňované na základě marxismu-leninismu a společných cílů politiky našich bratrských komunistických a dělnických stran.

Komunistická strana Českoslovenka ve své vojenské politice důsledně vychází z leninské teorie jednoty výstavby a obrany socialismu. Úspěchy, kterých dosáhla Československá lidová armáda při plnění závěrů XV. sjezdu KSČ, nerozlučně souvisí s vedoucí úlohou komunistické strany. Jsou vyjádřením péče a pozornosti Ústředního výboru, jeho předsednictva a osobně generálního tajemníka ÚV KSČ a prezidenta Československé socialistické republiky souduha Gustáva Husáka.

Československá lidová armáda bude i nadále přispívat k upevňování kolektivní obrany socialismu a míru a je připravena se ctí splnit své vlastenecké a internacionální povinnosti. Je pevným článkem armád států-účastníků Varšavské smlouvy.“

V diskusi vystoupil zástupce náčelníka hlavní politické správy generál-major PhDr. Jaroslav Klícha na téma: „Upevňování bojového přátelství a vojenské spolupráce socialistických zemí — objektivní nutnost v soudobých podmínkách“. Z jeho příspěvku uvádíme podstatný výtah.

„Varšavská smlouva představuje kvalitativně vyšší stupeň internacionální obrany socialismu. Je to vojenskopolitická organizace, která svou sociální podstatou, cíli a historickým posláním se výrazně odlišuje od všech dosavadních vojenskopolitických aliancí. Její jedinečnost je dána tím, že smyslem její existence bylo a je zajistit mírové podmínky pro socialistickou a komunistickou výstavbu, upevňovat jednotu socialistického společenství — hlavní revoluční síly naší epochy, zabezpečit nezbytné předpoklady pro internacionální obranu socialismu, poskytovat účinnou podporu a pomoc revolučnímu hnutí, zmařit agresivní plány reakčních sil imperialismu na rozpoutání nové světové války.

Jedinečnost Varšavské smlouvy vyplývá dále z toho, že se její členské státy řídí marxisticko-leninským vědeckým učením, zásadami proletářského a socialistického internacionalismu a mírového soužití států s rozdílným společenským zřízením. Proto Varšavská smlouva politicky přesahuje rámec socialistických a v mezinárodním životě plní dějinné poslání — garanta bezpečnosti socialistických států, ale také společenského pokroku a míru na celém světě. Toto dějinné poslání se opírá o převahu socialistického společenského zřízení nad kapitalismem, o rostoucí sílu a mezinárodní vliv světové socialistické soustavy, o fakt, že její činnost odpovídá objektivním zákonitostem vývoje v současné epoše.

Vedoucím principem ve vztazích mezi státy, národy a armádami socialistických zemí je socialistický internacionalismus, založený na jednotě ideových, politických a ekonomických základů. Jeho podstatnou stránkou je také zásada poskytovat pomoc každé bratrské zemi v případě agrese nepřitele socialismu, při které jsou ohroženy socialistické vymoženosti. Principu socialistického internacionalismu odpovídá i nutnost poskytovat adekvátními prostředky, včetně vojenských pomoc pokrokovým revolučním silám sociálního a národního osvobození v případě ohrožení výsledků národně osvobozenecké revoluce. Takovéto poslání ozbrojených sil členských států Varšavské smlouvy vyplývá ze samé podstaty socialismu.

Zkušenosti komunistického hnutí potvrzují, že síly reakce by rády v jednotlivých socialistických státech přivodily zvrát poměrů ke starým pořádkům. Státy Varšavské smlouvy, věrný své internacionální povinnosti, nejednou byly nuceny použít i ozbrojených sil k obraně socialismu proti mezinárodní reakci a vnitřní kontrarevoluci, pokoušející se nastolit znovu kapitalistický řád. Tak

tomu bylo v roce 1968 i v Československé socialistické republice. Tuto internacionální pomoc Sovětského svazu a dalších bratrských zemí znovu ocenil dne 5. května 1980 na slavnostním zasedání ÚV KSČ, Národní fronty ČSSR, vlády ČSSR a předsednictva Federálního shromáždění ČSSR generální tajemník ÚV KSČ a prezident ČSSR soudruh Gustáv Husák, když prohlásil, že „tato internacionální pomoc vytvořila pro československé komunisty pevné zázemí k rozvinutí intenzivního politického zápasu za porážku antisocialistických a pravicově oportunistických sil“.

Varšavská smlouva plní své dějinné poslání také proto, jak bylo řečeno z tribuny XXV. sjezdu KSSS, že „základem naší těsné spolupráce, její živou duší a usměrňující organizační silou je samozřejmě bojový svazek komunistických stran socialistických zemí, jednota jejich světového názoru, jednota cílů, jednota vůle“. Společný vědecký světový názor — marxismus-leninismus, vedoucí úloha komunistických stran, jejich vědecky podložená dynamická vnitřní a zahraniční politika, jakož i těsná ideologická, politická, ekonomická a vojenská spolupráce mezi zeměmi a armádami Varšavské smlouvy tvoří objektivní základy pro pevné a hluboké bojové přátelství a bratrství ve zbraní, které nemohou existovat v žádné jiné vojenské koalici.

Objektivní nutnost upevňovat bojové přátelství a vojenskou spolupráci socialistických států úzce souvisí s charakterem soudobé epochy — epochy přechodu od kapitalismu k socialismu. Imperialismus nadále kalkuluje s vojenskou konfrontací vůči socialistickým státům a likvidací socialismu. Svědčí o tom mnoho faktů současné doby, která jasně prokazují agresivní podstatu a cíle imperialismu.

Současný vývoj dokazuje, že zatímco státy Varšavské smlouvy programově, cílevědomě bojují za upevnění mezinárodního uvolňování, existují v imperialistických zemích vlivné kruhy, za jejichž vydatné pomoci se podařilo rozpoutat jen za léta 1971—1975, tedy v podmínkách uvolnění, 33 válek a vojenských konfliktů. Také ve druhé polovině sedmdesátých let vyprovokovaly imperialistické kruhy řadu vojenských konfliktů, např. vůči Angole, Etiopii, na jihu Afriky a na Středním východě. Jedině díky včasné pomoci Sovětského svazu na žádost legálních státních orgánů v Afghanistanu v prosinci minulého roku nedošlo k dalšímu velkému krveprolití v důsledku imperialistického vměšování do vnitřních věcí této bratrské země.

Všem jsou známy tendence neomezeného zvyšování vojenského potenciálu Spojených států a členů paktu NATO, pokusy o slepování nových vojensko-politických bloků proti Sovětskému svazu a socialistickým státům. Cíl je zřejmý — získat vojenskou převahu nad socialistickými zeměmi a vytvořit si tak předpoklady pro splnění jejich vysněného, ale nereálného cíle o světovládě. Primát v politice zvyšování vojenské síly, stejně jako i v dalších otázkách zostřování současného mezinárodního napětí patří Spojeným státům americkým a prezidentu Carterovi. Skutečnost, že se neustále zužuje prostor pro politiku diktátu imperialismu vůči jiným zemím, vede Carterovu administrativu k neuváženým krokům, jejichž důsledky pro lidstvo mohou být mimořádně nebezpečné. Expanzionistická a hegemonistická politika USA na počátku osmdesátých let bezprostředně ohrožuje světový mír, vytváří nejen pro národy

socialistických států, ale prakticky pro všechno lidstvo otevřenou hrozbou nové války, obrovských škod a nesmírného utrpení.

Čemu jinému než snaze změnit poměr sil mezi socialismem a kapitalismem, vytvořit si podmínky pro „tvrdý postoj“ vůči socialistickým zemím, pro návrat k politice „z pozice síly“, ke „studené válce“ a k přípravě „horké války“ mohou sloužit takové akce jako jsou průtahy s ratifikací smlouvy SALT-2, nebo jako je růst vojenského rozpočtu Spojených států. Ten ve fiskálním roce 1974—1975 činil 92,6 miliard dolarů a v lednu 1980 byl schválen rozpočet ve výši 142,7 miliard dolarů, to je o 50 miliard dolarů více. V roce 1981 to má být již přes 160 miliard dolarů a v roce 1985 dokonce 250 miliard. Jde o fantastické částky, zvláště když uvážíme, že jde o vojenský rozpočet v mírové době, kdy bezpečnost Spojených států nikdo neohrožuje. K podobnému růstu vojenských výdajů nutí Spojené státy i své spojence v západní Evropě, ze které se pokoušejí udělat startovací dráhu pro kvalitativně nové druhy raketových jaderných zbraní. Licoměrná jsou jejich tvrzení o vojenské hrozbě SSSR, o nutnosti vyrovnat pro ně nepříznivý poměr sil atd. Nové zbraně Pershing 2, řízené střely s plochou dráhou letu a zejména neutronové zbraně jsou prostředky nové kvality a jejich rozmístění v zemích západní Evropy musí burcovat veřejné mínění a vyvolat příslušná opatření i v zemích Varšavské smlouvy.

Nutnost prohlubování vojenské spolupráce a upevňování přátelství armád Varšavské smlouvy zvyšují i tendence zostřování ideologického boje. Imperialisté, jímž je trnem v oku přitažlivost idejí komunismu, příklad reálného socialismu, úspěchy jednotlivých socialistických zemí, zesilují svou ideologickou diverzi, rozpoutávají vlnu antisovětlismu a antikomunismu v nebyvalém měřítku. Přecházejí od jednotlivých ideologických diverzí k organizaci široké fronty „psychologické války“, ve snaze vyvolat strach z komunismu, nenávist vůči jeho idejím, zvláště k národně osvobozenkému hnutí, i k samému lidu Sovětského svazu a zemí reálného socialismu. Hodlají k tomu využít i nejmodernějších prostředků, včetně umělých družic země k účinnějšímu pokrytí území socialistických států rádiovým a televizním signálem. Zcela nepokrytě o tom hovoří ministerská předsedkyně Velké Británie, která v interview rozhlasové stanice BBC vyzvala Západ k mohutné propagandistické kampani proti Sovětskému svazu a socialistickým zemím. Tato „válka v éteru“ slouží především šíření buržoazních idejí, pomlouvání socialismu, šíření antikomunismu, narušování jednoty socialistických zemí, snižování jejich prestiže v národně osvobozenkém a pokrokovém hnutí, omezování jejich vlivu v dělnickém hnutí kapitalistických států. Tím vším se imperialističtí hegemónisté a jejich propagandistický aparát snaží zastřít současné revoluční přeměny světa, zatemnit jejich příčiny, zabránit jejich objektivnímu působení. Avšak revoluční přeměny se zastavit nedají, právě proto, že jsou objektivní. Proto je propagandistická kampaň imperialismu odsouzena k nezdaru, proto je na naší straně historický optimismus.

To však v žádném případě neznamená složit ruce v klín. Naopak — nebezpečný růst vlivu vojenskoprůmyslového komplexu, sil militarismu, krajní reakce a antikomunismu na zahraniční politiku USA a dalších států Západu nás nutí nadále zachovávat vysokou politickou bdělost, všemožně upevňovat bratrský svazek socialistických států, zvyšovat obranyschopnost jednotlivých socialistických států i celé světové socialistické soustavy a připravenost jejich

ozbrojených sil, zvyšovat účinnost, principiálnost a ofenzívnost naší ideologické práce.

Posílení vojenské spolupráce členských států Varšavské smlouvy je podmíněno i vyšším stupněm vývoje vojenství, v jehož rozvoji hraje prvořadou úlohu sovětská vojenská věda. Probíhající revoluce ve vojenství i koordinovaný postup států NATO v zahraničně politických a vojenských otázkách si objektivně vynucují hledat efektivnější formy spolupráce. Vyžadují přísnější centralizaci vojenského velení a mezinárodní sjednocení bojové činnosti zemí socialistického společenství. Nutnost jednotného postupu a spolupráce při obraně socialismu v Evropě zdůrazňuje rostoucí význam časového faktoru, který si vynucuje, aby živá síla a bojová technika obranné organizace Varšavské smlouvy byly s to v kterémkoli okamžiku odrazit nenadálý útok protivníka. Tento požadavek je zvláště pro Československou socialistickou republiku a ČSLA naléhavě diktován skutečností, že se nachází na západní hranici socialistického společenství, v bezprostředním dotyku s hlavními silami Severoatlantického paktu.

K nutnosti upevňovat naše spojenectví a spolupráci se Sovětským svazem a ostatními státy Varšavské smlouvy nás vede nejen geografické položení, ale historická zkušenost. KSČ vyvodila správné závěry ze zrádcové politiky československé buržoazie z období Mnichova, kdy ústupky agresoru, neochota opřít se o vojenskou pomoc přátel nejméně, Sovětského svazu, vedla k národní tragédii, ke ztrátě svobody a nezávislosti, k nesmírným obětem a strádání československého lidu. Tato situace se nikdy nebude opakovat.

Proto upevňování bojového přátelství a spolupráce mezi Československou lidovou armádou, Sovětskou armádou a ostatními armádami členských států Varšavské smlouvy je předmětem soustavné pozornosti Komunistické strany Československa, jejího ústředního výboru a osobně jejího generálního tajemníka, prezidenta ČSSR a vrchního velitele československých ozbrojených sil soudruha Gustáva Husáka. Díky této soustavné pozornosti a péči nejvyšších orgánů strany a vlády ČSSR tvoří Československá lidová armáda neoddelitelnou a pevnou součást internacionální obrany socialismu, je budována po vzoru Sovětské armády v duchu leninských principů výstavby, organizace přípravy a výchovy socialistické armády.

Základním zdrojem dalšího rozvoje obranyschopnosti socialistických zemí a upevňování internacionálního charakteru našich armád jsou závěry Politického poradního výboru Varšavské smlouvy. Společný a koordinovaný postup při řešení hlavních mezinárodně politických a vojenských otázek dneška znásobuje síly našeho obranného společenství v zápase se silami reakce při plnění cílů a programů mírové socialistické a komunistické výstavby. Dalekosáhlé návrhy, přijaté v nedávných dnech ve Varšavě, znovu dokumentují odhodlání členských států Varšavské smlouvy pokračovat v boji za posílení bezpečnosti a rozvoje spolupráce v Evropě, za světový mír, svobodu a nezávislost národů, za mezinárodní uvolnění, za zastavení horečného zbrojení a za odzbrojení. Současně zdůrazňují skutečnost, že spolehlivě zabezpečit obranu míru lze pouze kolektivním úsilím v internacionální jednotě všech zemí a armád socialistického společenství.

V Československé lidové armádě považujeme za nedocenitelnou také všestrannou pozornost a nezištnou pomoc, jakou vyvíjejí nejvyšší vojenské orgány Varšavské smlouvy, Výbor ministrů obrany členských států, Vojenská rada

a další orgány Spojeného velení ozbrojených sil při zvyšování bojové a politické připravenosti naší armády. Vysoce si vážíme bezprostřední pomoci, kterou nám poskytují představitelé hlavního velitele Spojených ozbrojených sil při ČSLA.

Nesmírně cenný přínos zvyšování bojové pohotovosti a připravenosti ČSLA a upevňování jejího morálně politického stavu představuje výměna zkušeností z výchovy a výcviku vojsk, získávání a předávání nejnovějších vědeckotechnických poznatků. Oceňujeme, že se uskutečňuje za úzké spolupráce všech bratrských armád a pro Československou lidovou armádu se její všestranné prohlubování a zdokonalování stalo nepostradatelnou nutností.

Jedním z rozhodujících prostředků, které přispívají k prohlubování spolupráce a upevňování bojové družby mezi příslušníky armád Varšavské smlouvy, jsou spolevecká cvičení. Mají obrovský význam pro zdokonalování operační připravenosti velitelů a štábů, umožňují v praxi ověřovat systém a metody velení vojskům, procvičovat součinnost armád a zdokonalovat bojovou přípravu vojsk. Současně mají obrovský vliv na rozvíjení morálně politických a třídních svazků mezi příslušníky bratrských armád a na upevňování internacionálních družby našich národů.

V našich podmínkách chceme dále rozvíjet získané zkušenosti a uplatňovat je i ve společných cvičeních mezi útvary ČSLA a Střední skupiny sovětských vojsk.

Mimořádně účinnou formou upevňování internacionálních vztahů a získávání odborných zkušeností mezi ČSLA a Sovětskou armádou se stala vzájemná výměna jednotek. Jednotky Čs. lidové armády jsou na kratší dobu zařazovány k výcviku v útvech Střední skupiny sovětských vojsk a naopak. Řídící a organizátorská práce velitelů a politických pracovníků při zabezpečování denního výcviku, střeleb, taktických cvičení, přípravy a provozu techniky, výchovy lidí — to vše tvoří bohatou studnici zkušeností, ze které čerpají velitelé, političtí pracovníci, stranické a mládežnické organizace i vojáci, mezi nimiž se navazují četná osobní přátelství. Úspěšně se organizuje také výměna zkušeností ze stranickopolitické práce, vystoupení kulturních souborů, sportovní soutěže a řada dalších akcí. To vše obohacuje představy naší vojenské mládeže o zdrojích veliké morální síly sovětského vojáka, vlastence a internacionalisty a na konkrétních faktech se přesvědčuje o vysokém bojovém mistrovství sovětských ozbrojených sil.

Bojová síla každé armády je vždy významnou měrou určována kvalitami vojenských kádrů. Život a praxe nás denně přesvědčují o tom, že nejlepší, nejosvědčenější a také nejefektivnější cestou k úspěšné realizaci úkolů ve výcviku, výchovně vzdělávacím procesu a komunistické výchově je tvůrčí a cílevědomé uplatňování nejnovějších poznatků a zkušeností bratrských armád, především Sovětské armády.

V Československé lidové armádě pracuje mnoho velitelů, politických pracovníků, funkcionářů štábu, vědeckopedagogických pracovníků a jiných specialistů, připravených v Sovětském svazu. V zájmu upevňování bojového přátelství a rozšiřování kontaktů i mezi dalšími bratrskými armádami bude letos zahájeno studium vybraných důstojníků Sovětské armády a Polské lidové armády na vojenských akademiích ČSLA, československých důstojníků na akademích Polské lidové armády a Národní lidové armády NDR.

Trvalým zdrojem poučení pro naše vojenské kádry se staly vojensko-

teoretické myšlenky V. I. Lenina, rozpracované v usneseníh KSSS, dokumentech mezinárodního komunistického a dělnického hnutí, v dokumentech ministra národní obrany SSSR a hlavní politické správy Sovětské armády a vojenského námořnictva. S obrovským zájmem a pozorností se studují vystoupení a knihy soudruha L. I. Brežněva, které využíváme k výchově velitelského sboru i vojáků. Práce ministra obrany SSSR maršála Sovětského svazu D. F. Ustinova a náčelníka HPS Sovětské armády a vojenského námořnictva armádního generála A. A. Jepiševa i hlavního velitele Spojených ozbrojených sil maršála V. G. Kulikova jsou pro nás vzorem leninského rozpracování politiky strany v podmínkách socialistické armády.

Významnou pomocí pro rozvoj vojenskoteoretického myšlení velitelského sboru jsou též theoretické práce a memoáry maršálů a generálů Sovětské armády a další publikace s vojenskou, filozofickou, pedagogickou a technickou tematikou. V současné době u nás vychází již sedmý svazek českého překladu „Dějiny druhé světové války 1939—1945“, jejichž vydání má zásadní politický, ideologický a theoretický význam.

Velmi účinná spolupráce se vyvíjí v oblastech, které mají podstatný význam pro neustálé zdokonalování Spojených ozbrojených sil a tím i naší armády. Je to především vzájemná výměna nejnovějších poznatků z vojenskoteoretického myšlení, společenských, přírodních a technických věd. Velikou a vpravdě internacionální pomoc poskytla sovětská vojenská vědecká fronta vědecké frontě ČSLA v procesu její konsolidace po krizových letech 1968—1969. Účinně napomáhal úsilí o důsledný návrat k uplatňování marxisticko-leninské metodologie ve vědecké práci a jejímu těsnému sepětí s potřebami vojsk.

Za významnou formu spolupráce pokládáme řešení společného úkolu v internacionální výchově příslušníků armád Varšavské smlouvy jako faktorů upevnění morálně politického potenciálu ozbrojených sil socialistického společenství. Podílejí se na něm vědečtí pracovníci Bulharské lidové armády, Národní lidové armády NDR a naší armády. Výsledky společného řešení se nepochybně odrazí ve zvyšování morálně politické a psychologické připravenosti příslušníků ČSLA, zejména v posilování jejich internacionálního vědomí a přesvědčení.

Také řešení dalších odborných vědeckých úkolů, kterých se zúčastnili vědečtí pracovníci naší armády a které se týkaly problematiky bojové a mobilizační pohotovosti Spojených ozbrojených sil, přispělo k získání cenných zkušeností z organizování internacionální, vědecké a výzkumné spolupráce a zároveň také ke zvyšování bojové pohotovosti a efektivnějšímu výcviku v ČSLA.

Dvacet pět let trvání obranné organizace zemí socialistického společenství — Varšavské smlouvy — plně prokázalo, že je vojenskopolitickou organizací nového typu, která nemá v dosavadních dějinách mezinárodních vztahů obdoby. Varšavská smlouva se stala ztělesněním nové revoluční tradice solidarity a vzájemné pomoci bratrských socialistických zemí a jejich armád při řešení nejčestnějšího poslání — spolehlivě zabezpečovat internacionální obranu reálného socialismu a zajišťovat mírové podmínky pro budování socialismu a komunismu.“

V rámci vojenskovědecké konference k 25. výročí Varšavské smlouvy konala se i porada orgánů pro řízení vědy. Jejím cílem bylo projednat plnění společného plánu vojenskovědecké práce Spojených ozbrojených sil na léta 1976—1980 a návrh společného plánu na léta 1981—1985.

Ve vystoupení naší delegace byly na poradě předneseny tyto hlavní závěry:

ČSLA při řešení otázek společné vojenskovědecké práce vychází důsledně z vojenskopolitické linie KSČ, zaměřené na všestranné posilování bratrské spolupráce s armádami členských států — účastníků Varšavské smlouvy.

V současné době státy NATO v čele s reakčními imperialistickými kruhy USA výrazně zvyšují koordinované úsilí o maximální využití výsledků vědy pro získání technické a vojenské převahy. Tomu je objektivně nutné čelit mezi jiné i rozvojem a uplatňováním výsledků marxisticko-leninské vojenské vědy. V ČSLA to chápeme jako naši důležitou povinnost, jak o tom hovořil ministr národní obrany ČSSR armádní generál s. Martin Dzúr na ideologické konferenci k 35. výročí karpatsko-dukelské operace: „Bez využívání všeho nového a pokrokového co vytvořila marxisticko-leninská vojenská věda, bez náročného zevšeobecňování výsledků všech oblastí vojenské praxe, není možné dodržet velké povinnosti a závazky, které máme.“

ČSLA, obdobně jako bratrské armády, díky prohlubující se spolupráci států Varšavské smlouvy a s využitím obrovských zkušeností Sovětské armády, poznatků sovětské vojenské vědy, dosáhla pod vedením KSČ výrazných úspěchů při upevňování bojeschopnosti. Stala se armádou moderní, s vysoce kvalifikovanými kádry, má ve výzbroji soudobou bojovou techniku.

Spolu s růstem připravenosti všech našich bratrských armád rostou i tvůrčí schopnosti našich vojenských kádřů, rozvíjí se vojenské umění a nám společná marxisticko-leninská vojenská věda, která v uplynulých pěti letech zaznamenala další vzestup.

Její rozvoj příznivě ovlivnila i skutečnost, že pod řízením Hlavního velitele i náčelníka štábu přistoupil štáb Spojených ozbrojených sil ke koordinaci vojenskovědecké práce na základě společného plánu.

Velení ČSLA tento krok přivítalo a vytvořilo podmínky k důslednému plnění všech úkolů, které ze společného plánu vojenskovědecké práce vyplynuly. ČSLA ve stanovených termínech plnila všechny uložené úkoly.

Koordinace vojenskovědecké práce prostřednictvím společného plánu výrazněji napomohla k soustředění úsilí vojenskovědecké práce v ČSLA na řešení hlavních společných problémů.

Témata a úkoly, na kterých se ČSLA podílela, zaujaly přední místo v našich plánech vojenskovědecké práce. Jejich řešení se osobně účastnili vedoucí funkcionáři správ MNO, štábů, škol a vědeckovýzkumných zařízení a tak kladně ovlivnili celkový rozvoj vojenskovědecké práce v naší armádě.

Řešení problémů podle společného plánu umožnilo účelněji rozdělit naše úsilí, řešit otázku na základě daleko širších poznatků a zkušeností, nežli by to bylo možné v národním rámci. To zároveň umožnilo rozšířit přínosy vojenskovědecké práce pro praxi, o čemž svědčí dosažené výsledky jak u společně řešených témat, tak i u úkolů plněných v národním rámci. Hodnotíme-li dosažené výsledky z obsahového hlediska, vidíme, že jsou přínosem pro řadu klíčových oblastí praktické činnosti našich armád. Podívejme se alespoň na

stručnou charakteristiku přínosů u těch otázek, na jejichž řešení jsme se podíleli.

Můžeme říci, že společná vojenskovědecká práce napomohla zobecnit zkušenosti ze zvyšování bojové a mobilizační pohotovosti a přispěla k určení cest jejího dalšího růstu.

Na základě zobecnění zkušeností z internacionální výchovy byly získány podklady pro řešení otázek jejího dalšího rozvoje v zájmu upevnění morálně politického potenciálu ČSLA i dalších bratrských armád.

Soustředění pozornosti na zvláštnosti přípravy a vedení útočné operace frontu spojeneckého složení nám umožnilo prozkoumat celou řadu zvláštností zejména v otázkách bojového použití raketových vojsk a dělostřelectva, organizace PVO vojsk frontu i jeho ochrany proti ZHN nepříteli.

Rovněž tak účast naší armády na řešení tematiky velení uskupením vojsk spojeneckého složení ve frontové (armádní) operaci nám umožnilo úspěšně řešit řadu otázek efektivnosti velení vojskům a operativnosti v práci štábů v polních podmínkách cestou využití prostředků automatizace a mechanizace.

Zvláštnosti zdravotnického a veterinárního zabezpečení společné bojové činnosti, které jsme zkoumali v ČSLA spolu se Sovětskou armádou, umožnilo vypracovat podklady pro společné normativy v těchto oblastech.

Řada kladných výsledků je ze zobecňování poznatků a zkušeností ze společných cvičení. V rámci ČSLA šlo zejména o otázky opatření k odstranění následků použití ZHN nepříteli na vojska a služby týlu, použití bojových vrtulníků a bojových možností automatizovaných systémů řízení vojsk PVO.

Mnoho nových poznatků získala ČSLA pro zdokonalování forem a metod výcviku vojsk a štábů na základě společného zkoumání a zobecňování zkušeností z bojové a politické přípravy.

Rovněž naše účast na zpracování vojenskovědeckých podkladů pro stanovení norem a zásad společné činnosti považujeme za prospěšnou ať již šlo o prozkoumání otázek organizace a konání dvoustranných nácviků svazků PVO, či řešení operačně taktických výpočtů bojového použití dělostřelectva, rozpracování operačních norem ženijních prací, společných normativů spojovacích vojsk nebo i účast při vypracování podkladů pro řešení základních směrů rozvoje výcvikových prostředků pozemních vojsk armád států Varšavské smlouvy.

Řešení těchto i mnoha dalších otázek podle společného plánu vojenskovědecké práce se kladně odrazilo na plnění dalších výzkumných úkolů, plněných podle jiných společných specializovaných vícestranných či dvoustranných plánů, v oblasti automatizace a mechanizace, v topografickém, zdravotnickém či veterinárním zabezpečení apod.

Aktivní účast na plnění úkolů společného plánu nám umožnila v daleko větší míře využít výsledků vědecké práce bratrských armád.

Společné plnění úkolů vojenskovědecké práce vedlo i k prohloubení pracovních styků a k výměně zkušeností z organizace a rozvoje vědecké práce mezi řešiteli vědeckých úkolů i vojenskovědeckými orgány ČSLA, BLA, MLA, NLA NDR, PLA a Sovětské armády. Rovněž s armádou RSR proběhla užitečná výměna zkušeností z organizace vojenskovědecké práce. Při zkoumání zkušeností ze společných cvičeních došlo k prohloubení součinnosti ČSLA se střední skupinou Sovětské armády.

Úspěšnému plnění úkolů společného plánu vojenskovědecké práce napomohla aktivní pomoc staršího představitele Hlavního velitele při ČSLA a jeho dalších spolupracovníků.

Celkově můžeme oprávněně říci, že koordinovaný rozvoj vojenskovědecké činnosti pomocí společného plánu vojenskovědecké práce Spojených ozbrojených sil na léta 1976—1980 se v podmínkách ČSLA plně osvědčil, přispěl ke sjednocování úsilí na řešení hlavních problémů společného zájmu i posílení jednoty našich armád.

V průběhu uplynulých let jsme získali i poznatky o tom, co by bylo vhodné v rámci společných výzkumů zlepšit. Např. by bylo žádoucí zabezpečit větší předstih při zpracování zámyslů řešení témat hlavními řešiteli, zvážit i umožnění přímých kontaktů mezi bezprostředními řešiteli úkolů tam kde je to nutné, zvláště k posouzení dosažených výsledků a upřesnění dalších postupů v průběhu řešení složitých úkolů, nebo při jejich dokončování. Pro výzkum při společných cvičeních by bylo účelné zvážit možnosti vytváření společných výzkumných skupin.

K lepšímu využití výsledků výzkumu, ke zlepšení výměny zkušeností by bylo vhodné zvážit i možnosti vydávat pod řízením štábu Spojených ozbrojených sil monotematické sborníky ke společným problémům, např. informace o nových efektivních metodách operační a bojové přípravy; o práci štábů na taktických a operačních stupních; o zkušenostech z modelování boje a operace na samočinných počítačích apod.

Pokládáme za účelné rozpracovat a stále upřesňovat v rámci Spojených ozbrojených sil bojové potenciály svazků, útvarů, výzbroje a bojové techniky k jednotnému výpočtu poměru sil a prostředků na všech cvičeních a zaměstnáních. Určité rezervy vidíme i v lepším využívání vojenskovědeckých konferencí ke klíčovým úkolům společné vojenskovědecké práce.

Máme za to, že k řešení uvedených, ale i dalších otázek spolupráce ve společné vojenskovědecké práci může výrazně pomoci i vypracování společného ustanovení o vědecké práci ve Spojených ozbrojených silách. Velení ČSLA posoudilo návrh společného plánu vojenskovědecké práce Spojených ozbrojených sil na léta 1981—1985. Došlo k závěru, že navržené hlavní cíle, základní směry i opatření vojenskovědecké práce, na kterých se ČSLA má podílet, odpovídají potřebám i možnostem naší armády. Splnění navrhovaných výzkumných úkolů i opatření v Plánu vojenskovědecké práce Spojených ozbrojených sil na léta 1981—1985 dále přispěje ke zvýšení bojové a mobilizační pohotovosti našich armád, obohatí teorii i praxi ideové a politickovýchovné práce, přispěje ke zvýšení úrovně připravenosti velitelů a štábů při plánování a vedení soudobých operací a boje a při velení vojskům v uskupeních spojeneckého složení.

V dalším byly předneseny některé naše náměty k návrhu plánu vojenskovědecké práce Spojených ozbrojených sil na léta 1981—1985.

Bylo konstatováno, že ČSLA je k plnění úkolu společného plánu připravena a po posouzení a upřesnění předložených návrhů doporučujeme plán přijmout.

V dalším bylo jménem velení ČSLA a osobně ministra národní obrany ČSSR vyjádřeno poděkování Hlavnímu veliteli Spojených ozbrojených sil maršálu SSSR V. G. Kulikovovi i náčelníkovi štábu Spojených ozbrojených sil generálu

armády A. I. Gribkovi i celému štábu za úsilí a péči, kterou rozvoji společné vojenskovědecké práce věnují.

Zároveň bylo vyjádřeno přesvědčení, že rozvoj vojenskovědecké práce v našich armádách přispěje k upevnění jejich internacionální jednoty a bojové síly.

V průběhu porady vystoupily s obdobnými závěry i ostatní delegace bratrských armád, které shodně podpořily přijetí návrhu společného plánu vojenskovědecké práce Spojených ozbrojených sil na léta 1981—1985. Současně přednesly některé náměty k dalšímu zkvalitnění plánování vojenskovědecké práce a dílčí připomínky k návrhu společného plánu na léta 1981—1985.

Představitel štábu Spojených ozbrojených sil ve svém vystoupení zhodnotil uplynulé období, ve kterém kromě jiného zdůraznil tyto závěry:

Do roku 1975 se vojenskovědecká práce organizovala zásadně v rámci jednotlivých spojeneckých armád. Tato skutečnost, jak ukázaly zkušenosti, nemohla zabezpečit efektivní řešení naléhavých úkolů a potřeb Spojených ozbrojených sil, a to i za situace, že vojenskovědecká práce přispívala ke zvýšení připravenosti jednotlivých spojeneckých armád v národním rámci.

Proto v souladu s rozhodnutím poradního politického výboru armád států Varšavské smlouvy přistoupil štáb Spojených ozbrojených sil ke koordinaci vojenskovědecké práce podle jednotného společného plánu vojenskovědecké práce. Přitom účast na vojenskovědecké práci se uskutečňuje na principu dobrovolnosti.

Společný plán vojenskovědecké práce na léta 1976—1980 obsahoval hlavní úkoly a potřeby praxe Spojených ozbrojených sil. Rozpracování vědeckých úkolů se zúčastnili důstojníci a generálové spojeneckých armád i štábu ozbrojených sil. Tím se podstatně zvýšila účast důstojníků a generálů na řešení aktuálních potřeb a problémů vojenské vědy.

Výsledky vojenskovědecké práce, podle názoru štábu Spojených ozbrojených sil, přispěly ke zvýšení bojové a mobilizační pohotovosti spojeneckých armád, ke zdokonalení přípravy velitelů, štábů a vojsk při vedení soudobého boje a operace, dále ke zdokonalení velení a řízení a v neposlední řadě i ke zvýšení úrovně ideově výchovné práce ve spojeneckých armádách.

Představitel štábu Spojených ozbrojených sil současně poukázal i na problémy a nedostatky, které se vyskytly ve vojenskovědecké práci.

Vojenskovědecká práce nepokryla řešení všech potřebných aktuálních potřeb Spojených ozbrojených sil. Celá řada otázek, nezbytných pro praxi vojsk, nebyla řešena.

Vyskytly se nedostatky i v efektivnosti, v kvalitě a včasnosti řešení vojenskovědeckých úkolů. Někdy se soustřeďovala pozornost i na řešení toho, co bylo již dříve rozpracováno.

Menší pozornost byla věnována otázkám zobecňování teoretických řešení a praktických zkušeností pro potřeby vojsk, pro praxi.

I přes tyto nedostatky — podle názoru štábu Spojených ozbrojených sil — přispěly úkoly vojenskovědecké práce v letech 1976—1980 ke zvýšení bojové a mobilizační pohotovosti Spojených ozbrojených sil.

Navrhovaný plán vojenskovědecké práce Spojených ozbrojených sil na léta 1981—1985 bere v úvahu klady i nedostatky plnění dosavadního plánu vojenskovědecké práce, aby jeho realizace efektivněji přispěla ke zvýšení připravenosti a bojové pohotovosti armád států Varšavské smlouvy.

K formování jednotných názorů generálů a důstojníků na otázky vojenské teorie a praxe budou se konat vojenskovědecké konference a bude vycházet Informační sborník štábu Spojených ozbrojených sil.

Na závěr představitel štábu Spojených ozbrojených sil zdůraznil, že doporučení přednesená k samotnému návrhu společného plánu vojenskovědecké práce na léta 1981—1985, štáb Spojených ozbrojených sil posoudí a rozpracuje. V dalším zašle společný plán vojenskovědecké práce k plnění jednotlivým GŠ (HŠ) spojeneckých armád.

Porada orgánů pro řízení vědy přispěla k tomu, že byl projednán jeden z hlavních podkladů pro zpracování plánů vědecké práce spojeneckých armád na léta 1981—1985. To umožňuje přikročit i v ČSLA k závěrečným pracím při zpracování návrhu 7. pětiletého plánu vědecké práce MNO.

BOJ S OBRNĚNÝMI CÍLI NEPŘÍTELE

Aktuální otázkou v rozvoji soudobého operačního umění a taktiky se stala problematika organizace boje s tanky, obrněnými transportéry a bojovými vozidly pěchoty pravděpodobného nepřítele.

Podle názorů našeho pravděpodobného nepřítele obrněná vojska v soudobé válce musí tvořit základ úderných uskupení a plnit nejdůležitější úkoly v operaci. V armádách hlavních kapitalistických států věnují velkou pozornost zdokonalování obrněné techniky a vývoji nových druhů tanků, obrněných transportérů a bojových vozidel pěchoty.

Současně s kvalitativním zdokonalováním obrněné techniky dochází i k růstu její důležitosti v pozemním vojsku. Nasycenost vševojskových svazků pravděpodobného nepřítele obrněnou technikou je taková, že se postupně stírá hranice mezi bojovými kvalitami a možnostmi obrněných (tankových) a mechanizovaných (motorizovaných) divizí.

Ne menší pozornost věnují rozpracování otázek bojového použití tanků a obrněné techniky v budoucí válce. Jejich hromadné použití na rozhodujících směrech považují vojenští specialisté NATO za základní princip. Velení NATO považuje v budoucí válce obrněná vojska za „další sílu“ po jaderných zbraních a při vedení operací bez použití jaderných zbraní za hlavní údernou sílu.

V současné době obrněná vojska představují tankové (mechanizované), motorizované divize a taktéž samostatné tankové pluky nebo mechanizované brigády.

Podle názoru zahraničních vojenských specialistů, základním taktickým svazkem, který je schopen vést vševojskový boj jak samostatně, tak v sestavě svazu je divize.

Počty obrněných cílů v sestavě svazků a samostatných útvarů pozemních vojsk pravděpodobného nepřítele — viz **tabulku 1**.

Tabulka 1

Pojmenování svazku, útvary	Počet tanků		OT (BVP)
	středních	lehkých	
USA			
Obrněná divize	324	27	358/225
Mechanizovaná divize	216	27	389/270
Lehký obrněný pluk	51	81	80
NSR			
Tanková divize	298	—	721/200
Mechanizovaná divize	278	—	750/250
Samostatný tankový pluk	110	—	32
FRANCIE			
Mechanizovaná divize	162	219	419/180

Vojenští specialisté USA a dalších zemí — sdružených v NATO přikládají na pozemním válčišti rozhodující význam jaderným zbraním a tankům. V útoku podle jejich názorů se musí používat tanky a motorizovaná pěchota na OT (BVP) hromadně, na rozhodujících směrech a ve vysokých tempech. Možné hustoty tanků a obrněných vozidel v útoku na 1 km fronty, které může nepřítel vytvořit v pásmu obrany naší divize — viz **tabulku 2**.

Úkoly, síly a prostředky k průzkumu obrněných vojsk nepřítele

Průzkum obrněných uskupení budeme organizovat a vést v rámci celkového systému operačního a taktického průzkumu s použitím sil a prostředků, které jsou schopny získávat potřebné údaje.

K efektivnímu ničení obrněných vojsk nepřítele raketovým vojskem a dělostřelectvem musí průzkum zjistit:

- prostory soustředění hlavních bojových jednotek (tpr, tr, mpr, mr), je jejich rozměry, stupeň ukrytí živé síly a techniky;
- začátek, směr a rychlost přesunu obrněných jednotek, hloubku a vzájemné rozmístění proudů a čar rozvinování ke zteči;

Tabulka 2

Pásmo obrany	Armáda USA				Armáda NSR			
	střední hustota		hustota na směr hlavního úderu		střední hustota		hustota na směr hlavního úderu	
	tanky	OT (BVP)	tanky	OT (BVP)	tanky	OT (BVP)	tanky	OT (BVP)
Do hloubky praporů 1. sledu	8—12	4—6	21—24	6—9	8—10	3—4	18—22	6—8
Do hloubky pluků 1. sledu	11—24	7—8	28—30	13—14	10—12	4—5	22—24	13—14
Do hloubky divizí 1. sledu	14—16	11—14	32—36	23—27	11—13	8—10	27—29	22—23

Tabulka 3

Pojmenování protitankových prostředků			Dálka zahájení palby PT prostředky (m)											
			500	600	700	800	900	1000	1500	2000	2500	3000	3500	4000
100 mm PTK vz. 53			4,0	3,9	3,6	3,3	3,0	2,7	1,8	1,4	—	—	—	—
PTRS	s ručním navedením	na bojovém vozidle	—	—	2,0	2,0	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	—	—
		přenosný komplet	—	—	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	—	—
	s poloautomatickým navedením	na bojovém vozidle	3,4	3,4	3,4	3,3	3,2	3,0	2,5	2,5	2,5	2,3	2,0	1,5
		přenosný komplet	3,4	3,4	3,3	3,2	3,1	3,0	2,4	2,2	—	—	—	—
BVP			1,8	1,8	1,9	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	—	—

Poznámka: Koeficient efektivity RPG-7 na dálku střelby do 300 m je 0,5.

— bojovou sestavu vojsk v útoku druhých sledů (záloh) na směrech a čarách;

— možné časy zahájení útoku (zteče) a zasazení druhých sledů (záloh) do boje.

Prostředky dělostřeleckého průzkumu — vrtulníky, pozorovacími optickými přístroji a radiolokátory SNAR můžeme vést průzkum obrněných cílů do bližší taktické hloubky (při vhodných podmínkách viditelnosti do 15—20 km).

Radiolokátory SNAR mohou při výhodných terénních podmínkách, v noci a za ztížených podmínek zjistit přesuny tanků nepřítele na vzdálenost do 20 km a zabezpečovat střelbu na ně. Prostředky optického průzkumu mohou vést průzkum tanků nepřítele a zabezpečovat střelbu na ně v průměru do hloubky 5—7 km.

Nejefektivnějších výsledků dosahujeme jen vzájemnou, těsnou součinností všech sil a prostředků průzkumu. Hodnověrné zprávy o prostorech rozmístění obrněných cílů dostaneme ze snímků (snímků o velkém měřítku) těchto prostorů.

Prostředky k boji s obrněnými vojsky nepřítele

V současných podmínkách vedení bojové činnosti se k ničení tanků nepřítele, jeho OT a BVP používá raketové vojsko a dělostřelectvo, letectvo, tanky, BVP, ženijní vojsko a protitankové prostředky motostřeleckých jednotek.

a) **Možnosti dělostřelectva**, které plní úkoly ze zakrytých palebných postavení.

Dělostřelectvo působící ze zakrytých palebných postavení může ničit tanky nepřítele ve výchozích prostorech k útoku, při přesunu obrněných útvarů (jednotek) a jejich rozčleňování do předbojových sestav a rozvinování do bojové sestavy, v průběhu útoku i při vklínění se do hloubky obrany našich vojsk.

Palbou klasickým střelivem můžeme zničit tank jen při přímém zásahu cíle.

Pohyblivá přehradná palba se připravuje před předním okrajem na tankových směrech a vede se postupně na několika čarách určených na směru postupu tanků nepřítele. Vzdálenosti mezi čarami se určují podle pravděpodobné rychlosti jízdy tanků a jsou 400—600 m i více. Šířka pohyblivé přehradné palby pro jeden dělostřelecký oddíl (18 hlavních) je 450 m. Efektivnost palby na každé čáře dosahuje v průměru 3—4 %. Celková efektivnost závisí na počtu čar a orientačně může být určena jako součást hodnot efektivnosti na každé čáře. Při střelbě náložmo dvěma oddíly na každý úsek pohyblivé přehradné palby se efektivnost zvětšuje 1,5—2krát.

Dělostřelectvo, které zaujímá zakrytá palebná postavení zvláště na tankových směrech, musí být připraveno k vedení palby přímou střelbou.

b) **Možnosti protitankových prostředků**

V soudobých podmínkách význam protitankového dělostřelectva vzrostl. Hlavním úkolem protitankových prostředků je boj s tanky při odrážení jejich útoků. Hodnoty koeficientů efektivnosti protitankových prostředků při ničení tanků nepřítele v závislosti na délce zahájení palby — viz **tabulku 3**.

Údaje v tabulce s koeficienty efektivnosti jsou vypočteny za podmínek, když protitankové prostředky předstihnou tanky v zahájení palby a prozradí se až po prvních výstřelech (za předpokladu dobrého maskování). Narušením

těchto podmínek se koeficient efektivnosti palby a samozřejmě i bojové možnosti protitankových prostředků zmenšují 1,5—2krát i více. Při rozvinování protitankových prostředků do bojové sestavy na ženijně připravených palebných čarách se jejich bojové možnosti zvětšují o 15—20 %.

Při výpočtech možností velkého množství protitankových prostředků nemůžeme vzít v úvahu vždy různorodé podmínky, ve kterých bude působit skupina protitankových prostředků. Pak při propočtech použijeme některé střední hodnoty koeficientů efektivnosti pro různé protitankové prostředky s přihlédnutím k jejich možnému místu v protitankové obraně — viz **tabulku 4**.

Tabulka 4

Název protitankového prostředku			Hodnota G nti		
			na tanky		na BVP (OT)
			které jsou ve výzbroji hlavních kapitalistických armád v současné době	které budou zaváděny v 80. letech	
RPG - 7			0,5	0,3	0,7
PTRS	ručně naváděná	na bojovém vozidle	2,2	2,0	3,0
		přenosný komplet	2,0	1,8	2,0
	poloauto- maticky naváděná	na bojovém vozidle	2,5	2,2	3,5
		přenosný komplet	2,4	2,0	2,5
Protitankové dělostřelectvo		K 100 mm vz. 53	1,8	1,3	2,5
Tanky T-55			1,2	—	2,5
BVP			2,0	1,4	2,9

Při operačně taktických výpočtech potřeby protitankových prostředků na operaci a k jejich rozčlenění na směry a čáry a taktéž k možné bojové sestavě protitankových záloh se v operačním měřítku používají operačně taktické koeficienty efektivnosti uskupení protitankových prostředků.

Tyto koeficienty jsou přibližně rovny:

- při boji s tanky — 2,0
- při boji s OT (BVP) — 3,0.

Použití těchto koeficientů nám umožní dostatečně přesně určit potřeby protitankových prostředků k vytvoření spolehlivé protitankové obrany vojsk ještě do zahájení boje.

Praxe vyžaduje, abychom do zahájení boje určili pravděpodobnost splnění úkolu při odrážení zteče tanků (BVP) nepřítelů i očekávané ztráty jeho tanků a našich protitankových prostředků.

Pravděpodobnost splnění úkolu protitankovými prostředky a očekávané ztráty tanků nepřítelů a našich protitankových zbraní při jejich různých poměrech sil — viz **tabulku 5**.

Tabulka 5

Poměr protitankových prostředků a tanků	Pravděpodobnost splnění úkolu vytvořeným uskupením PT prostředků	Úroveň ztrát tanků v %	Střední ztráty PT prostředků
1:1,5	0,98	70	10
1:2	0,9	50	25
1:2,5	0,7	40	45
1:3	0,5	35	60
1:3,5	0,35	30	75
1:4	0,25	25	80

c) Možnosti letectva a vrtulníků

Letectvo může s vysokou efektivností ničit pohyblivé i nepohyblivé cíle. Nejeefektivnější údery letectva na tankové a mechanizované proudy za přesunu, při nahromadění tanků v prostorech soustředění, v úzkých průchodech a na čarách rozvinování.

V současných podmínkách má největší význam v boji s tanky použití vrtulníků jako palebné podpory. Je to dáno jejich výzbrojí, mobilitou, schopností překonat v krátké době značnou vzdálenost, efektivně používat různé protitankové prostředky a vést nečekané údery na tanky na bojišti. Nevyžadují ani speciálně vybavená letiště.

Pravděpodobnost ničení tanků při odpálení jedné PTRS z vrtulníku se v průměru rovná 0,8 %. Vrtulník Mi-24, který má čtyři PTRS, může zničit během útoku 2—3 tanky.

Jedním vzletem vrtulníkového pluku, který má 42 bojových vrtulníků s PTRS, neřízenými raketami a leteckými bombami, může při koeficientu bojové pohotovosti 0,8 i efektivnosti ničení 0,3—0,5 zničit do 40—60 tanků nebo umlčet mpr v prostoru soustředění vyřazením do 30 % techniky i živé síly.

Takticko-technická data vrtulníků — viz **tabulku 6**.

Dopravní vrtulníky frontového letectva můžeme využít k manévru pozemních protitankových prostředků (armádní protitankovou zálohou) na ohrožené směry. K tomuto můžeme použít vrtulníky Mi-8. Jejich dopravní možnosti dovolují převážet 100 mm PTK (T-12) s tahačem nebo bojová vozidla s PTRS na BRDM-2. Mi-8 můžeme použít k dopravě obsluh přenosných kompletů PTRS a SPG-9.

Mi-6 může přepravit jeden 100mm PTK (vz. 53) s tahačem nebo PTRS. Mi-8 může přepravit 6—8 přenosných kompletů PTRS.

K přepravě všech palebných prostředků protitankového oddílu potřebujeme nejméně 21 vrtulníků Mi-6 a k přepravě jedné baterie 6—9 vrtulníků.

Tabulka 6

Značka vrtulníku			Mi-8	Mi-4	Mi-24 D
Typ			výsadkově dopravní	výsadkově dopravní	dopravně bojový
Osádka, osob			3	3	2
Dolet (km)			420	400	450
Cestovní rychlost letu km/h			200	140	280
Nosnost kg/osob			$\frac{2000}{24}$	$\frac{1200}{15}$	$\frac{1500}{8}$
Výzbroj	zbraň	ráže mm pp (ks)	—	$\frac{12,7}{200}$	$\frac{12,7}{1470}$
	neřízené rakety	počet	64	64—69	64—128
	PTŘS	počet	—	4	4
Náklad bomb (místo neřízených raket) kg			$\frac{1000}{4 \times 250 \text{ kg} \quad 2 \times 250 \text{ kg}}$	—	$\frac{1000}{4 \times 250 \text{ kg}}$
Doplňující údaje			Návěsná zařízení pro minimálně 200 min TM-57 vzdálenost min 4—6 m	Návěsná zařízení pro minimálně 110 min TM-57 vzdálenost min 5—6 m	Má pancíř proti ručním zbraním

Tabulka 7

Název charakteristiky	73mm kanón s hladkou hlavní	PTŘS
Mířená dálka v m	1300	—
Dálka přímého dostřelu v m	800	—
Dálka střelby	2700	3000
Rychlost střelby (výstřelů/min)	14	2
Probíjí pancíř v mm		
– kolmo	300	400
– pod úhlem 60°	150	200
Palebný průměr	40	4

d) Možnosti tanků

Bojové možnosti tanků jako protitankových prostředků jsou vyjádřeny koeficienty efektivity pro boj s tanky nepřítele. Tanky ve srovnání s jinými protitankovými prostředky jsou neefektivnější při dálce střelby do 2000 m. Zejména proto se tanky co nejvíce používají k činnosti v tankových léčkách.

Využití tanků jako protitankových prostředků není vždy účelné. V obraně je v první řadě používáme jako hlavní úderné síly k vedení protiúderů a protiztečí. Použití tanků jako protitankových prostředků pokládáme za vynucené opatření, jestliže protitankové prostředky nezabezpečují vytvoření potřebné hustoty a splnění úkolů protitankové obrany.

V praxi vojsk se pokládá za normální, jestliže je nedostatek protitankových prostředků k organizaci protitankové obrany vojsk prvního sledu, použít $\frac{1}{3}$ — $\frac{2}{3}$ tanků ze sestavy tpr.

Není účelné posilovat prvosledové prapory tanky od tp msd, který je ve druhém sledu, protože je zpravidla předurčený k vedení protiztečí. Při značné převaze nepřítele v silách a prostředcích, kdy protizteč není účelná, může tp zaujímat na tankových směrech palebné čáry a tak plnit úkol jako protitanková záloha.

e) Možnosti BVP

Bojové možnosti jako protitankového prostředku jsou vyjádřeny koeficienty efektivity viz **tabulku 3**. Při střelbě na tanky může BVP vést palbu PTRS jen z místa a z kanónu jak z místa, tak z krátkých zastávek.

Jednotky BVP jsou v obraně schopny samostatně řešit úkoly boje s útočícími tanky nepřítele. Mohou být zesíleny tanky, protitankovým dělostřelcům a PTRS.

Takticko-technická data protitankových zbraní BVP — viz **tabulku 7**.

f) Možnosti prostředků ženijního vojska

Protitanková minová pole se vytvářejí o 3—4 řadách s počtem 750 protipásových nebo 300—400 protidnových min na 1 km minového pole při hustotě 0,75 miny na 1 bm minového pole. Celková hloubka minového pole činí 100 m.

K boji s tanky nepřítele pomocí minových polí se vytvářejí v plucích, divizích a armádách POZ. Tyto tvoří zpravidla ženijní zatarasovací útvary (jednotky) a ženijní jednotky s minovými zatarasovacími (ukladači). Zpravidla se jim přidělují tři pokládky protitankových min a také trhaviny.

V motostřeleckém pluku se vytváří jeden POZ z ženijní rotu pluku, která má tři UMU. Jednou pokládkou, tj. 360 PT min, můžeme přehradit tankový směr o šířce 480 m minového pole za 20 minut.

Msd (td) vytváří POZ ze zaminovací čety se 4 UMU. Z jednoho položení min (580 ks) může za 20—25 min položit minové pole o celkové délce do 750 m.

V armádě vytváříme armádní POZ v síle až do ženijního zatarasovacího praporu se 24 UMU. Jedním položením (2880 ks min) může za 30 min vytvořit pole o celkové délce 3800 m.

POZ plní úkoly v součinnosti s PTZ. Prostor rozmístění POZ se určuje poblíž prostoru rozmístění PTZ a čáry minování se sladují s palebnými čarami PTZ.

Závěrem považujeme za nutné zdůraznit, že problematika organizace a řízení boje s tanky a obrněnými cíli je stěžejním úkolem velitelů a štábů všech stupňů. Úspěch tohoto boje závisí v mnohém právě na úrovni jejich připravenosti a realizačních schopnostech.

ROZPOČET PRO VYSAZENÍ VRTULNÍKOVÉHO VÝSADKU

Předpokládáme, že v soudobém boji dojde k rozsáhlému využití vzdušných výsadků, čímž mohou být vytvořeny důležité podmínky k zabezpečení rychlého tempa útoku. Obdobně se stále více dostávají do popředí požadavky bezprostředního vysazení těchto výsadků po jaderných úderech k dokončení zničení nepřítele nebo k zmocnění se důležitých prostorů, které mají udržet do příchodu vlastních pozemních vojsk.

V takových podmínkách rozhodujícím činitelem pro použití výsadku bude nejen včasnost ale i rychlost vysazení s maximálním využitím momentu překvapení. Požadavek včasnosti a rychlosti je bezprostředně spojen s efektivností a realitou plánování bojového použití vzdušných výsadků.

Jedním z prostředků jak zvýšit účinnost plánování je mít předem připraveny **kalkulační podklady**, které mohou ovlivnit i celkovou dobu plánování.

Předpis Vševojsk-1-1, článek 166 uvádí: „... aby se zkrátil čas potřebný na organizaci přepravy, musí mít štáb divize (pluku) **neustále připraveny počty pro přepravu různými druhy dopravních prostředků**, které se upřesňují podle změn v bojovém a početním stavu...“.

V soudobém boji mezi různé druhy dopravních prostředků bezesporu patří i **vertulníky různých modifikací**. Velmi často (v našich podmínkách zejména) bude probíhat **bojová přeprava vzduchem a vysazení vrtulníkůvých výsadků**. Přitom

vrtulníkový výsadek může v závislosti na charakteru bojové činnosti, hloubce vysazení a celkové době boje v týlu nepřítele plnit různé bojové úkoly, které přerůstají rámcem tzv. „základních“ úkolů, jak jsou uvedeny v článku 222, předpisu Vševojsk-1-1.

Obdobně změna charakteru celkového předurčení vrtulníkového výsadku ovlivňuje i původní strukturální zaměření rozpočtu pro vysazení, jak jsem uvedl ve VM čís. 4/1974.

Získané zkušenosti z různých cvičení dokazují, že vrtulníkový výsadek může být vysazen k plnění různých bojových úkolů v krátké době po rozhodnutí velitele divize. Právě různost úkolů ovlivňuje i sílu vysazení jednotek a přidělených jednotek druhů vojsk a speciálních vojsk. Proto se dnes dostává do popředí požadavek mít na štábu divize (pluku) **předem zpracovány komplexní kalkulační údaje**, které ovlivní rychlé sestavení a výpočet **jakékoliv varianty rozpočtu** pro bojovou přepravu vzduchem a vysazení vrtulníkového výsadku.

Mezi komplexní kalkulační údaje právem patří tyto tabulky:

- varianta hmotnosti motostřeleckého praporu,
- varianty rozpočtu hmotností motostřeleckého praporu s municí,
- varianty nosnosti vrtulníků,
- základní údaje vrtulníků pro varianty nakládání,

Poř. čís.	Jednotka	Bojová přeprava vzduchem vrtulníky					
		Počet zbraní/kg					
		osoby/kg	Sa 58	UK 59	UK 59L	RPG 7	RPG 75
1	2	3	4	5	6	7	8
1	velitelství	8/800	6/31,62				
2	spojč	12/1320	10/52,70				
3	ptč	22/2420	12/63,24		1/9,8	1/6,3	
4	1 msr	92/10120	82/432,14	9/182,7	9/88,2	9/56,7	27/87,75
5	ptdr	7/700					
6	2 msr	92/10120	82/432,14	9/182,7	9/88,2	9/56,7	27/87,75
7	ptdr	7/700					
8	3 msr	92/10120	82/432,14	9/182,7	9/88,2	9/56,7	27/87,75
9	ptdr	7/700					
10	rmč	21/2310	15/79,05		1/9,8	1/6,3	
11	ZVT, tech. zabezpečení	7/700	7/36,89				
12	čtz	10/1100	10/52,70				
13	obvaziště	4/440	3/15,81				
14	Cel-	mspr	360/39600	309/1628,43	27/548,10	29/284,2	29/182,7
15	kem	mspr s ptdr	387/42300	324/1707,48			81/263,25

Poř. čís.	Jednotka	Hmotnost v kg	RM 130	Bojová přeprava vzduchem		
				OT/kg		
				64	65	spec
1	2	18	19	20	21	22
1	velitelství	911,62		1/123000	1/6500	
2	spojč	1 546,20				1/6500
3	ptč	3 362,84				3/19500
4	1 msr	11 250,99		10/123000		
5	ptdr	820,45				
6	2 msr	11 250,99		10/123000		
7	ptdr	820,45				
8	3 msr	11 250,99		10/123000		
9	ptdr	820,45				
10	rmč	2 466,65	2/20000			
11	ZVT, tech. zabezpečení	806,89				
12	čtz	1 152,70				
13	obvaziště	455,81		1/12300		
14	Cel-	mspr	44 455,68	32/393600	1/6500	4/26000
15	kem	mspr s ptdr	47 596,08			

Mi-4, Mi-8 a Mi-24								
1 GS 77	PLR S-2M	BzK 82	PTRS nepře- nosné	Infra / kg		Spojovací materiál / kg		
				PPN	NSP 2	R-2	R-105	RF 10
9	10	11	12	13	14	15	16	17
2/120,45	2/43,20	2/772	3/91,50	9/41,4	9/126	1/30	7/143,5	9/72,9
2/120,45	2/43,20			9/41,4	9/126			9/72,9
2/120,45	2/43,20			9/41,4	9/126			9/72,9
							3/61,5	
6/361,35	6/129,60	2/772	3/91,50	27/124,20	27/378	1/30	10/205	27/218,7

vrtulníkem Mi-6					Hmotnost v kg	
automobily, mc/kg					bojová technika	celkem po jednotkách
GAZ 69	ANTS	mc	PK	AS		
23	24	25	26	27	28	29
	1/5350	1/150			18 950	19 861,62
		1/150			11 850	13 396,20
		1/150			19 500	22 862,84
		1/150			123 150	134 400,99
		1/150			123 150	134 400,99
1/1525	2/10700	1/150	2/5940		32 375	34 841,65
	1/10000			1 AC/9550	806,89	806,89
	4/21400				46 890	48 042,70
					12 300	12 755,81
1/1525	8/47450	5/750	2/5940	1/9550	511 315	555 770,68
						558 911,08

Varianty rozpočtu hmotnosti

Poř. čís.	Jednotka	Hmotnost (viz tab. 1 sloupec 18)	½ pp munice počet zbraní / kusů munice / hmotnost v kg					Celkem hmotnost v kg
			Sa 58	UK 59	UK 59L	RPG 7	BzK 82	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	velitelství	911,62	6/900/8,04					920,02
2	spojč	1 546,20	10/1500/13,40					1 559,60
3	ptč	3 362,84	12/1800/16,08		1/500/ 16,20	1/6/13,2	2/80/ 1 580	4 988,32
4	1 msr	11 250,99	82/12300/ 109,88	9/11250/ 365,40	9/4500/ 145,80	9/54/ 118,80		11 990,87
5	2 msr	11 250,99	82/12300/ 109,88	9/11250/ 365,40	9/4500/ 145,80	9/54/ 118,80		11 990,87
6	3 msr	11 250,99	82/12300/ 109,88	9/11250/ 365,40	9/4500/ 145,80	9/54/ 118,80		11 990,87
7	rmč	2 466,65	15/2250/20,10		1/500/16,2	1/6/13,2		2 516,15
8	ZVT, tech. zabezpečení	806,89	7/1050/9,38					816,27
9	čtz	1 152,70	10/1500/13,40					1 166,10
10	obvaziště	455,81	3/450/4,02					459,83
11	mspr	44 455,68	309/46350/ 414,06	27/33750/ 1 096,20	29/14500/ 469,80	29/174/ 382,80	2/80/ 1 580	48 398,90
12	Celkem mspr s ptdr	47 596,08						51 539,30

Poř. čís.	Jednotka	Se zvýšeným počet zbraní / kusů munice /			
		Sa 58	UK 59	UK 59L	RPG 7
1	2	18	19	20	21
1	velitelství	6/3600/58,80			
2	spojč	10/6000/98,00			
3	ptč	12/7200/117,60		1/2000/64,80	1/24/52,80
4	1 msr	82/49200/803,60	9/45000/1461,60	9/18000/583,20	9/216/475,20
5	2 msr	82/49200/803,60	9/45000/1461,60	9/18000/583,20	9/216/475,20
6	3 msr	82/49200/803,60	9/45000/1461,60	9/18000/583,20	9/216/475,20
7	rmč	15/9000/147,00		1/2000/64,80	1/24/52,80
8	ZVT, technické zabezpečení	7/4200/68,60			
9	čtz	10/6000/98,00			
10	obvaziště	3/2700/29,40			
11	mspr	309/185400/ 3028,2	27/135000/ 4384,80	29/58000/ 1879,20	29/696/1531,20
12	Celkem mspr s ptdr				

motostřeleckého praporu s municí
Tabulka 2

Se zvýšením o ½ pp munice počet zbraní / kusů munice / hmotnost v kg							Celkem hmotnost v kg
Sa 58	UK 59	UK 59L	RPG 7	RPG 75	1 GS 75	BzK 82	
10	11	12	13	14	15	16	17
6/1800/16,08							936,10
10/3000/26,80							1 586,40
12/3600/32,16		1/1000/32,40	1/12/26,40			2/160/ 3 160	8 239,28
82/24600/ 219,76	9/22500/ 730,80	9/9000/ 291,60	9/108/ 237,60	14/14/ 136,50			13 607,13
82/24600/ 219,76	9/22500/ 730,80	9/9000/ 291,60	9/108/ 237,60	14/14/ 136,50			13 607,13
82/24600/ 219,76	9/22500/ 730,80	9/9000/ 291,60	9/108/ 237,60	14/14/ 136,50			13 607,13
15/4500/40,2		1/1000/32,4	1/12/26,4				2 615,15
7/2100/18,76							835,03
10/3000/26,8							1 192,90
3/1350/8,04							467,87
309/92700/ 828,12	27/67500/ 2 192,40	29/29000/ 939,60	29/348/ 765,60	42/42/ 409,50		2/160/ 3 160	56 694,12
					3/261/91,35		59 925,87

1 pp munice hmotnost v kg					Celkem hmotnost v kg
RPG 75	1 GS 77	PLR S-2M	BzK 82	PTŘS přenosné	
22	23	24	25	26	27
27/27/87,75		2/4/108	2/320/6320	3/12/360	994,90
27/27/87,75		2/4/108			1 684,40
27/27/87,75		2/4/108			15 154,48
					17 126,48
					17 126,48
					2 879,75
					903,63
					1 290,90
					497,27
81/81/263,25		6/12/324	2/320/6320	3/12/360	74 784,77
	6/522/182,7				78 199,22

Varianty nosnosti

Poř. čís.	Jednotka	Celková hmotnost v kg	Potřeba				
			Mi-4			Mi-8	
			1 000	1 200	1 500	2 200	3 000
1	2	3	4	5	6	7	8
1	velitelství	920,02	0,920	0,766	0,613	0,418	0,306
		930,10	0,936	0,780	0,624	0,425	0,312
		994,90	0,994	0,829	0,663	0,452	0,331
2	spojč	1 559,60	1,559	1,299	1,039	0,708	0,519
		1 586,40	1,586	1,322	1,057	0,721	0,528
		1 684,40	1,684	1,403	1,122	0,765	0,561
3	ptč	4 988,32	4,988	4,156	3,325	2,267	1,662
		8 239,28	8,239	6,866	5,492	3,745	2,746
		15 154,48	15,154	12,628	10,102	6,888	5,051
4	msr (jedna)	11 990,87	11,990	9,992	7,993	5,450	3,996
		13 607,13	13,607	11,339	9,071	6,185	4,535
		17 126,48	17,126	14,272	11,417	7,784	5,708
5	rmč	2 516,15	2,516	2,096	1,677	1,143	0,838
		2 615,15	2,615	2,179	1,743	1,188	0,871
		2 879,75	2,879	2,399	1,919	1,308	0,959
6	ZVT, technické zabezpečení	816,27	0,816	0,680	0,544	0,371	0,272
		835,03	0,835	0,695	0,556	0,379	0,278
		903,63	0,903	0,753	0,602	0,410	0,301
7	čtz	1 166,10	1,166	0,971	0,777	0,530	0,388
		1 192,90	1,192	0,994	0,795	0,542	0,397
		1 290,90	1,290	1,075	0,860	0,586	0,430
8	obvaziště	459,83	0,459	0,383	0,306	0,209	0,153
		467,87	0,467	0,389	0,311	0,212	0,155
		497,27	0,497	0,414	0,331	0,226	0,165
9	Celkem	48 398,90	48,398	40,332	32,265	21,999	16,132
		56 694,12	56,694	47,245	37,796	25,770	18,898
		74 784,77	74,784	62,320	49,856	33,993	24,928
10	mspr s ptdr	51 539,30	51,539	42,949	34,359	23,426	17,179
		59 925,87	59,925	49,938	39,950	27,239	19,975
		78 199,22	78,199	65,166	52,132	35,545	26,064

Tabulka 3

vrtulníků

vrtulníků				Hmotnost s bojovou technikou v kg	Potřeba vrtulníků			
		Mi-24			Mi-6			
3 500	4 000	1 700	2 400		6 000	8 500	12 500	14 500
9	10	11	12	13	14	15	16	17
0,262	0,230	0,541	0,383	19 870,02	3,311	2,337	1,589	1,370
0,267	0,234	0,550	0,390	19 886,10	3,314	2,339	1,590	1,371
0,284	0,248	0,585	0,414	19 944,90	3,324	2,346	1,595	1,375
0,445	0,389	0,917	0,649	13 409,60	2,234	1,577	1,072	0,924
0,453	0,396	0,933	0,244	13 436,40	2,239	1,580	1,074	0,926
0,481	0,421	0,990	0,701	13 534,40	2,255	1,592	1,082	0,933
1,425	1,247	2,934	2,078	24 488,32	4,081	2,880	1,959	1,688
2,354	2,059	4,846	3,433	27 739,28	4,623	3,263	2,219	1,913
4,329	3,788	8,914	6,314	34 654,48	5,775	4,076	2,772	2,389
3,425	2,997	7,053	4,996	135 140,87	22,523	15,898	10,811	9,320
3,887	3,401	8,004	5,669	136 757,13	22,792	16,089	10,940	9,431
4,893	4,281	10,074	7,136	140 276,48	23,379	16,503	11,222	9,674
0,718	0,629	1,480	1,048	34 891,15	5,815	4,104	2,791	2,406
0,747	0,653	1,538	1,089	34 990,15	5,831	4,116	2,799	2,413
0,822	0,719	1,693	1,199	35 254,75	5,875	4,147	2,820	2,431
0,233	0,204	0,480	0,340	816,27	0,136	0,096	0,065	0,056
0,238	0,208	0,491	0,347	835,03	0,139	0,098	0,066	0,057
0,258	0,225	0,531	0,376	903,63	0,150	0,106	0,072	0,062
0,333	0,291	0,685	0,485	48 056,10	8,009	5,653	3,844	3,314
0,340	0,298	0,701	0,497	48 082,90	8,013	5,656	3,846	3,316
0,368	0,322	0,759	0,537	48 180,90	8,030	5,668	3,854	3,322
0,131	0,114	0,270	0,191	12 759,83	2,126	1,501	1,020	0,879
0,133	0,116	0,275	0,194	12 767,87	2,127	1,502	1,021	0,880
0,142	0,124	0,292	0,207	12 797,27	2,132	1,505	1,023	0,882
13,828	12,099	28,469	20,166	559 713,90	93,285	65,848	44,777	38,600
16,198	14,173	33,349	23,622	568 009,12	94,668	66,824	45,447	39,173
21,367	18,696	43,991	31,160	586 099,77	97,683	68,952	46,887	40,420
14,725	12,884	30,317	21,474	562 854,30	93,809	66,218	45,028	38,817
17,121	14,981	35,250	24,969	571 240,87	95,206	67,204	45,699	39,395
22,342	19,549	45,999	32,583	589 514,22	98,252	69,354	47,161	40,656

- základní údaje bojové techniky pro nakládání do vrtulníků,
- základní údaje munice a materiálu pro nakládání do vrtulníků,
- varianty přepravy vrtulníků s municí ve vrtulníku,
- popř. jiné.

Varianta hmotnosti motostřeleckého praporu (tabulka 1) tvoří základní rozpočet pro bojovou přepravu vzduchem a vysazení vrtulníkového výsadku v hodnotě organického praporu. Tabulka je orientována do dvou částí a to podle přepravních možností jednotlivých typů vrtulníků např. sloupec 3 až 17 pro vrtulníky Mi-4, Mi-8 a Mi-24, dále sloupec 20 až 27 pro Mi-6. Údaj uvedený v čitateli znamená počet, ve jmenovateli celkovou hmotnost. U osob ve sloupci 3 je kalkulováno s hmotností jednotlivce 110 kg (mimo velitelství a pt družstev, kde je stanoveno pouze 100 kg). Do uvedené hmotnosti se počítá s průměrem na jednotlivce 70–75 kg, se součástkami odlehčené ústroje až 15 kg, základní výzbrojí 10–15 kg a až 15 kg dalšího materiálu neseného ve prospěch jednotky.

Dále v tabulce ve sloupci 2 jsou uvedeny jednotky podle organizační struktury včetně družstev s protitankovými prostředky. V řádku 14 a ve sloupci 18 jsou uvedeny celkové hodnoty s ručními zbra-

němi a lehce přenosným materiálem. Ve sloupci 28 je uvedena celková hmotnost bojové techniky a v dalším sloupci celková hmotnost praporu po jednotkách.

Právě tato tabulka umožňuje **různé varianty** předběžných rozpočtů podle předpokládaného **bojového úkolu** jakož i **počtu** a zejména **typu vyčleněných vrtulníků**.

Varianty rozpočtu hmotnosti motostřeleckého praporu s municí (tabulka 2) jsou sestaveny ve třech variantách podle soudobých požadavků že u vrtulníkového výsadku budou vytvářeny zvýšené pohyblivé zásoby munice. Ve sloupci 3 je uvedena hmotnost (v návaznosti na tabulku 1 sloupec 18) po jednotkách. V dalších sloupcích 4 až 8 jsou vždy uvedeny tři údaje. První znamená počet zbraní. Druhý je prakticky násobek počtu zbraní stanovenou polovinou palebného průměru a tím je vypočítán celkový počet kusů munice. Třetí údaj vyjadřuje hmotnost munice. Dále ve sloupci 9 jsou uvedeny celkové hmotnosti. Obdobně v řádku 11, který navíc dává přehled o celkovém množství kusů po jednotlivých družích.

Další údaje ve sloupci 10 až 17 nebo 18 až 27 se mohou využít za předpokladu, že se bude kalkulovat se zvýšenou spotřebou o další 1/2, popř. jeden palebný průměr. V případě potřeby lze z těchto údajů velmi rychle vypočítat i další varianty.

Tabulka 4

Základní údaje vrtulníků pro varianty nakládání

Poř. čís.	Typ vrtulníku	Maximální			Rozměry nákladní kabiny v mm		
		rychlost km . h ⁻¹	počet osob	náklad v kg	délka	šířka	výška
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Mi-2	230	8	700	2 580	1 300	1 470
2	Mi-4	200	15	1 500	4 150	1 780	1 800
3	Mi-6	200	60	12 500	11 750	2 480	2 660
4	Mi-8	200	24	4 000	5 150	2 340	1 820
5	Mi-24	320	15	2 400			

Rozměr nákladních vrat v mm: Mi-4 šířka 1 860
výška 1 660
Mi-6 šířka 2 520
výška 2 660
Mi-8 šířka 2 080
výška 1 800

Tabulka 5

Základní údaje bojové techniky pro nakládání do vrtulníků

Poř. čís.	Druh	Hmotnost v kg	Maximální			Rozměry v mm		
			rychlost km . h ⁻¹	počet osob	náklad v kg	délka	šířka	výška
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	GAZ 69	1 525	90,—	8	650	3 850	1 850	2 030 ¹⁾
2	UAZ 469	1 590	100,—	7	800	4 025	1 805	2 050 ²⁾
3	OT-64	12 300	94,4	20	2 000	7 440	2 500	2 320
4	OT-65	6 550	80,—	6	—	5 740	2 500	1 910
5	OT-70	11 500	65,—	11	1 000	6 410 (6 375)	2 940	2 025 (2 069)
6	T-805	2 750	77,4	14	1 500	4 720	2 040	2 420
7	P V3S	5 350	59,—	20	5 000	6 910	2 310	2 510
8	T-138	10 000	71,—	40	12 000	8 497	2 442	2 500
9	AC-P V3S	5 950 ³⁾ 5 550 ⁴⁾			2 500— 3 500 l	6 910	2 310	2 510
10	PK-60	1 670 2 970 ⁵⁾			1 300 l vody	3 480	1 900	2 300 ⁶⁾
11	BzK 82	386				4 400	1 670	1 000
12	Komplet ⁷⁾ S - 2M ⁸⁾	15,91 2,60				1 655 432	382 280	325 155

Poznámka: ¹⁾ výška bez střechy 1 350 mm

²⁾ bez střechy 1 400 mm. Rozměr ložné plochy 1 525 × 1 125 × 1 250 mm

³⁾ s cisternou

⁴⁾ naplněná PHM

⁵⁾ naplněná vodou

⁶⁾ bez komínu

⁷⁾ včetně napájecího zdroje, brašny na spoušť

⁸⁾ rádiový pelengátor

Určitá rozdílnost je v propočtu munice pro samopal. Ve sloupci 4 a 10 je kalkulováno s hmotností nepáskované munice, u 150 ks činí 1,34 kg. Oproti tomu ve sloupci 18 je počítáno s páskovanou municí, kde pro 300 ks je hmotnost téměř dvojnásobná a dosahuje 4,9 kg. Celková hmotnost za předpokladu rozdílného množství munice je uvedena ve sloupci 9, 17 nebo 27.

V úzké návaznosti je zpracována další tabulka — **varianta nosnosti vrtulníků (tabulka 3)**. Ve sloupci 3 jsou uvedeny tři výchozí údaje celkové hmotnosti podle tabulky 2 a sloupců 9, 17 a 27. Z tabulky lze vyčíst konkrétní **potřebu** jednotlivých

typů vrtulníků při současném vymezení jejich užitečného zatížení (např. u vrtulníku Mi-4 1 000, 1 200 a 1 500 kg) k **bojové přepravě různých jednotek vzduchem**. Navíc je zde zabezpečena diferenciací hmotností podle rozdílného množství munice. Ve sloupci 13 až 17 je počítáno s **potřebou** vrtulníků Mi-6 pro bojovou přepravu určitých jednotek nebo **celého praporu** s veškerou bojovou technikou. Pro stanovení kalkulačních údajů ve sloupci 13 jsem vycházel ze součtu hmotností uvedeného ve sloupci 3 a ve sloupci 28 tabulky 1.

Z dosud uvedeného vyplývá, že tabulky 1, 2 a 3 tvoří souhrn **základních a roz-**

hodujících údajů nejen pro vytvoření reálné představy a hmotnosti praporu, ale dávají i předpoklad pro volbu různých variant rozpočtu pro bojovou přepravu vrtulníkového výsadku vzduchem a vysazení.

Z tohoto pohledu je zřejmé, že rozpočet pro vysazení musí zákonitě tvořit i další základní tabulky, které ve skutečnosti mají charakter pouze **pomocných**, ale velmi potřebných údajů.

Mezi první právem patří **základní údaje o vrtulníku pro varianty nakládání (tabulka 4)**. Zde uvádím rozhodující údaje ovlivňující skutečné nakládání různých typů bojové techniky a vícerozměrného materiálu.

Mezi další, které právem ovlivňují možnosti nakládání patří **základní údaje bojové techniky pro nakládání do vrtulníků (tabulka 5)**. V porovnání s předchozí tabulkou 4 a konkrétními údaji ve sloupcích 5 až 8 a zejména ve sloupci 9 s údaji uvedených v tabulce 5 (viz sloupec 3, 7, 8 a poznámku je ihned zřejmé, jakou bojovou techniku lze přepravovat vzduchem pomocí uvedených typů vrtulníků. Přitom tato tabulka dává přehled o některých typech bojové techniky začleněných u motostřeleckého praporu. Obdobně se může doplnit o další, ze stupně pluku, popř. o bojovou techniku druhů vojsk a speciálních vojsk, která může být společně s příslušnými jednotkami přidělována k vrtulníkovému výsadku.

Mezi předposlední a velmi důležitý normy ovlivňující rozpočet patří **základní údaje munice a materiálu pro nakládání do vrtulníků (tabulka 6)**. Zde uvádím munici a materiál nejen podle druhu, ale i rozměru vrtulníků (pro porovnání s tabulkou 4), dále počtu kusů v truhlíku a celkovou hmotnost.

Zatím nikde v rozpočtu nešlo o předpokládané hmotnosti přidělených jednotek druhů vojsk nebo speciálních vojsk. Domnívám se, že není zcela správné předem si stanovit předpokládanou variantu zesílení. V bojových podmínkách může dojít k častým a nenadálým změnám. Proto je reálnější mít předem zpracován přehled další munice a materiálu, z kterého můžeme velmi rychle vypočítat další potřebu.

Např. v tabulce v řádce 11 až 25 jsou uvedeny různé druhy ženijní munice, která může být přidělována vrtulníkovému výsadku v různém množství. Při tom celkový rozsah přidělení ženijní munice bude také záviset na tom, zda k vrtulníkovému výsadku bude přiděleno pouze jedno ženijní družstvo, popř. ženijní četa nebo

další jednotky druhů vojsk. Současně množství veškeré i speciální munice bude diferencováno také podle toho, jaký bojový úkol výsadek bude plnit (např. ovládnutí vodního toku, ničení důležitých objektů, zatarasování, kladení PT minových polí apod.).

I v tomto případě lze tabulku doplnit o další údaje zejména té munice a materiálu, který je anebo může být přidělován vrtulníkovému výsadku.

V tabulce **varianty přepravy truhlíků s municí ve vrtulníku (tabulka 7)** je pro získání představy uveden celkový počet truhlíků s municí (např. 40) přepravovaných v jednom vrtulníku. Současně je uveden celkový počet uložených kusů munice v daném počtu truhlíků (např. 44 800) a celková hmotnost nákladu (např. 1 080 kg).

Uvedené příklady názorně ukazují, že si můžeme předem vypočítat další varianty při různých kombinacích druhů munice nebo materiálu. Předpokladem je, aby při jakémkoli propočtu přepravních možností se mimo rozměru nákladní kabiny vrtulníku brala v úvahu i určitá prostorová záloha, zejména na bocích v důsledku zaoblení trupu vrtulníku.

Mezi komplexní kalkulační údaje právem patří i **jiné tabulky** s pomocnými hodnotami. Jejich obsahové zaměření může být různé podle výbroje a materiálu přidělovaných jednotek druhů vojsk a speciálních vojsk. Obdobně také podle předpokládané doby vedení samostatné bojové činnosti v týlu nepřítelů. Např. pokud vrtulníkový výsadek má plnit bojový úkol v týlu nepřítelů déle než 6 hodin, je třeba posílit jeho **zdravotnickou službu**. Zatímco současná hmotnost zdravotnického materiálu praporečního obvaziště činí kolem 195 kg, tak při posílení se zvyšuje o 2 256 kg. Za předpokladu posílení o OT-64 spec. celková hmotnost dosahuje 13 026 kg. V této souvislosti je třeba mít předem vyhodnocenou **hmotnost a rozměry i zdravotnického materiálu** (např. souprava B-1 40 kg, souprava B-2 30 kg, souprava PZ 12 kg atd.).

V soudobém boji nemůžeme také vyloučit, že vrtulníkový výsadek může plnit bojový úkol v týlu nepřítelů po dobu 2 i více dnů. V souvislosti s tím se dostává do popředí požadavek mít připraveny údaje z hlediska **proviantního zabezpečení**.

Např. prázdná PK-60 má hmotnost 1 670 kg, naplněná vodou včetně termosů již 2 970 kg. Současně se vypočítá, že u každé rotý a samostatné jednotky budou gumové vaky na 100 l = 120 kg. Dále, že pro vrtulníkový výsadek bude vy-

Tabulka 6

Základní údaje munice a materiálu pro nakládání do vrtulníků

Poř. čís.	Druh	Rozměr truhlíku (obalu) v mm			Hmotnost jednoho kusu v kg	Počet kusů v truhlíku (obalu)	Celková hmotnost v kg
		délka	šířka	výška			
1	2	3	4	5	6	7	8
1	7,62mm náboj s ocelovým jádrem pro samopal	353	323	189		1120 páskované 1520 nepáskované	27 páskované 31 nepáskované
2	7,62mm náboj s ocelovým jádrem pro kulomet	353	323	189		800	26
3	Náboj pro pancéřovku RPG-7	785	455	270	2,20	6	33
4	Tříštivotrhavý náboj pro BzK	1080	324	206	19,75	2	41
5	Průpalný náboj se stopovkou pro BzK	1080	324	206	19,75	2	38
6	PTŘS 9 M 14 M	1051	340	350	30,—	1	30
7	Komplet S-2M raketa v raketnici	1655	382	325	16,50	2	59
8	Komplet S-2M spouštěcí ústrojí	432	280	155		1	6
9	RG-4	350	350	120	0,32	25	11,5
10	RG F-1	478	300	155	0,60	20	19
11	PP Mi Ba náložka	360	420	250	0,075	250	22,—
12	Rozněcovač Ro-7	470	370	250	0,025	312	13,7
13	PP Mi Šr	275	125	505	3,25	6	27,5
14	PT Mi Ba III	350	350	240	10,80	2	25,—
15	PT Mi K	310	310	470	7,80	4	32,5
16	UTN-2	465	570	250	2,77	12	37,—
17	UTN-600	465	370	250	0,95	40	43,—
18	PN-4	540	380	250	6,40	3	28,5
19	PN-14	530	360	375	22,—	1	34
20	TN	1750	400	120		5	85,—
21	Souprava Z	700	600	390			88,—
22	Souprava O	700	600	390			77,—
23	Souprava T	700	600	390			76,—
24	Plastická trhavina	300	440	240		6	21,—
25	Trhavina Permon	papírový pytel			25,—	2	54,—

tvořena pohyblivá zásoba pitné vody = kolem 8 l na jednotlivce (např. 360 příslušníků . 8 l = potřeba přepravit 2 800 litrů). Dále i s přepravou soupravy HV-B (210 kg), dvou KDP (jedna = 1 kg, pro 360 příslušníků = 720 kg) dvou denních dávek potravin (jedna = 2,5 kg, pro 360 příslušníků . 5 = 1 800 kg). V tomto případě by celková hmotnost proviantního zabezpečení bez terénních vozidel dosahovala 12 150 kg.

Varianty týlového a i technického zabezpečení mohou být různé. Ovšem získané zkušenosti dokazují, že mnohem rychleji a efektivněji se zpracovává varianta

rozpočtu pro bojovou přepravu vzduchem a vysazení pouze za předpokladu, že potřebné údaje jsou bezprostředně k dispozici, než když je nutné údaje dodatečně sumarizovat, anebo dokonce ověřovat.

V závěru chci zdůraznit, že dokonale připravené komplexní kalkulační údaje vytvářejí reálný předpoklad pro zhotovení optimální varianty rozpočtu pro bojovou přepravu vzduchem a vysazení v minimálním čase. Proto je nutné i těmto otázkám věnovat potřebnou pozornost a zabezpečit, aby se údaje staly součástí vybavení štábů, které vysazení vrtulníkového výsadku nejen organizuje ale i zabezpečují.

Tabulka 7

Varianty přepravy truhlíků s municí ve vrtulníku

Poř. čís.	Typ	Počet truhlíků (nábojů) hmotnost v kg						
		náboje pro					RG-4	RG FI
		samopal pásko- vané	samopal nepásko- vané	kulomet	RPG-7	BzK		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Mi-4	40/	40/	40/	30/	25/	85/	55/
		44 800/	60 800/	32 000/	180/	50/	2 124/	1 100/
		1 080	1 240	1 040	990	1 025	997,5	1 045
2	Mi-8	115/	115/	125/	100/	70/	300/	150/
		128 800/	174 800/	100 000/	600/	140/	7 500/	3 000/
		3 105	3 565	3 250	3 300	2 870	3 450	2 850

VYUŽITELNOST MATEMATICKÝCH MODELŮ V PROCESU VELENÍ

Rozvoj programového zabezpečení prostředků automatizace velení, organicky začleněných na štábech svazů a svazků, dosáhl v současnosti takové úrovně, že trvalé zvyšování jejich efektivity a vojenské využitelnosti je nadále nemyslitelné bez plánovitě zavádění moderních metod teorie vojenských systémů, aplikované kybernetiky a prostředků operačního výzkumu.

Při tom je třeba plnit požadavek úzké obsahové spojitosti cílů a koncepcí vojenskovo-výzkumného výzkumu s praktickým ověřováním automatizace rozhodovacích procesů všech stupňů, včetně jejich všestranného informačního zabezpečení.

Proto na velitelstvo-štábních cvičeních zkoumáme struktury, časová rozdělení činností a obsahové návaznosti metodik práce štábů, sledujeme dynamiku součinností vazeb a hledáme možnosti prognózování vývoje operačně taktické situace.

Přínos matematického modelování pro práci polních štábů

Terminologický slovník Sovětské vojenské encyklopedie definuje matematický model bojové činnosti jako systém matematických závislostí a logických pravidel, umožňující s dostatečnou úplností a s vymezenou přesností popsat fyzikální a informační procesy bojové činnosti vojsk a určit hledané výstupní veličiny podle zadaných vstupních údajů a dat.

Plánovaný rozvoj automatizace velení můžeme charakterizovat dvěma významnými racionalizačními faktory.

Prvým faktorem je dosažený **stupeň optimálního rozhodování velitele**, získaný prostřednictvím hluboké operačně taktické analýzy možných variant řešení a stanovení nejefektivnější z nich.

Druhým faktorem je **úroveň předvídání vývoje činnosti nepřítele a vlastních vojsk**. Předvídáme v podstatě dvěma způsoby — buď na základě zkušeností a intuice příslušníků štábu, nebo s využitím modelovaného experimentu.

A právě využitelnost modelovaného experimentu formou **matematického modelování bojové činnosti vojsk** je jeden z nejvýhodnějších, dnes již aplikovatelných způsobů dalšího zvyšování efektivity procesu velení. Modelováním můžeme řešit jak otázky optimálního rozhodování, tak i problémy předvídání bojové činnosti vojsk.

Efektivní používání matematických modelů bojové činnosti vyžaduje od specialistů automatizace velení a vybraných příslušníků štábů:

— hluboké zvládnutí zákonitostí procesu velení na daném stupni a osvojení si principů soudobého boje a operace;

— znalost širokého okruhu aplikačních matematických metod, umožňujících ve

stanoveném časovém intervalu použít vhodného matematického modelu probíhající etapy metodiky práce štábu;

— dovedné řešení matematických modelů na počítači tak, abychom mohli získat výsledky modelu upravovat a operativně upřesňovat podle měnící se operačně taktické situace.

Zkušenosti s praktickým využíváním matematických modelů ve štábech Sovětské armády ukázaly, že v závislosti na složitosti struktury a způsobech matematického vyjádření časových závislostí modelovaných procesů existují dvě hlavní skupiny tzv. **dynamických modelů bojové činnosti**. Jsou to:

1. **Dynamické modely analýzy podmínek bojové činnosti.**

2. **Dynamické modely způsobů rozhodnutí velitele ve vojscech.**

Obě skupiny můžeme účelově propojovat a vzájemně doplňovat.

Prvá skupina dynamických modelů je určena pro ujasnění bojových nařízení a stanovených úkolů, pro zhodnocení situace a zpracování zámyslu rozhodnutí na daném stupni velení.

Modely tohoto druhu již fungují a použitá forma dynamicko-statistického modelu umožňuje získávat prakticky neomezené možnosti variant hodnocení vývoje operačně taktické situace a dále vícevariantní zpracování zámyslu rozhodnutí.

Druhá skupina dynamických modelů řeší způsoby optimální volby a nejvhodnější realizace rozhodnutí velitele podřízenými, včetně realizace součinnosti a všech druhů bojového zabezpečení.

Příprava a zpracování druhé skupiny dynamických modelů je složitější a jejich význam i vojsková využitelnost je podstatně vyšší.

Vedle uvedených dvou skupin dynamických modelů existují i tzv. **statické modely** (nazývané také modely jednorázového řešení), ve kterých výsledky bojové činnosti vojsk nejsou závislé na změnách situace v čase. Tato skutečnost snižuje podstatně objektivnost výsledků modelování a proto jsou statické modely využívány jenom okrajově.

Někdy se doporučuje použít statický model jako cvičný příklad nebo ověřovací metodu při studiu možností matematického modelování.

V dynamických modelech bojové činnosti se proces modelování uskutečňuje vícekrát, v závislosti na předpokládaných změnách situace a přeskupování sil a prostředků bojujících stran. Dále se v těchto modelech uvažuje vliv různých faktorů a nepředvídaných událostí.

Použití dynamických modelů umožňuje řešit velké množství variant plánování a vedení operace a boje. Výstupy těchto modelů poskytují optimální nebo téměř optimální řešení daného operačně taktického problému, dynamickými modely můžeme ověřovat předpovědi poměru sil, bojové možnosti protistojících stran a předpovědi vývoje situace na zvoleném úseku linie fronty.

V souhrnu jsou dynamické modely velmi efektivní, protože umožňují kvantitativně kvalitativní hodnocení bojové činnosti vojsk. Zvyšují rovněž stupeň objektivnosti a realnost přijímaných rozhodnutí velitele a zároveň snižují negativní vlivy náhodných faktorů v procesu velení.

Z těchto důvodů jsou dynamické modely perspektivní pro potřeby štábů svazů, popř. svazků.

Jak prokazují výsledky rozborů z velitelsko-štábních cvičení Sovětské armády, musí praktická realizace dynamických modelů ve štábech odpovídat těmto **základním požadavkům**:

1. **Objektivnosti modelovacích procesů.** Tzn., že modely musí odrážet s potřebnou úplností reálné součásti a časoprostorové vazby objektů procesu velení.

Požadavek objektivnosti realizujeme systémem přístupem k návrhu řešení a způsobům využívání modelu, na základě praktických znalostí a poznatků ze cvičení.

2. **Operativnosti řešení modelovaných situací.** Tzn., že výstupy z modelů má velitel (a příslušníci štábu) k dispozici za časový interval, ve kterém může upřesnit nebo doplnit své rozhodnutí.

Požadavek operativnosti dosahujeme zjednodušením struktury modelu, zmenšením počtu méně významných faktorů a dále racionálním návrhem používaných programů, informačních masivů a modelovacích algoritmů. V neposlední řadě můžeme ovlivňovat operativnost vhodnou minimalizací vstupních dat modelů a přehledným, obsahově výstižným tiskem výstupů modelu.

3. **Úměrnosti struktury a funkcí modelů danému stupni velení, popř. druhu vojska.** Tento požadavek dosahujeme správnou volbou množství uvažovaných operačně taktických faktorů, navrženou soustavou výchozích a omezujících podmínek modelu, mrou detailizace a obsažeností všech informací, využívaných modelem. Požadavek úměrnosti je důležitý zejména při návrhu modelů pro operační stupeň velení.

4. **Schopnosti systematického zdokonalování modelu.** Tzn., že model je nutné trvale upravovat a zkvalitňovat tak, aby

odpovídal vzrůstajícím nárokům na operativnost a pružnost velení. Požadavek zdokonalování je realizován modulární výstavbou prvků, algoritmů a programů modelu.

5. Správného poměru tvůrčích a formalizovaných postupů využívání modelů. Tzn., že model musí umožňovat veliteli, aby uplatnil své schopnosti a vojenské odborné zkušenosti; zároveň se však požaduje, aby velitele zbavil rutinních činností a výpočtů.

Uvedeného požadavku můžeme dosáhnout pružnou strukturou modelu, výběrem optimálních režimů fungování modelu a využitelnosti dílčích výstupů modelu s cílem nepřetržité analýzy operačně taktické situace a včasného zavádění nezbytných korekcí modelovacího procesu.

6. Praktické využitelnosti modelu, která je dána jednak únosnou kapacitou souboru vstupních dat, přehledností výstupních sestav modelu a dále úrovní připravenosti velitelsko-štabních kádru na používání modelovacích technik v rámci plnění metodiky práce štábu.

7. Komplexnosti přístupu k řešení modelu, již dosahujeme vytvořením skupiny modelování na štábu daného stupně velení. Skupinu tvoří vojenští specialisté základních štabních odborností, pod velením zkušených pracovníků oblasti automatizace velení.

Požadavek komplexnosti je rovněž zabezpečován správným cílovým zaměřením modelu, účelnou volbou modelovacích normativů a využitím odpovídajícího programovacího jazyka. Významnou roli při zajišťování komplexnosti modelu sehraje **báze dat**, zejména dílčí báze dat o vlastních vojscích a báze dat operačně taktických norem a takticko-technických údajů bojové techniky.

Na základě vymezení skupin dynamických modelů a specifikace požadavků jejich praktické realizace ve štábech můžeme dále vtypovat **dvě základní etapy výstavby** těchto modelů. Jsou to:

1. Etapa operačně taktických popisů řešených otázek.

2. Etapa vojensky věcného a matematického vymezení problémových oblastí

modelu. Tyto oblasti můžeme rozčlenit podle typu a charakteru uvažovaných problémů na:

a) **operačně taktickou oblast**, která je základem komplexního přístupu tvorby modelů. Jsou v ní vymezeny např. možnosti nových druhů zbraní, způsoby zdokonalování systému velení, předpokládané změny v plánování a vedení bojové činnosti apod.;

b) **matematickou oblast**, která určuje konkrétní výběr a rozpracování použitelných, popř. potenciálních metod převodu operačně taktických problémů do algoritmovatelných postupů. Přitom je důležitý výběr vhodného matematického aparátu tohoto převodu, jeho přesnost a jednoduchost vzhledem k požadovaným výsledkům modelů;

c) **informační oblast**, vytvářející nezbytnou základnu informačního zabezpečení modelu všemi druhy informací a zajišťující potřebnou frekvenci informací v kanálech a uzlech spojení míst velení;

d) **organizačně metodickou oblast**, vymezující především způsoby a formy použití systémového přístupu řešení všech uvedených požadavků realizace modelu ve štabní praxi.

Etapizace výstavby dynamických modelů bojové činnosti podle oblastí umožňuje řešit na kvalitativně vyšší úrovni **proces řízení trvalého zdokonalování modelů**. Tento úkol je velmi důležitý a nesmíme jej opomenout v plánu vojenskovo-vědní činnosti příslušníků štábů, pověřených zabezpečováním využitelnosti dynamických modelů.

Pro tento účel je vhodné stanovit tzv. **inovační funkce dynamického modelu bojové činnosti**. Jde o:

— centrální řízení tvorby a využívání modelů na daném stupni velení;

— plánování rozvoje modelovacích prací ve štábu;

— koordinace postupů modelování zainteresovanými příslušníky štábu;

— úpravy a korekce používaných modelů v souladu s rozvojem vojenskovo-vědních metod a zdokonalováním způsobů modelování;

— systematickou kontrolu efektivnosti a přesnosti používaných modelů.

Návrh praktického využívání dynamických modelů na VŠC

Matematické modely bojové činnosti, vytvářené v nedávné minulosti v některých vědeckovýzkumných zařízeních správ a složek MNO byly aplikovatelné pouze na stacionární počítačích střední velikosti. Modely se vyznačovaly vysokými nároky

na paměťová zařízení, byly rozsáhlé a z hlediska zabezpečování vstupu a výstupů modelu málo pružné.

Polní štáby však mohou pro činnost používat pouze přenosných minipočítačů s omezenou kapacitou vnitřní paměti a

relativně nevelkým objemem vnějších magnetických medií. Je tudíž rozpor mezi požadavky a možnostmi praktické realizace dynamických modelů v činnosti štábů.

Přesto můžeme tvrdit, že v důsledku působení vědeckotechnického pokroku a rozvoje vojenskovědních oblastí jsou v současnosti splněny základní teoretické, organizačně technické a kádrové předpoklady pro využívání dynamických modelů ve štábech a vojscích.

Toto tvrzení dokazují fakta:

- štáby svazů jsou vybavovány převážně minipočítači, schopnými zpracovávat modely s potřebnou přesností s uspokojivým časem řešení modelů,

- v civilním sektoru je rozpracována řada vědních disciplín, které se zabývají tvorbou a zaváděním matematických modelů různých druhů, velikostí a technicko-provozních parametrů,

- ve vědeckovýzkumné základně Sovětské armády bylo nashromážděno velké množství zkušeností a poznatků o praktickém využívání modelů bojové činnosti vojsk,

- pro přípravu a použití matematických modelů jsou ve vědeckovýzkumné základně ČSLA přijímána významná opatření, která sledují plánovitě zavádění matematických modelů do praxe štábů a zabezpečující odbornou přípravu kvalifikovaných kádrů pro tvorbu a využívání modelů.

Při navrhování struktury a funkcí dynamického modelu bojové činnosti můžeme použít tohoto postupu:

1. Stanovit základní časové intervaly, ve kterých se očekává změna prvků operačně taktické situace.

2. Vyhodnotit výsledek přechodů prvků operačně taktické situace z jednoho stavu do druhého.

3. Zvolit způsob řešení dynamiky bojové činnosti protistojících stran:

- a) podle časových intervalů — způsob INTERVALY,

- b) podle bojových situací — způsob SITUACE.

Modelovací způsob INTERVALY použijeme v případě, kdy nemůžeme předem určit počátek následující bojové situace, která je definována jako dílčí součást celkové operačně taktické situace na sledovaném úseku válčiště. Proto stanovíme tzv. interval (nebo také krok) času, ve kterém probíhá určitá, operačně a matematicky definovatelná bojová činnost.

Modelovací způsob SITUACE můžeme využít v případech, kdy jsou pro model předem stanoveny časové okamžiky změn bojové situace. Podstata dynamického modelování pak spočívá v postupné, časově

determinované analýze podmínek změn bojových situací a dále v řešení nezbytných rozhodovacích procesů velitele.

4. Určit kvantitativní hodnoty ukazatelů, charakterizujících výsledky bojové činnosti vojsk a jejich kvalitativní přínos pro práci štábu.

5. Stanovit přesnost požadovaných výsledků dynamického modelování.

6. Zvolit způsoby a časové normy pro úpravu, doplňky a korekce výstupů dynamického modelu.

Vojsková praxe ukázala, že dynamické modely řešené způsobem SITUACE mají složitější strukturu, vyžadují delší čas na realizaci a můžeme je zatím zpracovávat na počítačích s dostatečnou kapacitou paměti a vysokou operační rychlostí. Výsledky modelování jsou však přesnější než u modelovacího způsobu INTERVALY. Tento způsob má opačné vlastnosti a vzhledem k tomu, že je dostatečně přesný a méně náročný na paměťová média počítače, je pro polní štáby výhodnější.

Praktickou využitelnost dynamických modelů při velitelsko-štabních cvičeních můžeme ukázat na **příkladu činnosti modelu letecké podpory útoku úderného uskupení frontu.**

Model je určen pro hodnocení bojové činnosti svazků a útvarů pozemního vojska v součinnosti s vyčleněnými silami a prostředky letectva frontu. V modelu se sleduje vývoj operačně taktické situace, vliv faktorů a podmínek bojové činnosti vojsk, úroveň systémů velení a dosažený stupeň bojové efektivity.

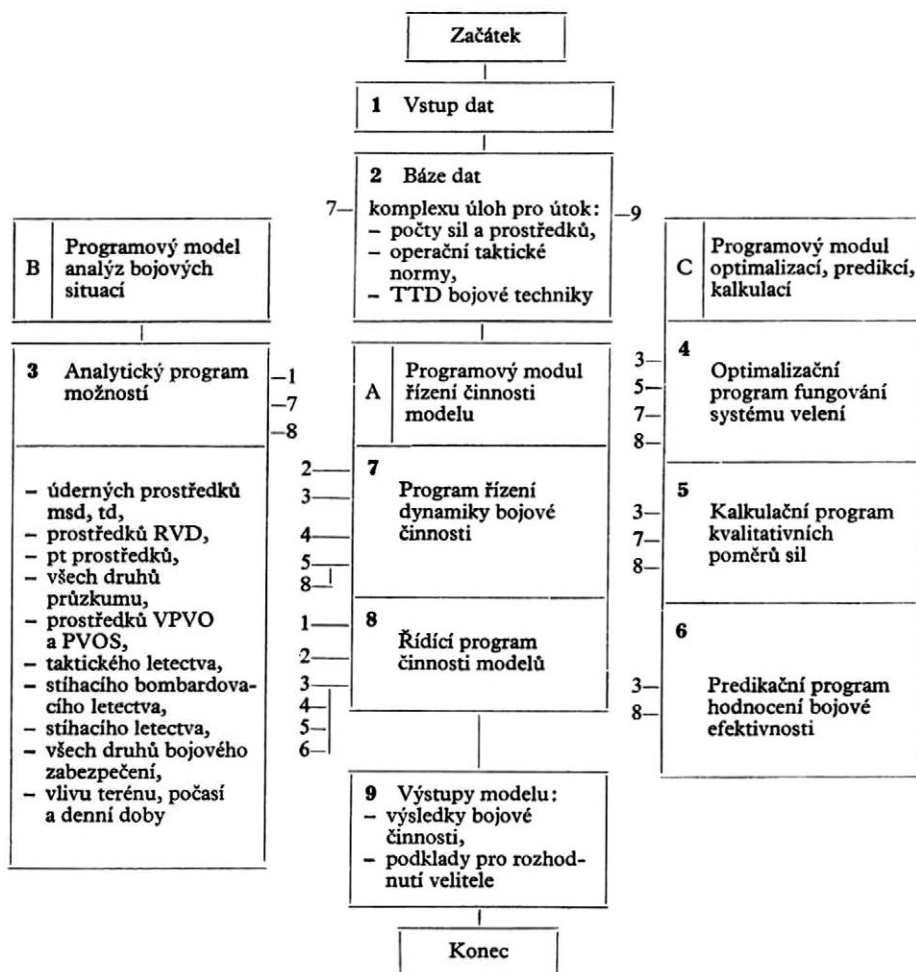
Dynamické modelování probíhá na základě **časoprostorového dělení** prvků bojové činnosti vlastních vojsk a nepřítelů.

Hloubka, šířka a výška prostoru uvažované bojové činnosti se rozdělí na několik, **relativně nezávislých menších prostorů**, ve kterých se pravidelně, **v pevně zvoleném časovém kroku** (viz modelovací způsob INTERVALY) vyhodnocují výsledky činnosti jednotlivých programových modulů a jim odpovídajících výstupů řídicích, analytických, kalkulačních, predikčních a optimalizačních programů.

Vzhledem k relativní nezávislosti těchto menších prostorů bojové činnosti se v časových krocích vyhodnocují vazby uvedených programů, aby bylo možno získat celkový obraz o vývoji a výsledcích bojové činnosti vojsk.

Do dynamického modelu je nezbytně nutné zavést časoprostorové dělení prvků bojové činnosti vzhledem ke kapacitním nárokům modelu na paměť minipočítače.

V okamžiku skončení časového kroku se vyhodnocuje stav modelového boje, hodnotí se bojové možnosti a poměry sil,

Obr. 1

sleduje se úroveň rozhodování v procesu velení a zjišťuje se dosažená bojová efektivnost. Dále se zavádí korekce a upřesňují se modelované výpočty s cílem ověřit reálné podmínky pro dosažení co nejvyšší úrovně bojové efektivnosti vlastních vojsk. Délka časového kroku se stanoví podle harmonogramu práce štábu a zpravidla se kryje s určenými dobami podávání operačních hlášení od podřízených jednotek, útvarů a svazků. Činnost dynamického modelu „Letecká podpora útoku úderného uskupení frontu“ viz **obr. 1**.

Jak vyplývá z **obr. 1**, dynamický model

tvoří dva základní programové moduly, které jsou řízeny modulem řídicím. Je účelné volit modulární způsob struktury dynamického modelu, abychom jej mohli systematicky upřesňovat, doplňovat a zdokonalovat. Modulární struktura umožňuje rovněž propojování dynamických modelů různých druhů bojové činnosti (např. útoku, obrany), popř. komunikací dynamických modelů na různých stupních velení — např. mezi štábem frontu a štáby armád.

Programové moduly jsou tvořeny účelově orientovanými programy. Jde obvykle o programy analýzy, které jsou napojeny

na programy kalkulační, predikční a optimalizační. Činnost dynamického modelu je zajišťována řídicím programem, na něj jsou napojeny vstupy a výstupy modelu. Použití báze dat je efektivním prvkem moderních způsobů modelování. Umožňuje minimalizovat počty vstupních dat, aktualizovat uložená data a ukládat modelem vypočtené údaje.

Činnost dynamického modelu probíhá v časové posloupnosti základních modelovacích úkonů a operací takto:

Prvá operace — příslušník štábu modelující zadaný problém připraví počítač, zavede potřebné instrukce pro činnost modelu a vstupní data. Dále probíhá aktualizace údajů v bázi dat a dojde k časoprostorovému rozdělení zasazených sil a prostředků ve stanovených menších prostorech.

Druhá operace — řídicí program dynamiky bojové činnosti zavede pevný časový krok modelování.

Třetí operace — řídicím programem je zahájeno modelování analýz bojových možností protistojících stran v prvním menším prostoru.

Čtvrtá operace — řídicí program propojí vstupy a výstupy programových modulů a jejich programů v rámci prvního časového kroku.

Pátá operace — výsledky dynamického modelování prvního časového kroku jsou po jeho ukončení odeslány řídicím programem na výstup modelu k tisku (nebo dočasnému zobrazení na displeji) ke kontrole činnosti modelu.

Šestá operace — příslušník štábu upřesní a koriguje modelované bojové situace od ovládacího zařízení počítače.

Sedmá operace — řídicí program porovná a sjednotí výsledky řešení bojové

činnosti v prvním menším prostoru s výsledky ostatních menších prostorů v rámci skončení prvního časového kroku.

Osmá operace — probíhá modelování v dalších časových krocích podle menších prostorů, probíhá sjednocování výsledků a jejich korekce a úprava.

Devátá operace — po vyčerpání všech časových kroků modelu řídicí program uzavře programové moduly, ukončí činnost řídicího programu dynamiky bojové činnosti a zabezpečí výstup konečných výsledků dynamického modelu v podobě tisku tabulek, textů, popř. grafických zobrazení. Probléme rovněž uložení vybraných zpracovaných údajů do báze dat.

Desátá operace — příslušník štábu ukončí činnost dynamického modelu, nebo zahájí zpracování dalšího plánovaného modelu.

Výsledky dynamického modelování ukázaly, že se doba řešení středně složitých modelů (podobných uvedenému příkladu letecké podpory útoku úderného uskupení frontu) pohybuje v rozmezích 10—15 minut.

Zavádění převozných minipočítačů do vojsk umožňuje široce využívat kvantitativně kvalitativní metody hodnocení výsledků bojové činnosti. Jedním z neefektivnějších nástrojů realizace těchto metod je dynamické modelování, které se na současném stupni rozvoje technického a programového zabezpečení minipočítačů stává perspektivním prostředkem racionalizace velení.

Proto je důležitým a aktuálním úkolem štábů vševojskových svazů a štábů svazů druhů vojsk poznávat nové metody a prostředky zvyšování efektivity velení, studovat je a v co nejkratší době zavádět do praktického využívání na cvičeních.

K ROZVOJI OPERAČNÍHO A TAKTICKÉHO PRŮZKUMU

Hlavní strategická linie rozvoje Seve-roatlantického paktu a jeho ozbrojených sil do začátku devadesátých let, kterou přijalo jarní zasedání NATO v roce 1978, předpokládá všestrannou modernizaci armád členských států, včetně jejich jaderného potenciálu, další zvýšení bojové pohotovosti vojsk, efektivnosti průzkumu a zdokonalení radioelektronického boje.

Vzniklá situace vyžaduje, aby členské státy Varšavské smlouvy vyvíjely společné úsilí k zajištění své bezpečnosti, zdokonalovaly nejdůležitější oblasti obrany svých zemí, udržovaly své ozbrojené síly na co nejvyšší úrovni a též rozpracovaly a uskutečňovaly opatření i směry dalšího zvýšení efektivnosti průzkumu.

Na základě poznatků sovětské vojenské vědy se za poslední léta dále upřesnily některé názory na vedení operace a boje. Tempo útoku, hloubka úkolů a šířka pásem činnosti se nyní plánují stejně jak při činnosti s použitím jaderných zbraní, tak i bez nich. Střední tempo útoku dosahuje 40–50 km za 24 hodin operace, přitom v závislosti na situaci, terénu a poměru sil jsou možné značné odchylky od přijatých norem.

Motostřelecké a tankové svazky za útoku v operační hloubce mohou dosáhnout tempa maximálně do 50 km za 24 hodin. Při průlomu připravené obrany hloubka dosahuje 30–40 km. Za pronásledování je možné i větší tempo než 50 km.

Šířka pásma činnosti se částečně zmenšila. Např. pásmo útoku armády často nedosahuje více jak 60–80 km a dříve 10–15 km.

Struktura a vybavení našich vojsk se nepřetržitě zdokonalovaly a budou se i nadále zdokonalovat. Palebná síla vševojskových svazků se jen za posledních pět let zvýšila 2,5krát, současně se zvýšil dosah a zkrátily se lhůty zahájení palby.

Získávání zpráv, nezbytných pro efektivní využití těchto prostředků na celou hloubku bojové sestavy nepřítel, staví zvýšené požadavky na všechny druhy taktického průzkumu. Použití bojových vozidel pěchoty jako průzkumných vozidel umožní vést průzkum pružněji.

Chci však zdůraznit, že nelze vyloučit velké nahromadění sil a prostředků obou stran na začátku bojové činnosti, tzn., že je reálné předpokládat i souvislou linii fronty, velkou hustotu sil a prostředků obou stran a že bude tedy podstatně těžší nepozorovaně proniknout přes frontu do boku nebo do týlu nepřítel. Zvýšilo se i množství vojenských přesunů na komunikacích v taktické i operační hloubce nepřítel.

Některé zvláštnosti, charakteristické zejména pro střední Evropu, mají vliv na vedení boje a zvláště na vedení průzkumu. Technický rozvoj způsobil zejména na západním válečném v posledním desetiletí závažné změny terénu. Hustota obyva-

telstva ve velkých oblastech a prostorech průmyslové koncentrace dosáhla takové-
ho stupně, že osady mezi sebou téměř
splývají. Velké množství řek a kanálů
s umělé zpevněnými a značně strmými
břehy, průmyslová zařízení, nadzemní po-
trubní systémy i jiná zařízení infrastruk-
tury a též vysoký stupeň vojenskogeografické
přípravy válčičů zvyšují možnosti
manévru v podmínkách široce rozvětve-
né sítě cest, ale současně značně ome-
zují možnosti manévru průzkumných or-
gánů mimo cesty.

Velká část území NSR, okolo 30 %, má charakter středně vysokých hor, což také více nebo méně omezuje možnosti manévru. V mnohých případech údaje na mapách příliš neodpovídají reálné situaci v terénu, což může ztížit orientaci a nepříznivě se odrazit na přesnosti zpráv.

V ozbrojených silách NATO probíhá intenzivní rozvoj bojové techniky v důsledku toho se stanou nové prostředky ničení mnohokrát nebezpečnější, jejich způsoblost ovlivnit průběh bojové činnosti se značně zvyšuje.

V této spojitosti připomínám

- plánované vybavení řízených střel Pershing vícenásobnými hlavicemi,

- vyšší mobilnost a další zkrácení lhůt bojové pohotovosti řízených střel Lance,

- novou generaci tanků se značně zvýšenými takticko-technickými charakteristikami,

- velký počet PTRS s podstatně zvýšenou pravděpodobností zásahu cíle,

- bitevní vrtulníky,

- zbraně a munici s laserovým naváděním a vývoj nových nebo zdokonalených typů výzbroje.

Tyto prostředky více než kdykoliv předtím vyžadují, aby byly co nejdříve zjištěny a zničeny.

Ta strana, která bude mít převahu v průzkumu, bude mít pravděpodobně i převahu ve využití všech sil a prostředků ke zničení protivníka a tak může úspěšně vést bojovou činnost i ve složitých situacích.

Poradce ministra obrany USA pro otázky jaderného vyzbrojování řekl:

„Přesné zjištění a určení souřadnic cílů v blízkosti předního okraje obrany je, stejně jako dříve, těžkým problémem. Vezmeme-li v úvahu existenci a velký význam maskování a klamání v průběhu boje s použitím jaderných zbraní, je reálné předpokládat, že zjištění cílů zůstane vážným problémem a že ozbrojené síly Varšavské smlouvy budou vynakládat veškeré úsilí k tomu, aby omezily přesnost prostředků průzkumu NATO. Tyto fakto-

ry v mnohých situacích s velkou pravděpodobností nedovolí NATO použít jaderné zbraně malé síly tam, kde přesné zasazení útočících svazků protivníka bude nezbytné. Je pravděpodobné, že často bude nezbytné plošně ničit předpokládané cíle protivníka jadernými zbraněmi značně velké mohutnosti.“

To vše se podtrhuje tvrzením, že je nezbytné použít neutronové zbraně, protože pouze jimi je možné zabezpečit mohutné údery bez záporných následků pro útočníka.

Otázky zvýšení výslednosti průzkumu v našich podmínkách je nezbytné řešit ne snížením požadavků na zprávy, ale pouze zvýšením možností průzkumu. Protože možnosti orgánů operačního a taktického průzkumu jsou dány jejich kvalitou a množstvím, považují za nezbytné věnovat pozornost zejména těmto faktorům:

- trvalé zkvalitňování morálně politického stavu průzkumníků;

- zlepšení technického vybavení průzkumných jednotek;

- zkvalitněním organizační struktury v souvislosti se zaváděním a efektivním využíváním nových průzkumných prostředků;

- upřesnění zásad bojového použití průzkumných orgánů a jejich řízení;

- další zkvalitnění bojového výcviku průzkumníků.

Zcela objektivně existuje celá řada specifických morálně politických požadavků na důstojníky, praporčíky, poddůstojníky i vojínů orgánů vojskového, hloubkového a speciálního průzkumu, kteří za války plní průzkumné úkoly odtržené od vlastní bojové sestavy v týlu nepřítelů a ve stále složitějších podmínkách. To musíme vzít v úvahu při diferencované ideové politické práci.

Musíme ve větší míře než dosud zapracovat tyto požadavky do principů velitelské i bojové přípravy útvarů i jednotek uvedených druhů průzkumu.

Zdokonalování vybavenosti průzkumných jednotek technickými prostředky se v současné době stalo objektivní nutností. Přístroje a průzkumné prostředky používané v současné době morálně zastarávají.

V prvním pořadí jde o vývoj a zavedení takových technických prostředků, s jejichž pomocí můžeme lépe než dosud:

- získávat zprávy z hloubky nepřítelů, aniž by bylo třeba překročit čáru do-
tyku;

- zjišťovat cíle a objekty na velké vzdálenosti a přesněji určovat jejich polo-
hu;

— podstatně zvýšit možnosti vedení průzkumu v noci a za snížené viditelnosti;

— značně zkrátit proces přenosu a zpracování průzkumných zpráv;

— chránit průzkumné orgány před účinky zbraní nepřítelů a varovat je před činností nepřátelských průzkumných prostředků;

— přemísťovat průzkumné orgány nebo techniku a prostředky.

Na cvičeních jsme někdy svědky toho, že průzkumné zprávy se získávají v noci méně pozorováním a více pěstím propátráváním. Tyto průzkumné orgány jsou však vystavovány nebezpečí značných ztrát.

Jsem přesvědčen o tom, že efektivnost činnosti průzkumných orgánů podstatně vzroste, budou-li nadále zdokonaleny přístroje pro noční pozorování. Proto potřebujeme další elektrooptické přístroje, rozpracované podle nejnovějších výsledků vědy a techniky. Bude nezbytné přístroje konstruovat tak, abychom je mohli umístit na bojových vozidlech, mohli je sejmout a použít k pozorování z úkrytů nebo vrtulníků. Výhodné by bylo jejich spojení s laserovým dálkoměrem.

Kromě toho je nezbytné rozvíjet a zavést lehký přenosný laserový dálkoměr. Laserový dálkoměr by měl mít 6–8násobné optické zvětšení a částečně by mohl být náhradou dalekohledu.

Ve fotooptické oblasti je nezbytné rozpracovat vícekanálové kamery s optikou s dalekým ohniskem a s velmi vysokou rozlišovací schopností při fotografování ze země nebo z paluby vrtulníku. Souběžně s tím bude nezbytné mít více zařízení pro rychlé zpracování filmů, včetně speciálních, jako např. infračervených a spektroskopálních.

Mnoho optických a elektronických průzkumných přístrojů mohli bychom využívat efektivněji, kdybychom jich mohli použít pro pozorování ze stromů a jiných prostorů. To by průzkumníkům umožnilo využívat skrytá pozorovací stanoviště a vyhýbat se takovým terénním bodům, jako např. výšiny a okraje lesů, kde se lehce mohou sami prozradit.

Proto by bylo výhodné vyvinout periskopické nebo teleskopické přístroje, (plošiny nebo systémy pracující na jiných principech), jimiž bychom mohli vést průzkum pozorovacími přístroji nebo kamerami. Pozorovací výška nad zemí by měla dosahovat až 15 m.

Ke zvýšení bezpečnosti orgánů, jejichž činnost se předpokládá v týlu nepřítelů, bude třeba je vyzbrojit některými doplňkovými prostředky. K těm patří zejména

ruční PLŘS a indikátory, které by jim ukázaly, zda jsou v dosahu pracujících nepřátelských radiolokačních stanic. Tyto přístroje, které by umožnily určit hrubý směr rozmístění radiolokačních stanic, by plnily nejen varovnou funkci, ale sloužily by současně průzkumným orgánům k průzkumu těchto stanic.

Stále více se ukazuje, že je nezbytné v budoucnu mít malá a lehká vozidla s málo hlučným motorem a velkou zálohou kilometrů.

Vyjdeme-li ze základních prvků — rychlosti, síly motoru, pohyblivosti, malé hlučnosti, taktického dosahu a rozměrů, vidíme, že pro průzkum je nutné mít vozidlo, které

— má velkou rychlost a menší rozměry než motostřelecké a tankové jednotky,

— pohybuje se tiše,

— je vybaveno optickými a elektronickými prostředky, které zaručují splnění určených úkolů ve dne i v noci i za ztížených povětrnostních podmínek,

— je vybaveno výkonnými spojovacími prostředky, které zabezpečí pevné a neselehávající spojení,

— může být použito dlouhou dobu samostatně bez závislosti na týlovém zabezpečení.

Souběžně s úsilím, zaměřeným na rozpracování a zavedení zdokonalených průzkumných zařízení a nové průzkumné techniky, je třeba promýšlet i otázky **zkvalitnění organizační struktury průzkumných jednotek.**

Bude např. nezbytné posoudit otázku reálnosti některých úkolů, které ukládáme průzkumným útvarům a jednotkám současné organizace.

Plně oprávněná bude i otázka **zapracování nových poznatků do našich odborných předpisů** a do programů bojové přípravy průzkumných jednotek.

Existují např. rozličné pohledy na otázku, kolik průzkumných vozidel je účelné začlenit do sestavy samostatné průzkumné hlídky. Jistě, její složení závisí na úkolu, situaci a terénu. Zde nemáme připustit žádnou šablonu. Přesto se rysuje tendence, že jmenovitě při průzkumu za útoku v hloubce sestavy nepřítelů mají silnější průzkumné orgány větší volnost činnosti a více nadějí na úspěch.

Souvisle obsazené prostory nepřátelských vojsk ztěžují našim průzkumným orgánům skrytou činnost. Proto slabší průzkumné orgány, např. v sestavě 3 až 4 bojových vozidel pěchoty jsou často nuceny vykonávat obchvatné manévry, které spotřebují mnoho času. Výsledkem

je, že tempo průzkumu nezvyšuje tempo útoku vojsk.

Průzkumné odřady v síle průzkumné roty mohou úspěšněji působit v hloubce nepříteli. Mají nezbytnou palebnou sílu ke zničení zajišťovacích jednotek, umlčení slabého odporu a okamžité ničení důležitých objevivších se objektů. Současně v tomto složení mají dostatečnou manévrovací schopnost k tomu, aby se odpoutaly od silnějších jednotek nepříteli nebo rychle unikly jejich pronásledování.

Považují též za potřebné v období do zahájení útoku více používat pěších průzkumných hlídek k získání hodnověrných zpráv zvláště z hloubky 5—12 km. I když je jejich použití spojeno s řadou problémů, zejména z hlediska jejich malého tempa postupu a vedení průzkumu, jsou i tak ve výhodnější situaci než orgány, působící s technikou. Pěší průzkumné hlídky mohou lépe využívat terén, tím se lépe skrýt před vizuálním a radiolokačním průzkumem a též se vyhnout účinkům zbraní nepříteli.

Velitelům, kteří se především spoléhají na to, že získají průzkumné informace od nadřízeného, musíme dát jasně na srozuměnou, že tam, kde nepracuje průzkum, tam se velí poslepu. Každý velitel je povinen organizovat průzkum k zabezpečení boje. Přitom průzkum musí vést nejen průzkumné jednotky, ale i motostřelecké a tankové útvary i jednotky.

Nové podmínky na bojišti též ovlivňují použití průzkumných skupin. Hloubka jejich činnosti by měla zpravidla odpovídat průměrné hloubce úkolu divize a dosahovat nejvýše 50 km. V této hloubce je zabezpečeno zjišťování takových důležitých objektů jako prostorů rozmístění divizních záloh a prostředků jaderného napadení Lance nepříteli. Abychom vyloučili ukládání neúměrných úkolů, bude třeba zmenšit prostor průzkumu na 25 km² a používat průzkumných skupin na takové objekty, o kterých máme už některé zprávy, získané jinými druhy průzkumu.

Zvýšenou pozornost je třeba věnovat samostatnému pronikání průzkumných skupin pěšky. Jinou efektivní možností je podřídit průzkumnou skupinu samostatné průzkumné hlídce nebo průzkumnému odřadu tím, že působí v jejich sestavě do dosažení určeného prostoru. Tam se průzkumná skupina oddělí a samostatně plní své úkoly.

Ještě několik slov o **zkvalitnění zásad velení průzkumu**. Jedna z možností jak dosáhnout zvýšení odpovědnosti velitelů za získávání průzkumných zpráv tkví v tom, aby byly co nejpřesněji určeny jednotlivým stupňům velení hloubky, ze kterých jsou povinny získat odpovídající zprávy o nepřátelských cílech nebo objektech. Od této odpovědnosti je nemůže osvobodit ani skutečnost, že nadřízený velitel může v jejich pásmu odpovědnosti též používat svých sil a prostředků průzkumu.

Vezmeme-li v úvahu současné síly a prostředky, motostřelecký nebo tankový prapor může mít odpovědnost za vedení průzkumu do hloubky 3—5 km. V této hloubce by jeho průzkumné orgány měly zjistit veškeré cíle a objekty, které je povinen zničit nebo obsadit. Takovýmto přesným určením odpovědnosti za hloubku i stupeň průzkumu cílů můžeme současně zlepšit úroveň průzkumu vševojskových jednotek. Navíc skutečnost, že možnosti některých jiných druhů průzkumů jsou omezené, nás nutí ukládat více než dosud bojovým jednotkám průzkumné úkoly.

Zhodnotíme-li měnící se podmínky, které ovlivňují plnění úkolů, vidíme, že operační a taktický průzkum je v současné době ve stadiu, kdy v důsledku rozvoje vojenské techniky a s ohledem na rostoucí možnosti nepříteli vyvstává otázka, do jakého stupně můžeme ještě úspěšně využívat těch průzkumných prostředků a metod, kterých se používalo v průběhu desetiletí, nebo zda je nezbytné zavést určité změny v jejich použití.

S cílem řešit úkoly ke zdokonalení operačního a taktického průzkumu v zájmu efektivního využití palebných prostředků a bojové techniky měli bychom především plně efektivně využívat současných sil a prostředků průzkumu a zkvalitnit zejména jejich výcvik s technickými prostředky průzkumu. Měli bychom též věnovat prvořadou pozornost dalšímu zdokonalení technického vybavení průzkumných orgánů a překonat co nejvíce nedostatky, které se v minulosti vyskytly. Bude třeba nepřetržitě pokračovat ve výměně zkušeností a poznatků z bojové přípravy průzkumných jednotek bratrských armád členských států Varšavské smlouvy a zejména využívat konkrétní součinnosti s průzkumnými jednotkami Sovětské armády.

METODIKA PŘÍPRAVY ROZHODNUTÍ VELITELE SVAZKU PVOS

Stará vojenská moudrost praví, že první do boje — dříve než kterákoli zbraň — vstupuje myšlenka velitele. Tato myšlenka spočívá ve správném předvídání průběhu příští bojové činnosti a je rozvedená v cílevědomém rozhodnutí velitele, které považujeme za základ řízení vojsk a současně za nejdůležitější podmínku úspěchu v soudobém boji. Přitom cílovost rozhodnutí spatřujeme v nejlepším způsobu splnění stanoveného bojového úkolu, tzn. v nejkratším možném čase, za použití dostupných sil a prostředků při nejmenších ztrátách. Tato obecně platná optimalizační kritéria se pochopitelně plně vztahují i na vedení protivzdušných bojů a sražení, která z hlediska přípravy rozhodnutí jsou hlavním předmětem článku.

Na proces přípravy rozhodnutí můžeme nazírat z různých aspektů: ideově politických, sociálně psychologických, vojenskoteoretických a organizačně metodických. Já si v článku všimnu pouze organizačně metodické stránky úzce propojené s vojenskoteoretickým obsahem přípravy rozhodnutí na stupni svazku PVOS.

Postihnout a věrně popsat systém velení v jeho dynamice nemohu bez přijetí určitého dalšího kritéria metodologického dělení. Mluvíme-li o dynamice systému, je zřejmé, že jde o procesy, které probíhají v určitém čase. Ovšem vzít za základ dělení časové kritérium samo o sobě není možné bez toho, aniž by bylo vztaženo k určitým možným resp. pravděpodobným situacím, které mohou v „daném“ čase probíhat. Vzhledem k tomu, že myšlené situace mohou vyvstávat jen a jen v určitém čase, opravňuje nás k tomu, abychom nazvali základní kritérium, podle kterého můžeme rozdělovat velení, kritériem situačním.

Podle něho můžeme **velení rozdělit na:**

- organizaci plánování a přípravu bojové činnosti svazku PVOS;
- velení resp. řízení bojové činnosti svazku PVOS v období odrážení úderů vzdušného nepřítele;

— organizaci velení za zvláštních podmínek, mezi něž můžeme zahrnovat velení při různých variantách vyřazení míst velení, při obnově systému PVOS apod.

Chci ještě zdůraznit, že toto rozdělení má smysl čistě didaktický a neodporuje požadavku resp. nutnosti nepřetržitého velení. Na všechny jmenované části se totiž svým způsobem vztahuje určitá jednotná metodická posloupnost přípravy rozhodnutí a rozdíly jsou především v obsahové náplni, diktované konkrétními bojovými úkoly a situací. Z tohoto hlediska se zaměřím pouze na období přípravy bojové činnosti.

Při stanovení bojového úkolu obvykle **svazek PVOS obdrží:**

— závěry ze zhodnocení vzdušného nepřítele a v případě pohraničního svazku i závěry ze zhodnocení pravděpodobného pozemního nepřítele;

— zámysl PVOS (stručně úkol PVOS, resp. zámysl protivzdušné operace);

— složení a bojový úkol svazku PVOS (objekty, na jejichž obranu máme soustředit hlavní úsilí, náletové směry, které máme přehrazovat, hranice prostoru bojové činnosti svazku PVOS, prostory a místa rozvinutí hlavních sil a prostředků PLRV, SL a RTV, čáry zasazení SL do boje, výšky,

od nichž vytvořit souvislé radiolokační pole, naváděcí stanoviště a záložní letiště, postup při použití zálohy velitele svazu PVOS, jestliže je tato rozmístěna v prostoru bojové činnosti svazku PVOS);

— úkoly sousedních svazků PVOS, sil a prostředků PVO vojsk včetně frontového letectva a způsoby součinnosti (podrobné zásady organizace součinnosti jsou pak obsahem zvláštních směrnic pro součinnost);

— způsob velení svazku PVOS v průběhu bojové činnosti (VS, ZVS, způsob velení při vyřazení VS i ZVS z činnosti);

— počet hotovostních sil a prostředků a příslušné stupně jejich pohotovosti;

— lhůty pohotovosti k obraně, ostatní časové normy a lhůty předkládání příslušných hlášení.

Na základě tohoto úkolu přikročí velitel a štáb svazku PVOS k organizaci plánování a přípravě bojové činnosti, která zahrnuje:

— shromáždění potřebných podkladů pro přijetí rozhodnutí (ujasnění úkolu a zhodnocení situace s příslušnými závěry);

— zpracování a přijetí rozhodnutí k organizaci a vedení bojové činnosti;

— plánování bojové činnosti a stanovení úkolů podřízeným útvarům;

— organizaci uskupení sil a prostředků svazku PVOS v souladu s přijatým rozhodnutím a přípravu pro předpokládané manévry v průběhu boje;

— organizaci společné činnosti vojsk svazku PVOS a sladění požadavků součinnosti se sousedními svazky PVOS, silami a prostředky PVO vojsk atd.;

— organizaci velení a spojení;

— organizaci zabezpečení bojové činnosti;

— organizaci politické výchovné práce;

— kontrolu podřízených útvarů.

Základem přípravy rozhodnutí je nepřetržitá poznávací činnost velitele svazku a předvídatost, která závisí na jeho schopnostech a nadání, na dovednostech, praxi a připravenosti. Velitel svazku PVOS si vytváří **myšlenkový model očekávaného průběhu vedení bojové činnosti** a to především na základě studia vojenskoteoretických otázek. Zkušenosti ukazují, že jaký je model boje, vytvořený tvůrčí představivostí velitele, takový je i jeho praktický průběh při řízení vojsk v reálném boji.

Před velitelem stojí ovšem problém vždy komplexně a jeho práce tudíž nezáleží na jednotlivých, i když pozoruhodných myšlenkách, jako spíše v nutnosti postihnout celý problém a najít takové způsoby řešení, jež jsou nejvhodnější

v každém ohledu. Proto také ve skutečnosti probíhá proces přípravy rozhodnutí uceleněji a souhrněji, než jak z metodologických a systematických hledisek uvedu dále. V každém případě však začíná ujasněním úkolu.

Ujasnění úkolu velitelem svazku PVOS spočívá ve správném pochopení zámyslu nadřízeného velitele a v určení úlohy a místa svazku při plnění tohoto zámyslu. Velitel si uvědomuje kdy svazek plní úkol v prvním či druhém sledu, nakolik rozhodující bude bojová činnost svazku ve smyslu splnění úkolu svazem PVOS apod. Posuzuje bráněné objekty a prostory a uváží nakolik ovlivní použití ZHN plnění bojového úkolu. Současně s tím velitel svazku seznámí svoje zástupce a náčelníka štábu (zpravidla i náčelníka operačního oddělení) s novým bojovým úkolem.

Ve chvíli ujasnění úkolu začíná fakticky proces přijímání rozhodnutí cestou hledání nejlepšího způsobu plnění bojového úkolu. Současně během vypracování rozhodnutí proces ujasňování pokračuje, neboť neustále se ověřuje shoda všech plánovaných činností s těmi cíli, kterých musí útvary a jednotky dosáhnout v průběhu plnění zadaného úkolu.

Po této prvé etapě ujasnění úkolu stanoví velitel svazku PVOS opatření, která máme učinit bezprostředně. Tato opatření jsou vydávána formou předběžných nařízení a mohou zahrnovat:

— opatření ke zvýšení bojové pohotovosti útvarů;

— vyslání představitelů štábu svazku PVOS k upřesnění otázek součinnosti se sousedními svazky PVOS, se štáby PVO vojsk a frontového letectva;

— předběžné pokyny pro přesuny útvarů, dílčí manévry jednotek s cílem jejich vyvedení zpod úderu, rozptýlení a maskování letounů na letištích apod.

Dále velitel svazku PVOS si ujasní **kalkulaci času**, ve kterém zpravidla stanoví potřebnou dobu pro:

— ujasnění úkolu a zhodnocení situace;

— vydání předběžných nařízení a pokynů důstojníkům štábu a náčelníkům složek pro přípravu podkladů k rozhodnutí;

— rekognoskaci VS (ZVS), letišť, popř. bojových sestav PL raketových útvarů;

— vyslechnutí příslušných návrhů a přijetí rozhodnutí;

— návrh vlastního rozhodnutí nadřízenému veliteli svazu PVOS;

— vydání úkolů podřízeným útvarům;

— vyslechnutí rozhodnutí podřízených velitelů útvarů;

— vlastní přípravu bojové činnosti vojsk;

— kontrolní činnost a časovou zálohu.

Posléze přistupuje velitel k **hodnocení situace**, ve které bude svazek PVOS plnit uložený úkol. Hodnotí nepřítele, vlastní vojska a podmínky bojové činnosti. Hodnocení jednotlivých částí může mít tento obsah:

Nepřítel:

— sestava, rozmístění a předpokládaný charakter činnosti pozemních vojsk (pro pohraniční svazky PVOS);

— sestava, rozmístění, bojové možnosti a předpokládaný charakter činnosti vzdušného nepřítele při úderu na bráněné objekty a při jeho letu do hloubky státu v různých podmínkách, včetně klamně činnosti a překonávání systému PVO;

— možné náletové směry prostředků vzdušného napadení, výskyt jaderné výzbroje a možnosti jejího použití (podrobněji hodnotí předpokládanou radiální situaci).

Při hodnocení pozemní situace musí velitel svazku vyhodnotit čáru, na které je nepřítel, jeho vzdálenost od bráněných objektů a taktéž očekávanou činnost nepřítele se zvláštním zřetelem na použití ZHN, prostředků radioelektronického boje, shoz výsadků a možnost působení diverzních skupin. Na základě zhodnocení pozemní situace, učiní velitel svazku závěr, jaká opatření jsou nezbytná pro případ, že pozemní nepřítel napadne bráněné objekty a palebná či technická postavení jednotek PL raketových útvarů, letišť útvarů SL apod.

Při hodnocení vzdušného nepřítele hodnotí velitel na základě podkladů od nadřízeného možnosti prostředků vzdušného napadení nepřítele, jeho uskupení a sestavu, rozmístění strategického a taktického letectva i jiných prostředků vzdušného napadení. Vzdálenost prostorů rozmístění strategického a taktického letectva a jeho příletové doby. Charakter činnosti a taktiku nepřítele předpokládanou při vzdušném napadení. Způsob podpory pozemních vojsk a vzdušného průzkumu. Rozsah hromadného použití taktického a strategického letectva. Způsoby umlčování prostředků PVOS. Výskyt rušičů a způsob jejich činnosti. Hlavní a pomocné směry náletů letectva nepřítele. Možnosti a v jakém měřítku použije nepřítel rakety s plochou dráhou letu, protiradiolokační rakety, zbraně hromadného ničení (včetně neutronových zbraní) apod.

Na základě studia těchto otázek vyvozuje velitel svazku tyto závěry:

— z jakých náletových směrů nejpravděpodobněji očekává údery vzdušného ne-

přítele na bráněné objekty, přičemž tyto náletové směry jsou základním kritériem pro stanovení příslušných variant vlastního rozhodnutí;

— jaké prostředky vzdušného napadení bude nepřítel používat a charakter jejich činnosti;

— jaké základní podklady přijmout pro výpočet čar vzletu a zasazení stíhačů do boje, pravděpodobné hranice splnění úkolu nepřitelem, čáry pohotovosti PL raketových útvarů;

— nejvýhodnější bojové vybavení svazku, bojové sestavy útvarů a jednotek svazku, zabezpečující nejvyšší efektivnost bojové činnosti;

— předpokládaný čas začátku vzdušného napadení nepřitelem a jeho délku (v případě, že je možné tyto skutečnosti zjistit).

Vlastní vojska:

— sestava, rozmístění a bojové možnosti vlastních útvarů a jednotek;

— sousedé, jejich úkoly, možnosti a podmínky součinnosti s nimi;

— rozměry prostoru bojové činnosti svazku a jeho vliv na podmínky plnění bojových úkolů;

— poloha bráněných objektů, jejich charakter a rozmístění v prostoru bojové činnosti;

— možnosti vlastních prostředků průzkumu a uvědomování o vzdušném nepříteli a prostředků k řízení bojové činnosti svazku;

— letištní síť v prostoru činnosti svazku a možnost její obrany.

Při rozboru sestavy, rozmístění a bojových možností vlastních útvarů a jednotek veliteli svazku hodnotí:

— stupeň bojové pohotovosti útvarů a jednotek;

— stupeň bojové vycvičenosti příslušníků svazku;

— stav bojové techniky;

— složení a bojové možnosti útvarů a jednotek;

— vedení bojové činnosti v podmínkách radioelektronického boje;

— předpokládanou činnost útvarů a jednotek v průběhu raketového jaderného úderu a při vlastním odražení vzdušných úderů nepřítele podle stanovených variant;

— potřebný čas pro přípravu bojové činnosti;

— organizaci velení, spojení a navádění SL;

— stav a možnosti všestranného zabezpečení bojové činnosti vojsk;

— předpokládaná opatření k obnově narušeného systému PVO.

Na základě studia těchto otázek dělá velitel svazku závěry, jaká

— opatření je třeba učinit pro zvýšení bojové pohotovosti útvarů a jednotek;

— opatření je nutno učinit vzhledem ke stavu útvarů a jednotek SL, PLRV a RTV;

— nařízení je třeba vydat útvarům a jednotkám, aby byla zabezpečena jejich pohotovost ve stanovených lhůtách.

Při hodnocení sousedů velitel svazku PVOS studuje počet a možnosti útvarů PLRV v sousedních prostorech bojové činnosti, úkoly útvarů SL, jejich možnosti, sestavu a způsoby jejich činnosti při odražení náletů prostředků vzdušného napadení, způsob předávání (převzetí) velení a informací o bojové činnosti stíhacího letectva při letu nepřitele ve výšce pod hranicí činnosti PL raket, čáry vyvedení stíhačů z boje při přiletu k prostoru působnosti PL raket, letiště manévru, způsob součinnosti se sousedy. Na základě studia těchto otázek dělá velitel závěry:

— jak ovlivňuje činnost sousedů plnění bojových úkolů svazku vzhledem k zabezpečení obrany objektů v prostoru bojové činnosti svazku;

— na jakých směrech jsou nejvíce odkryty přístupy k bráněným objektům;

— jaká nařízení je třeba vydat útvarům pro součinnost se sousedy (SL a jinými prostředky PVOS).

Bráněné objekty hodnotí jak v celku tak i po částech. Stanoví celkový rozměr objektu i jeho jednotlivých částí, jejich vzájemnou vzdálenost, konfigurace i určení každé části objektu. Na základě studia bráněných objektů dochází velitel k závěrům:

— mohou-li být objekty vzhledem k svému charakteru napadeny ZHN;

— jaký vliv mají rozměry, konfigurace a vzájemné rozmístění jejich jednotlivých částí na organizaci obrany PLRV;

— které prvky objektů jsou jako hlavní a které směry jsou nejvýhodnější pro úder nepřitele.

Podmínky bojové činnosti:

— denní a roční doba bojové činnosti;

— klimatické a meteorologické podmínky;

— terén v prostoru bojové činnosti;

— radiační situace.

Při hodnocení podmínek bojové činnosti velitel svazku PVOS rozebírá:

— charakter terénu v prostoru bojové činnosti a jaký vliv má na organizaci průzkumu RTV a vedení bojové činnosti PLRV a SL;

— ochranné vlastnosti terénu před účinky ZHN;

— výskyt přírodních úkrytů, cest, podjezdů, vodojemů apod;

— vliv terénu na činnost letectva a bezpilotních prostředků vzdušného napadení nepřitele;

— stav počasí v daném ročním období a jeho vlivy na bojovou činnost útvarů PLRV a SL.

Po rozboru této části dělá velitel svazku tyto závěry:

— do jaké míry terén a klimatické podmínky usnadňují nebo zhoršují podmínky k obraně objektů, rozmístěných v prostoru bojové činnosti;

— jak nevhodněji řešit bojovou sestavu PL raketových útvarů a jednotek;

— jaký je objem ženijních prací a v jaké době je splnit;

— jaká učinit opatření, aby se odstranil nebo snížil nepříznivý vliv klimatických podmínek na organizaci a vedení bojové činnosti PL raketovými útvary a útvary SL.

Neoddělitelnou součástí hodnocení situace je hodnocení radiační situace, která se může vytvořit v důsledku použití jaderných zbraní nepřitelem. Radiační situaci hodnotíme podle předpokládaného rozsahu radiačního zamoření prostoru. Předpokládaný rozsah zamoření určuje operační oddělení spolu s chemickým náčelníkem a náčelníkem průzkumu. Přitom stanoví:

— jaké druhy výbuchů a ráže jaderných zbraní naplní může nepřítel na bráněné objekty použít;

— prostory, ve kterých může dojít k výbuchům jaderných náplní při sestřelech prostředků vzdušného napadení nepřitele;

— pravděpodobné směry šíření radioaktivních oblaků;

— možné hranice zamoření a prostory, kde můžeme očekávat silnou úroveň radiace.

Při hodnocení přihlídneme též k předpokládané radiační situaci u sousedních svazků, která může podstatně ovlivnit stupeň zamoření prostoru bojové činnosti svazku PVOS.

Dále musí velitel všestranně zhodnotit podmínky, ve kterých povede svazek bojovou činnost, a určit opatření k zabezpečení odolnosti PVO a snížení ztrát v důsledku radiačního zamoření.

V závěrech hodnocení radiační situace musí velitel svazku PVOS určit:

— letiště a záložní letiště stíhacího letectva;

— prostory rozmístění VS, ZVS, naváděcích stanovišť a pomocných naváděcích stanovišť;

— prostory rozvinutí útvarů (svazků) PLRV;

— nutný stupeň ženijního zabezpečení a další opatření k celkovému zvýšení odolnosti prvků bojové sestavy svazku;

— hlavní a záložní příslušné cesty;

— prostory soustředění sil a prostředků, určených k ochraně útvarů před následky napadení prostředky hromadného ničení;

— hlavní úkoly, které budou útvary řešit v rámci ochrany proti zbraním hromadného ničení a to jak při přípravě, tak i v průběhu bojové činnosti.

Základní podklady pro zhodnocení situace v úzce odborných otázkách připravuje velitel svazku PVOS štáb, náčelníci druhů vojsk a služeb. Obsah jednotlivých návrhů nebude rozebírat. Chci jen připomenout, že pokud jsou přednášeny souvislou formou, musí se vyznačovat především logickou posloupností, měly by být přednášeny přesvědčivým způsobem a závěry z nich vyplývající by se měly opírat o jednoznačná zdůvodnění a propočty. Zpravidla však jsou návrhy odborných náčelníků přednášeny formou krátkých odpovědí na jednotlivé otázky velitele. V úplnosti by měl předložit návrh náčelník štábu, jehož obsah si velitel porovná se svým zámyslem rozhodnutí. Velitel svazku PVOS uváží výše zmíněné návrhy a přijme vlastní rozhodnutí.

Rozhodnutí velitele svazku obsahuje:

— závěry ze zhodnocení vzdušného nepřitele (směry bojové činnosti, objekty, síly a způsoby úderů na objekty, do kterých prostorů bude použito jaderné munice, možnost použití řízených střel „vzduch-zem“ a čáry odpálení);

— zámysl bojové činnosti (úkol svazku PVOS, na které objekty a směry soustředit hlavní úsilí vojsk; součinnostní svazky PVOS, zásady vytváření bojových sestav);

— úkoly podřízeným útvarům (svazkům) druhů vojsk;

— způsoby součinnosti se sousedními svazky PVOS silami a prostředky PVO vojsk;

— složení a místo záloh, způsob jejich využití a obnovení;

— úkoly v bojovém materiálním technickém a speciálním zabezpečení, velikost zásob, jejich rozdělení a způsoby ukrytí;

— organizace velení a stranickopolitická práce;

— lhůty bojové pohotovosti nové bojové sestavy svazku PVOS (svazku jako celku a jednotlivě po druzích vojsk);

— způsob zabezpečení nepřetržitě bojové pohotovosti útvarů a organizací hotovostního systému.

Po přijetí rozhodnutí vydá velitel svazku PVOS náčelníkovi štábu a náčelníkům

druhů vojsk a služeb příslušné doplňující směrnice a nařízení.

Tato nařízení budou zahrnovat postup při plánování bojové činnosti, předání bojových úkolů útvarům (svazkům) druhů vojsk, organizaci kontroly a pomoci vojskům. Bojový úkol útvarům (svazkům) druhů vojsk stanoví zpravidla okamžitě po přijetí rozhodnutí. Může to učinit přímo velitel svazku v případě, že to dovozuje situace a čas, nebo štáb ve formě rozkazu (bojového nařízení). Kromě toho, mohou úkoly doručit důstojníci štábu k podřízeným, nebo přizvat si velitele podřízených útvarů na VS svazku PVOS. Štáb svazku na základě přijatého řešení a doplňujících nařízení zahájí plánování bojové činnosti, která ve skutečnosti představuje další kvalitativní a kvantitativní rozvíjení a upřesnění původního rozhodnutí velitele. Jde tedy o novou skupinu otázek, které rozebírat nebude.

Uvedená metodická posloupnost otázek probíraných velitelem při přípravě rozhodnutí je sice cenná z hledisek postižení celkového obsahu práce, ale v podstatě neříká nic o tom, jakými metodami a prostředky se k nim velitel dopracovává. Protože ve skutečnosti opět jde o nový tématický celek, omezím se v závěru alespoň na stručné shrnutí vývojových tendencí a možností, které v tomto směru se při přípravě rozhodnutí nabízejí.

V prvé řadě jde o širší využití dostupné výpočetní techniky. Zde je ovšem nutné cílevědoměji zlepšit komunikaci mezi subjektem — velitelem a počítačem. Z toho se vyvozuje rozvoj tzv. „systémů podporujících rozhodování“, které se orientují na přímou podporu velitele a to na základě uchování jen nezbytně nutných informací, které lze vyvolávat jednoduchými a stručnými instrukcemi, přičemž informace budou předkládány způsobem pro velitele obvyklým a snadno srozumitelným. Další pozornost při přípravě rozhodnutí je zaměřena na efektivnější využití metod operační analýzy, systémových přístupů, algoritmizace operačně taktických úloh, statistické teorie rozhodování, uplatnění teorie zdůvodněného rizika, využití heuristiky v rozhodovacích procesech prohlubování metod objektivní kontroly atd.

Z naznačeného vyplývá, že jde o celý komplex otázek, jejichž rozpracování a zejména realizace je věcí budoucí praxe. Po právu se očekává, že především vojenské školy v úzkém sepeřtí s praxí vojsk dají příslušné návody k uplatnění těchto nových metod a to jak v jednotlivostech, tak i v celém komplexu.

K PROBLÉMŮM BEZPEČNOSTI VLASTNÍHO LETECTVA

Spolehlivé zajištění bezpečnosti vlastního letectva před zničením palbou pozemních prostředků PVO patří k nejzávažnějším problémům součinnosti mezi štáby letectva a štáby vojska PVO pozemního vojska. K jejich řešení byly v posledních letech vytvořeny vhodnější organizační předpoklady. Spočívají v rozmístování určitých prvků systémů velení letectva ve společném prostoru s místy velení pozemním prostředkům PVO. Směrnicemi pro organizaci součinnosti pozemního vojska s frontovým letectvem ve Spojených ozbrojených silách členských států Varšavské smlouvy byly také vymezeny základní zásady a opatření k dosažení bezpečnosti vlastního letectva. Tyto zásady a opatření jsou známé, méně jsou však rozpracovány a v praxi realizovány nejvhodnější způsoby a metody jejich plnění. Jinak řečeno, málo se dočteme, jak konkrétně postupovat, aby tyto zásady a opatření byly důsledně plněny.

Podle uvedené směrnice se bezpečnosti vlastního letectva dosahuje:

- přísným dodržováním stanoveného režimu letu nad vlastními vojsky;
- využitím stanovených průletů při letech vlastního letectva k nepříteli a při návratu nad vlastní území;
- včasným předáváním požadavků a uvědomováním míst velení vojska PVO o letech vlastních letounů a vrtulníků;
- včasným informováním místa velení letectva o změnách v uskupení (rozmístění) útvarů (svazků) vojska PVO;
- zákazem nebo omezením letů vlastních letounů a vrtulníků v prostorech palby prostředků PVO a dělostřelectva;
- zákazem vletu vlastních letounů a vrtulníků s poškozeným rozpoznávacím zařízením do prostoru palby prostředků PVO;
- důsledným vyžadováním znalostí součinnostních signálů a nařízených omezení na štábech a v bojových směnách míst velení;
- rozpoznáním příslušnosti cílů před zahájením palby;
- neustálou kontrolou vlastních letounů, které se objevily v blízkosti postřelovaných cílů;
- schopností všech vojáků rozpoznávat vlastní letouny a vrtulníky podle rozlišovacích znaků a charakteru činnosti.

Přísné dodržování režimu letu je především závazné pro osádky letounů. Rozumíme jím vše, co je jim nařízeno respektovat v průběhu letu nad vlastními vojsky. Jde o celou řadu prvků pro let, jako je směr letu, vertikální rychlost stoupání a klesání, rozhon rychlosti, vykonání zatáčky, zbrzdění a další. Pilotům budou tyto potřebné údaje známy z nařízení svých velitelů. Z jejich strany půjde tedy o přísné dodržování stanoveného režimu letu.

Základní údaje o režimech letů však musí znát i orgány velení vojska PVO v odpovídajícím rozsahu, aby se při hodnocení vzdušné situace mohly správně orientovat. Především musí znát směr (trať) letu, výšku a rychlost letu, jde-li o skupinový let také bojovou sestavu, a dále dobu průletu prostorem bojové činnosti pozemních prostředků PVO příslušného stupně velení.

Půjde-li o plánované lety, dostane VS PVO frontu od VS letecké armády plánovou tabulku letů a to ve stanovené době den předem. Výpisy z této tabulky by mělo dostat VS PVO armády od stanoviště bojového velení LA alespoň šest hodin předem a VS PVO divize od SkBV nebo nadřízeného VS PVO armády alespoň dvě až tři hodiny předem. Současně by potřebný výpis měla dostat i naváděcí stanoviště letectva.

Potřebné údaje o režimu plánovaných letů může obsahovat již tato plánová tabulka letů (výpis z plánové tabulky). Pokud v této době ještě nebudou známy, je nutné, aby je místům velení PVO včas upřesnily orgány velení letectva na příslušných vševojskových stupních velení, popř. naváděcí stanoviště letectva útvarům vojska PVO, pokud jsou na jejich VS rozmístěna.

Půjde-li o neplánované lety (lety na výzvu), musí uvedené orgány velení letectva předat informace o režimu místům velení PVO s takovým časovým předstihem, aby je tato místa byla schopna doručit až do palebných jednotek dříve, než vlastní letouny přeletí zadní hranici prostoru bojové činnosti prvoledových divizí a armád. Konkrétně to znamená, že SkBV u prvoledové divize předá tuto informaci dříve než vlastní letouny přiletí na úroveň nejvzdálenějších protiletadlových prostředků těchto divizí (uvažováno vzhledem k dotyku vojsk) a SBVLA dříve než vlastní letouny přeletí zadní hranici prostoru odpovědnosti SBVLA. Stejně tak vzhledem k této hranici je třeba řešit předání informace i VS PVO frontu od SBVSL LA. Pro rychlé předání informace bude účelné hlášení formalizovat, nejvhodněji do číselné podoby, asi tak, jako je formalizováno hlášení o letu nepřátelského cíle. Stejně tak se ukazuje účelné předem stanovit a očíslovat tratě, po nichž se bude let na výzvu z jednotlivých letišť do pásem průletu uskutečňovat, což by přispělo k rychlému sestavení hlášení. Otázkou zůstává, s jakým časovým předstihem před přeletem zmíněné zadní hranice je nutné tyto informace předávat a k jakému výchozímu okamžiku tento čas vztahovat? K tomu se vyjádříme dále.

Průletišť vlastního letectva stanovuje náčelník vojska PVO frontu společně se zástupcem velitele leteckého svazu. V pásmu frontu se určují zpravidla dvě až tři průletová pásma. Volí se (pokud je to možné) přes prostory, kde je relativně nejmenší hustota pozemních prostředků PVO a kolmo na čáru dotyku, aby vlastní letectvo bylo co nejkratší dobu vystaveno palbě pozemních prostředků PVO nepříteli. Vhodná šířka průletového pásma je kolem 20 km. Stanoví se pravá a levá hranice průletového pásma, výška průletu k nepříteli a výška návratu. Ve středu průletového pásma, v hloubce 8 až 10 km od předního okraje vlastních vojsk, se volí kontrolní orientační bod (KOB). U něho končí příslušná trať před vlastním vletem do průletového pásma, a proto by na jeho úrovni měl být vyznačen začátek pravé a levé hranice

průletového pásma ve zmíněné šířce. Při stanovení průletového pásma bychom měli uvažovat o předpokládaném plnění úkolu divizemi prvního sledu v průběhu dne. Proto bude vhodné průletové pásmo zakreslovat alespoň do hloubky rozmístění prvosledových brigád nepřítele.

Naopak v obraně, kdy počítáme spíše s určitým úspěchem nepřítele, bude účelné posunout zadní hranici průletového pásma do větší hloubky vlastního území, tj. k zádi bojových sestav prvosledových svazků, přední hranici pak volit blíže k dotyku vojsk.

Výšku přeletu k nepříteli je nejúčelnější volit co nejnižší, neboť palebné jednotky PVO prvosledových svazků, které nejsou vybaveny identifikačním zařízením mohou snadněji rozpoznat vlastní letoun jak podle směru přeletu, tak podle rozlišovacích znaků a ohlášeného režimu letu. Výšku návratu po dobu letu nad územím nepřítele je vhodné určovat rovněž co nejnižší, před přeletem dotyku vojsk by však bylo z hlediska PVO prospěšné, aby letec nastoupával do výšky 2000—3000 m a dostal se tak mimo účinný dosah palby protiletadlových střelců, popř. protiletadlových raket blízkého dosahu a malorážního dělostřelectva. Tímto manévrem by letec signalizoval svůj návrat zvláště v případech, kdy bude pronásledován a v tísni nedodrží stanovené průletišť. Tím by zlepšil pozorovací úhel pro obsluhy uvedených palebných jednotek a tak usnadnil rozpoznání vlastních letounů podle rozlišovacích znaků a konečně by se dostával do výšek, ve kterých mohou ostatní palebné jednotky využít k rozpoznání identifikačních zařízení. Tento způsob manévru by mohl přispět k lepšímu navedení vlastních letounů na KOB. Zneužití tohoto manévru nepřítelem je sice možné, vedlo by však k usnadnění i jeho rozpoznání a tudíž i ničení.

Potřebné informace o způsobu průletu vlastního letectva mohou dostat místa velení PVO v bojových nařízeních příslušných náčelníků PVO v období plánování či při upřesňování úkolů na další den. Informace o realizovaných letech je pak nutné předat stanoveným signálem a dohodnutou formou tak, aby včas pronikly do palebných jednotek. Předání stanoveného signálu by mělo být současně zákazem palby všem prostředkům PVO, které jsou v pásmu průletu rozmístěny a omezením palby do pásma průletu (na trať průletu), pokud jsou rozmístěny mimo toto pásmo (trať), ale mohou palebně do pásma průletu (na trať průletu) působit. V této souvislosti vzniká otázka na jak dlouho dojde k zastavení palby. Průlet jednou skupinou letounů do letky bude podle rychlosti trvat asi jednu až tři minuty. Přibližně stejnou dobu bude trvat průlet nad bojovými sestavami palebných jednotek armádních a frontových útvarů a svazků vojska PVO. Až pětinasobně se však může prodloužit při průletech vrtulníků. Proto by výška přeletu vrtulníků měla být volena pod spodní hranici účinné působnosti protiletadlových střelců a protiletadlových raketových kompletů blízkého i malého dosahu. Pokud by v této době vletával do prostoru účinné působnosti prostředků PVO nepřátelský cíl, můžeme připustit jeho postřelování jen za podmínky, že příslušný velitel, který o něm rozhodne, vezme na sebe odpovědnost za bezpečnost průletu vlastních letounů. To souvisí se spolehlivostí jeho rozpoznání a také se vzdáleností postřelovaného cíle od vlastního letounu, která nesmí být menší jak 5 km.

Problém včasného předávání požadavků a uvědomování míst velení vojska PVO o letech vlastních letounů a vrtulníků souvisí s vymezením časového předstihu předání informace před přeletem zadní hranice prostoru účinné pů-

sobnosti prostředků PVO prvosledových svazků či armády. Tento čas je závislý na:

- době průniku uvedené informace z místa velení PVO příslušného stupně až do palebných jednotek ($\tau_{\text{průn}}$);
- vzdálenosti letišť od zadní hranice prostoru bojové činnosti příslušného vševojskového stupně velení (d_L);
- na průměrné rychlosti letu letounu nebo skupiny (V_c).

Podle zkušeností z posledních cvičení je průměrná doba průniku informace z VS PVO divize až ke družstvům protiletadlových střelců 1 až 2 minuty, z VS PVO armády na VS PVO vševojskových svazků a armádních útvarů PVO 3 až 4 minuty a z VS PVO frontu na VS PVO armád a frontových útvarů a svazku 2 až 3 minuty. Celková doba průniku informace z VS PVO frontu dosahuje tedy 6 až 10 minut, z VS PVO armády 4 až 6 minut.

Vzdálenost letišť k zadní hranici prostoru bojové činnosti bude proměnná, protože závisí na konkrétním vymezení zadní hranice prostoru bojové činnosti prostředků PVO na stupni divize, armády a frontu a především na rozmístění letišť. Všeobecně můžeme za zadní hranici prostoru bojové činnosti prvosledových divizí považovat zadní hranici rozmístění těchto divizí, u prvosledových armád zadní hranici prostoru rozmístění druhosledových divizí. Bude vhodné, aby byla totožná se zadní hranicí prostoru odpovědnosti SBVLA. U frontu můžeme zadní hranici ztotožnit s hranicí prvosledových armád, protože v jejich prostoru bude soustředěna většina sil vojska PVO, včetně frontových útvarů a svazků vojska PVO.

Letiště vlastního letectva mohou být v hloubce 70 až 200 km od čáry dotyku. Je zřejmé, že prvosledová letiště mohou být již před zadní hranicí prostoru bojové činnosti prostředků PVO prvosledových armád, a proto předat informaci místům velení PVO ještě před přeletem této zadní hranice nebude možné. Proto bude účelné volit za počátek, k němuž se bude vztahovat časový předstih předání informace, dobu startu letounu (skupiny). Při tom budeme uvažovat průměrnou rychlost letounů v mezích 600 až 900 km . h⁻¹.

Máme-li respektovat požadavky míst velení vojska PVO a zabezpečit průnik informace, musí platit:

$$\tau_{\text{průn}} \leq \frac{d_L}{V_c},$$

kde d_L je vzdálenost letiště k zadní hranici prostoru bojové činnosti příslušného vševojskového stupně.

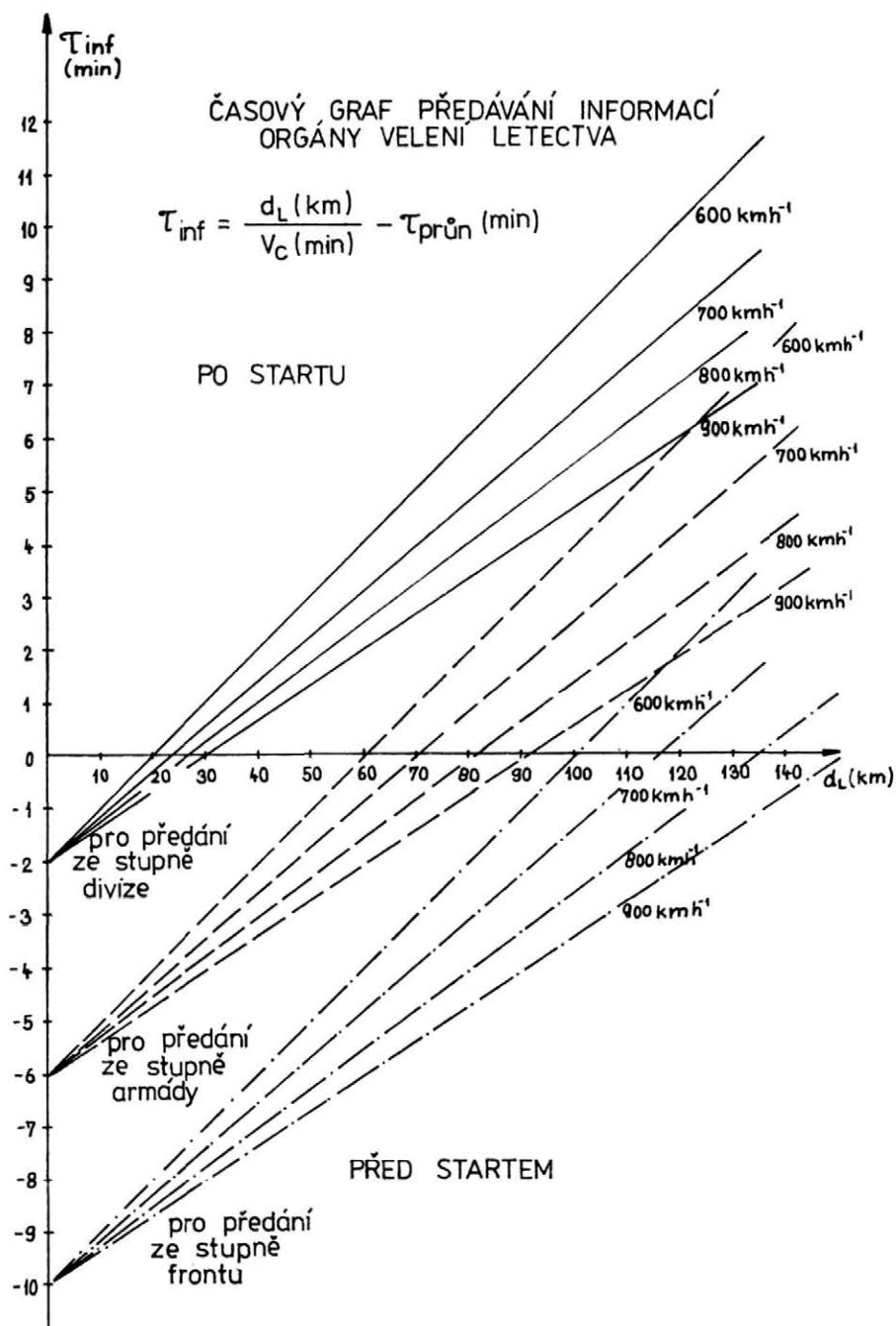
Pak dobu předání informace vzhledem ke startu letounů můžeme vyjádřit vztahem:

$$\tau_{\text{inf}} = \frac{d_L \text{ (km)}}{V_c \text{ (min)}} - \tau_{\text{průn}} \text{ (min)}.$$

Je-li výsledkem výpočtu pro příslušný vševojskový stupeň hodnota záporná, musí být informace o tuto hodnotu v minutách vydána před startem letounu, je-li hodnota kladná, po startu letounu.

Obecně tuto závislost pro zvolené podmínky vyjadřuje graf.

Graf přehledně ukazuje s jakým časovým předstihem či zpožděním vůči startu musí orgány velení letectva na stupni divize, armády, frontu informovat příslušná místa velení PVO o neplánovaných letech vlastního letectva, aby tato

informace včas pronikla až do palebných jednotek. Podobný graf můžeme sestavit i pro jiné podmínky, např. pro neplánované lety vrtulníků.

Jak vyplynulo z rozboru, je důležité při vzájemné součinnosti vždy dohodnout zadní hranice prostoru bojové činnosti na vševojskových stupních velení a také tratě letounů z letišť do průletových pásem. Tyto úvahy o včasném pronikání informací se plně vztahují i na řešení bezpečnosti dálkového letectva v případě, kdy jeho průlet bude plánován v pásmu frontu nebo armády.

Bezpečnost stíhacího letectva je třeba zajišťovat rozdělením úsilí podle výšky, sektorů (pásem), čar, času či cílů. Realizuje se centralizovaným velením všem prostředkům PVO ze společných míst velení, při čemž přehled o vzdušné situaci pro orgány velení letectva zabezpečují místa velení PVO a obráceně orgány velení letectva na operačních stupních velení musí poskytnout náčelníkům vojska PVO potřebné informace o situaci a činnosti vlastního stíhacího letectva.

Včasně informování o změnách v uskupení (rozmístění) útvarů (svazků) vojska PVO a obráceně o změnách v uskupení a rozmístění útvarů letectva se uskutečňuje v období plánování úkolu, popř. při upřesňování úkolu na další den. Pokud dojde ke změně v rozmístění útvarů vojska PVO nebo letectva v průběhu dne, je nezbytné, aby oba součinnostní partneři považovali za svou povinnost se o změnách informovat a to ihned po jejich uskutečnění, nejvýhodněji dříve než útvar (svazek) dosáhne bojové pohotovosti k plnění úkolu v novém prostoru.

O rozmístění letectva a jeho manévru se rozhoduje v orgánech velení. Potřebné údaje dostane k dispozici SBV stíhacího letectva, které je v rámci součinnosti předá VS PVO frontu. Současně LA v potřebném rozsahu informuje SBV letectva a tato opět dále SKBV u divizí a NS letectva. Od těchto orgánů velení letectvu získají v rámci součinnosti potřebné informace VS PVO armády a VS PVO divizí a od NS letectva VS protiletadlového raketového útvaru či svazku vojska PVO, pokud jsou NS letectva na těchto VS rozmístěna. Obráceně orgány velení letectva získají potřebné informace o rozmístění prostředků PVO v prostorech činnosti divizí, armád, frontu. Aby nedocházelo ke zbytečnému zdvojení informací (po linii míst velení PVO a mezi místy velení PVO a místy velení letectva), bude účelné přijmout jako zásadu, že místa velení PVO informují přímo podřízené stupně o uskupení prostředků PVO nadřízeného v pásmu příslušného vševojskového stupně podřízeného a místa velení letectva příslušná podřízená střediska, skupiny či navigační stanoviště letectva. Vzájemná výměna informací se pak o všech prostředcích PVO a letectva působících v pásmu činnosti příslušného vševojskového stupně uskutečňuje bezprostředně mezi místy velení PVO a místy velení letectvu. Pouze tam, kde místa velení letectva nejsou, má příslušné nadřízené místo velení PVO povinnost předat potřebné informace i o letectvu podřízeným místům velení PVO.

V praxi se na vzájemné sdělování změn v uskupení prostředků jedné nebo druhé strany v průběhu operace často zapomíná, což by mohlo mít za následek vlet letounů do prostoru bojové činnosti jednotek a útvarů PVO, aniž jsou tyto o tom informovány.

K zákazu nebo omezení letů vlastních letounů a vrtulníků v prostorech palby prostředků PVO chceme poznamenat, že v současných podmínkách pozemní prostředky PVO budou prakticky v celém prostoru bojové činnosti frontu. Největší hustota bude v prostoru fronty do hloubky 60 až 80 km, zvláště pak na směru hlavního úderu frontu. Vyloučit tedy vlet vlastních letounů do

prostorů bojové činnosti pozemních prostředků PVO nemůžeme bez narušení plnění úkolů letectva. Půjde tedy spíše o omezení činnosti vlastního letectva především v těch prostorech, kde je hustota palby pozemních prostředků PVO největší a kde také možnosti spolehlivé identifikace vlastních letounů jsou malé. I realizace tohoto omezení nebude vždy plně možná, neboť by mohla značně komplikovat letectvu plnění úkolů podpory pozemních vojsk právě na směru hlavního úderu frontu (armády). K tomu by došlo v případě, že průletové pásmo nebude voleno na směru hlavního úderu. Vzhledem k nutnosti vytvořit podmínky pro podporu pozemních vojsk letectvem, bude často třeba volit průletové pásmo na směru hlavního úderu, kde bude zpravidla i největší uskupení prostředků PVO. Omezení tedy chápeme jednak z hlediska volby trati letu, jednak z hlediska volby výšky letu; u stíhacího letectva, z hlediska volby prostorů a výšek stěhu ve vzduchu.

Tratě letu do průletových pásem je proto účelné volit (pokud je to možné), zvláště v hloubce, v mezerách prostorů bojové činnosti pozemních prostředků PVO a ve výškách, které zabezpečují využití identifikačních zařízení. Teprve při příletu do prostoru KOB, popř. k hranici prostoru účinné působnosti nepřátelských prostředků PVO přejít na malé výšky s cílem překonat nepřátelskou PVO podlétáváním spodní hranice účinného dosahu nepřátelské PVO.

Pro stíhací letectvo je účelné volit prostory stěhu ve vzduchu za prostory nejhustší palby pozemních prostředků PVO a pokud je to nutné i v prostoru největšího uskupení prostředků PVO, ale ve výškách nad horní hranici jejich účinné palby. Při zasazování stíhacího letectva do boje v prostorech činnosti divizí respektujeme zásadu, že stíhací letectvo v těchto prostorech na vzdušné cíle ve výškách menších než 3000 až 5000 m neútočí. Výjimky připustíme při decentralizovaném velení velitelem protiletadlového raketového útvaru, na jehož VS je rozmístěno NS letectva.

Omezit činnost stíhacího letectva a obráceně pozemních prostředků PVO můžeme též vymezením sektorů (pásem) či prostorů odpovědnosti. Při jednoduché vzdušné situaci můžeme realizovat omezení z hlediska charakteru cílů [rušič, nízko letící cíl apod.] nebo času. V úvahu bereme i denní a povětrnostní podmínky, které ovlivňují bojové možnosti stíhacího letectva nebo prostředků PVO.

Respektovat dohodnutá omezení musí obě strany. Poruší-li je jedna z nich, bere na sebe současně plnou odpovědnost za možné důsledky. Proto také **směrnice zakazují vlet vlastních letounů a vrtulníků s poškozeným identifikačním zařízením do prostoru palby prostředků PVO.** To předpokládá zahrnout do prověrky technické spolehlivosti letounu a vrtulníku na jedné straně a řídících a naváděcích (střeleckých) radiolokátorů na druhé straně i prověrku správnosti funkce identifikačního zařízení. Může se však stát, že k jeho poškození dojde v průběhu bojové činnosti (za letu, při vedení palby). Pokud dojde k poškození identifikačního zařízení za letu u letce a tento včas zjistí, že je poškozeno (je vybaven světelnou signalizací), nesmí v letu přes prostor účinné působnosti pokračovat. Musí to hlásit svému naváděcímu stanovišti, které mu upřesní další činnost. Obdobně velitel palebné jednotky, zjistí-li, že identifikační zařízení nepracuje spolehlivě, nesmí ve střelbě pokračovat.

Může se také stát, že letec, z důvodů zaneprázdnění řízením letounu přehlédl, že signalizační zařízení má poruchu. Nebezpečí může omezit tím, že bude znát prostory účinné působnosti přes něž prolétává a při vletu do nich bude věnovat zvýšenou pozornost kontrole identifikační signalizace.

K rychlému předávání informací různého druhu při vedení bojové činnosti je nezbytná **znalost součinnostních signálů a stanovených omezení** bojovými směnami na VS i v palebných jednotkách.

Rozsah stanovených signálů, jednotně platných je značný a všechny signály si zapamatovat je obtížné. Proto je účelné stanovit, které signály na jednotlivých stupních velení musí bezpodmínečně znát příslušníci bojových směn, ostatní signály by měli mít velitelé k dispozici na dobře viditelném místě pro rychlé pochopení méně používaného signálu. Obsluhy technických pojítek musí být také vycvičeny v rychlém předávání těchto signálů velitelům bojových směn. Tutéž znalost musí bojové směny mít i ve vztahu ke stanoveným zákazům a omezením. Proto je nezbytné důsledně prověřit znalost součinnostních signálů i stanovených omezení ještě před zahájením bojové činnosti.

Údaje k omezení činnosti prostředků PVO a letectva musí být doručeny až palebným jednotkám před zahájením bojové činnosti. Uskutečňuje se to formou bojových nařízení nebo využitím technických pojítek. V průběhu bojové činnosti se stanovená omezení podle vývoje situace upřesňují. K tomu je nutné využít zejména období mezi hromadnými údery nepřátelského letectva.

Rozpoznání vzdušných cílů před zahájením palby je důležitým opatřením k zajištění bezpečnosti vlastního letectva před vlastní realizací střelby. Má poskytnout veliteli palebné jednotky jistotu, že nebude ohrožen vlastní letoun či vrtulník.

U palebných jednotek vybavených střeleckými nebo naváděcími radiolokátory nečiní rozpoznání těžkostí, neboť jsou vybaveny identifikačním zařízením. Podstatně složitější je však situace u jednotek 30 mm PLdvK, družstev protiletadlových střelců převozných a přenosných protiletadlových raketových prostředků. Velitelé těchto jednotek jsou odkázáni na rozpoznání letounů buď optickými přístroji, nebo zrakem. Toto rozpoznání značně závisí na denních a povětrnostních podmínkách a bude proto uskutečňováno v malých dálkách, v důsledku čehož může dojít buď k ohrožení bezpečnosti vlastního letce, nebo k opožděnému a tedy neúčinnému vedení palby proti nepřátelskému cíli. Automatizované prostředky velení vševojskových svazků mohou tento problém určitým způsobem zmírnit, u cílů letících ve výškách do 500 m, zvláště pak do 300 m jej však nemohou odstranit, protože mnohé z těchto cílů, zvláště v podmínkách členitého terénu a silného radiolokačního rušení, nemusí být radiolokačně vedeny. Řešení tedy spočívá v technické oblasti, tj. ve vybavení všech palebných prvků identifikačním zařízením. Pokud tomu tak nebude, je nezbytné přísně respektovat organizační opatření, zejména stanovená omezení pro činnost vlastního letectva, zvláště ve výškách do 3000 m.

S touto otázkou souvisí i problém **nepřetržité kontroly** vlastních letounů, které se objevily v blízkosti postřelovaných cílů. Přiblíží-li se totiž vlastní letoun k postřelovanému cíli na vzdálenost 5000 až 6000 m, je nebezpečí jeho ohrožení palbou pozemních prostředků PVO. Pokud povedeme střelbu podle přístrojů (radiolokátorů), můžeme tento rozdíl vzdálenosti zhodnotit a včas střelbu přerušit. Při vedení střelby přímým zaměřením je správný odhad vzdálenosti problematický, a proto palbu na postřelovaný cíl nemusíme vždy včas přerušit a k ohrožení bezpečnosti letce může dojít. Proto je zcela oprávněný požadavek, aby stíhací letectvo nad prostory divizí na cíle pod výšky 3000 m nepůsobilo.

Snaha maximálně vyloučit ohrožení vlastního letounu také souvisí se **schopností obsluh bojové techniky vojska PVO rozpoznávat letouny a vrtulníky po-**

dle rozlišovacích znaků a charakteru činnosti. Možnosti rozpoznání uvedenými způsoby v značné míře závisí na výšce a rychlosti letu letounu. Čím níže poletí, tím lépe jej bude možné rozpoznat, ale také tím později. S rychlostí pak se bude zkracovat doba, která je pro rozpoznání k dispozici. Stálo by proto za zvážení stanovit nejvhodnější výšku a rychlost, která by umožňovala relativně nejlépe alespoň ve vzdálenosti 3000 m rozpoznat vlastní letoun od nepřátelského. To závisí na pozorovacím úhlu, protože bude-li se např. letoun vracet po splnění úkolu a před přeletem dotyku vojsk přejde do stoupavého letu, zvětšuje se pozorovací úhel a tím i možnosti včasného rozpoznání jak podle rozlišovacích znaků, tak podle charakteru činnosti.

V závěru chceme připomenout, že se nezabýváme otázkami bezpečnosti vlastních letounů před palbou pozemního dělostřelectva a ručních zbraní. Chceme též zdůraznit, že většina současných opatření je organizačního rázu. To svým způsobem součinnost ztěžuje, neboť klade velké nároky na vzájemné předávání velkého množství informací, což mnohdy nelze v požadovaném čase realizovat. Tím se stává systém velení málo pružný a operativní. Proto hlavní cestou řešení v budoucnosti musí být technická opatření, která zabezpečují spolehlivý přehled o vzdušné situaci a současně spolehlivé rozpoznání vlastního letounu od nepřátelského všemi cílovými kanály vojska PVO.

Pokud však technické prostředky nebudou zavedeny, nemůžeme organizační opatření odmítat. Naopak je třeba je v praxi uplatňovat a procvičovat a tak vytvářet co nejvýhodnější podmínky jak pro bezpečnost letectva tak pro plnění úkolů letectva i vojsk PVO.

CHEMICKÉ ZABEZPEČENÍ NÁSILNÉHO PŘECHODU VODNÍ PŘEKÁŽKY

Vodní překážky ovlivňovaly ve všech dosavadních válkách do značné míry vedení bojové činnosti vojsk. O tom svědčí bohaté zkušenosti Sovětské armády, zvláště z období závěrečné fáze Velké vlastenecké války, kdy Sovětská armáda úspěšně uskutečnila násilný přechod tak mohutných řek jakými jsou Dněpr, Visla, Odra, Dunaj.

Zobecněné zkušenosti Sovětské armády se staly základem pro zpracování problematiky násilného přechodu vodních překážek v našich řádech a předpisech.

Za současných podmínek, kdy v důsledku použití jaderných zbraní bude útočný boj a operace probíhat do podstatně větší hloubky, nepřetržitě a ve vysokém tempu, vzrůstá význam násilného

přechodu vodních překážek zvláště na směrech střežebního válčíště, proťkaných mnoha vodními překážkami.

Z důležitosti splnění cíle obrany vodní překážky nepřitelem vyplývá i nutnost a potřeba nepřítele využít ke splnění tohoto cíle všech sil a prostředků, tedy i ZHN.

Proto je jedním z důležitých opatření pro plnění cílů a úkolů násilného přechodu vodní překážky ochrana proti ZHN. Z toho pak vyplývá i význam chemického zabezpečení bojové činnosti vojsk při násilném přechodu vodní překážky.

Chemické zabezpečení násilného přechodu vodní překážky vychází ze základních cílů a opatření chemického zabezpečení plánovaných a organizovaných v průběhu útočného boje.

Způsoby nepřítele v použití ZHN

Nepřítel bude při násilném přechodu vodní překážky používat ZHN v podstatě stejnými způsoby, které používá v obranném boji a které jsou i s možnostmi podrobně rozvedeny v příslušných předpisech a pomůckách.

K upřesnění můžeme shrnout jeho nároky do těchto závěrů:

Při obraně vodních překážek může nepřítel používat jaderných a chemických zbraní ve značném rozsahu s cílem zpomalit postup útočících vojsk k řece, způsobit jim ztráty a tím zabránit nebo ztížit

přechod prvních sledů i hlavních sil přes řeku. Jejich použitím bude chtít utajit i manévry vlastních sil a zabezpečit vedení protiztečí.

Hromadné použití jaderných a chemických zbraní na útočící vojska může především v období bojů o přístupy k vodní překážce, na přechody a na rozvíjející se hlavní síly.

V boji o vodní překážku může nepřítel použít jak vzdušných, tak i pozemních jaderných úderů. Pozemní jaderné úderové letectvem a raketovými prostředky může

uskutečnit především na přístupech k vodní překážce. V tomto období může nepřítel vytvořit i rozsáhlá zamoření a rozbořená pásma v nejdůležitějších prostorech a na komunikacích k vodní překážce i aktivaci jaderných min. Při vlastním přechodu vodní překážky může nepřítel odpálit jaderné miny uložené na dně řeky.

Použitím pozemních jaderných úderů a jaderných min může dojít k radioaktivnímu zamoření celého útočného pásma divize.

Chemické zbraně může použít na vojska především letectvem, raketovými prostředky a to jak na přístupech, tak i při vlastním přechodu vodní překážky. K za-

sažení živé síly, zamoření přepravišť a přístupových cest může použít především OL typu sarin, VX a yperit.

V prostorech vhodných pro násilný přechod, zvláště na březích a přístupových cestách mohou být vytvořena pásma zamořená OL typu VX a yperit pomocí chemických fugasů. Tato pásma mohou být vytvořena i na druhém břehu vodní překážky.

Pozemními jadernými údery a aktivací jaderných min může dojít k zadržení násilného přechodu o několik hodin, k nutnosti změnit prostory přepravišť a k podstatnému narušení grafikonu přepravy.

Hlavní zásady organizace chemického zabezpečení násilného přechodu vodní překážky

Cílem chemického zabezpečení násilného přechodu vodní překážky je zabránit zasažení vojsk a týlu radioaktivními a otravnými látkami nebo alespoň maximálně oslabit jejich účinek, zachovat bojeschopnost vojsk a činnosti týlu organizací potřebných opatření chemického vojska a tím zabezpečit úspěšné splnění úkolů násilného přechodu.

Chemické zabezpečení násilného přechodu vodní překážky divizí z chodu bude spočívat v zabezpečení rychlého dosažení vodní překážky a jejího překonání předem určeným odřadem, prvosledovými jednotkami a hlavními silami v rychlém tempu, na široké frontě, ve složité radiační a chemické situaci a v zabezpečení rozvíjení útočné činnosti na protilehlém břehu.

Při násilném přechodu vodní překážky z chodu řeší náčelník chemické služby divize opatření chemického zabezpečení předem v souladu s rozhodnutím velitele divize pro útok a upřesňuje je při přiblížení k vodní překážce na základě zpráv získaných předem určeným odřadem a taktickým vzdušným výsadkem a na základě vzniklé radiační a chemické situace. Toto upřesnění bude v podstatě spočívat na stanovení vlivu radiační a chemické situace, na uskutečnění násilného přechodu, stanovení nových přepravišť s nejmenší možností radioaktivního ozaření živé síly, stanovení přípustné doby činnosti ženijních jednotek v zamořeném prostoru a upřesnění úkolů útvaru a jednotkám chemické ochrany.

Zvláštní pozornost při násilném přechodu musí náčelník chemické služby divize věnovat zabezpečení činnosti předem určeného odřadu, taktického vzdušného výsadku a mostových přepravišť.

Radiační a chemický průzkum při násilném přechodu vodní překážky vedeme

s cílem získat pro velitele a štáb divize, podřízené útvary a jednotky divize údaje o radiační a chemické situaci na přístupových komunikacích a vodní překážce, ve výchozích prostorech k přepravě, prostorech přípravy tanků pro brodění a bezprostředně na úseku přepravy a jednotlivých přepravištích.

Do příchodu hlavních sil divize (pluků) k vodní překážce vedou radiační a chemický průzkum a pozorování prostoru vodní překážky družstva radiačního a chemického průzkumu, která jsou včleněna v předem určený odřad a předvojích. Na základě jejich zpráv upřesňují velitelé a štáby úseky přepravy, přepraviště, řídicí a pořádková stanoviště, přísunové komunikace a přijatá opatření k ochraně živé síly před účinky jaderných a chemických zbraní.

Čelní a prvosledové jednotky vedou radiační a chemický průzkum vlastními silami a prostředky (pozorovatelé-signalisté vybavení přístroji radiačního a chemického průzkumu). Radiační a chemický průzkum přísunových cest vedou zpravidla divizní (plukovní) odřady zabezpečení pohybu. Těmto odřadům můžeme uložit úkol vést radiační a chemický průzkum prostoru přípravy tanků pro brodění a výchozích prostorů druhého sledu (zálohy). V tomto případě můžeme OZP zesilovat družstvem radiačního a chemického průzkumu od praporu (rot) chemické ochrany.

V sestavě hlavních sil divize (pluků) má radiační a chemický průzkum za cíl zjistit radiační a chemickou situaci vzniklou po napadení pochodových proudů a objektů na osách přesunu po projetí průzkumných skupin, předem určeného odřadu a odřadů zabezpečení pohybu, nebo upřesnit úroveň radiace a hranice dříve zamořených prostorů jadernými a chemickými

zbraněmi. Z těchto důvodů organizujeme v pochodových proudech radiační a chemické pozorování a průzkum vyčleněnými pozorovateli — signalisty, nebo hlídkami vybavenými přístroji radiačního a chemického průzkumu a družstvy radiačního a chemického průzkumu, které přidělíme od praporů (rot) chemické ochrany pro zabezpečení míst velení divize a pluků.

Při radioaktivním zamoření většího rozsahu mohou vést armádní prostředky vzdušný radiační průzkum pro rychlé a přehledné získání údajů o radiační situaci na přístupech k vodní překážce a podle situace i na protilehlém břehu. S ohledem na bezpečnost letu vrtulníků povedou tento průzkum zpravidla po výchozí čáře k přepravě a teprve po zmocnění se protilehlého břehu do vzdálenosti kontrolních propouštěcích míst.

K zabezpečení vlastní přepravy organizujeme radiační a chemický průzkum a pozorování z chemických pozorovacích stanovišť, která zřizují družstva radiačního a chemického průzkumu přidělená na velitelská stanoviště vševojskových pluků prvního sledu. Družstva zaujmají stanoviště tak, aby zabezpečovala pozorováním úsek přepravy pluku s důrazem na přepraviště. Pro zabezpečení divizního přepraviště plní úkoly radiačního a chemického průzkumu a pozorování družstvo radiačního a chemického průzkumu přidělené pro tuto fázi na PVS divize. Toto družstvo musí mít zabezpečeno spojení se správcem úseku přepravy divize.

Úkoly radiačního a chemického průzkumu a pozorování na protilehlém břehu plní postupně (jak jsou přepravována v sestavě útvarů a jednotek) družstva radiačního a chemického průzkumu a pozorovatelé — signalisté a pozorovací hlídky jednotek, vybavené přístroji radiačního a chemického průzkumu.

K zesílení systému radiačního a chemického pozorování na jednotlivých přepravištích se vhodně využívají síly kontrolních a rozřizovacích stanovišť a pořádkových stanovišť. Pro tento účel se vybavují pozorovateli — signalisty vybavenými přístroji radiačního a chemického průzkumu.

Při organizaci kontroly radioaktivního ozáření osob při násilném přechodu vodní překážky je třeba věnovat zvláštní pozornost vybavení ženijních jednotek obsluhujících jednotlivá přepraviště a jednotek pořádkové a regulační služby osobními dozimetry s cílem zabránit ozáření nad přípustné normy organizací potřebných opatření a střídáním jednotek při práci v zamořeném prostoru.

Zabezpečování divize chemickou tech-

nikou a materiálem při násilném přechodu vodní překážky a vytvoření pohyblivých zásob probíhá v přípravném období podle všeobecně platných zásad zabezpečení útočného boje. Při tom bereme v úvahu, že představené oddáky a čelní jednotky na jejichž činnosti je v podstatě závislý úspěch násilného přechodu, musí mít vytvořeny větší pohyblivé zásoby uvedeného materiálu, protože budou vést bojovou činnost odloučeně od hlavních sil.

Při násilném přechodu vodního toku z chodu na obojživelných a dalších přepravních prostředcích musíme předpokládat, že jednotky prvního sledu (zvláště 1. koloběh) mohou být vysazeny v protilehlého břehu přímo do vody. Proto je třeba zabezpečit včasnou ochranu filtrů ochranných masek před znehodnocením vodou a mít připravenou zásobu k rychlé výměně.

Rovněž u ženijních jednotek, které zabezpečují přepravu, je třeba vytvořit určitou zásobu prostředků protichemické ochrany jednotlivce a speciální očišty pro dlouhodobou činnost v zamořených prostorech.

Speciální očištu u útvarů a jednotek prvního sledu a jednotek na přepravě si zabezpečí zpravidla částečnou speciální očištu pomocí vojskových prostředků speciální očišty bez přerušení plnění úkolů. Můžeme předpokládat, že u tanků a obrněných transportérů zamořených radioaktivními látkami může dojít v důsledku hlubokého brodění ke značnému snížení stupně zamoření, které může úplnou speciální očištu vyloučit.

Zamořené útvary a jednotky druhého sledu, zálohy, týlové jednotky a jednotky, které ztratily bojeschopnost, můžeme soustředit v prostorech určených k úplné speciální očiště ještě na vlastním břehu. Tyto prostory se určují 3–5 km od přepraviště tak, aby bylo vyloučeno zasažení jadernými úderými vedenými na přepraviště. Pro speciální očištu těchto útvarů a jednotek vyčleníme jednotky speciální očišty.

Úplnou speciální očištu přepravních prostředků zamořených radioaktivními látkami organizujeme až po skončení přepravy divize. Nejčastěji probíhá přímo na řece (není-li zamořena) s využitím motorových čerpadel ženijních jednotek a útvarů a jednotek speciální očišty.

Úplnou speciální očištu přepravních prostředků zamořených otravnými látkami zabezpečí jednotky speciální očišty na místě speciální očišty, nebo přímo v prostorech soustředění těchto prostředků.

Při použití OL typu VX a yperit na přístupové cesty a přepraviště organizuje se jejich odmoření silami a prostředky ar-

mádních jednotek odmořování terénu, v nezbytných případech i využitím vozidel ACHR od jednotek speciální očisty. Čelní jednotky a předsunuté odřady překonávají zamořené úseky na bojových a dopravních prostředcích s použitím prostředků protichemické ochrany jednotlivce.

V rámci maskování můžeme použít při násilném přechodu vodního toku i dýmu a to k oslepení a zastírání. Veškeré použití dýmu musí být velmi pečlivě a organizovaně sladeno co do času, místa i způsobu použití. Náčelník chemické služby divize plánuje a zabezpečuje potřebný dýmotvorný materiál a vyhodnocuje povětrnostní podmínky pro výhodné použití dýmu.

Opatření chemického zabezpečení násilného přechodu vodní překážky plánuje, organizuje a řídí náčelník chemické služby divize se svou skupinou za plného využití výpočetní analytické skupiny. Do popředí vystupuje ve všech údobích úzká součinnost s náčelníkem ženijní služby s důrazem na chemické zabezpečení vojsk při vlastním přechodu vodní

překážky a zabezpečení činnosti ženijních útvarů a jednotek zabezpečujících přepravu.

Vzhledem k možnému použití taktického vzdušného výsadku při násilném přechodu vodní překážky vystupuje do popředí i chemické zabezpečení jeho činnosti, které musí být podrobně rozpracováno v součinnosti s operačním oddělením.

Důležitou úlohu při organizaci chemického zabezpečení má podrobně promyšlená a zabezpečená součinnost náčelníka chemické služby divize s náčelníky chemické služby pluků pro stanovení zodpovědnosti za zabezpečení jednotlivých fází přepravy co do místa, času a použití sil a prostředků chemického vojska příslušného stupně.

Veškerá opatření chemického zabezpečení násilného přechodu musí být zahrnuta do pracovních map a příslušné dokumentace zpracované pro útočnou činnost divize (pluků) a upřesňována podle vzniklé situace.

Hlavní zásady použití jednotek a útvarů chemického vojska při násilném přechodu vodní překážky

Pro plnění úkolů chemického zabezpečení násilného přechodu vodní překážky má náčelník chemické služby divize k dispozici organický prapor chemické ochrany o dvou rotách speciální očisty a jedné četě radiačního a chemického průzkumu. U vševojskových pluků roty chemické ochrany o jedné četě radiačního a chemického průzkumu a jedné četě speciální očisty.

Kromě toho může být divize posílena až jednou rotou odmořování terénu. V období přesunu k vodní překážce se jednotlivé čety odmořování terénu přidělují odřadům zabezpečení pohybu pluků prvního sledu. Po zahájení přeprav přes řeku přechází část sil této roty odmořování terénu do chemické zálohy divize a část do podřízenosti správců úseků násilného přechodu. K zabezpečení mostového přepraviště se vylučuje nejméně jedna četa odmořování terénu.

Prapor chemické ochrany (prcho) divize jako chemická záloha (CHZ) divize postupuje v období boje o přístupy k vodní překážce jako celek podle plánu bojové činnosti a skutečné situace vojsk. Zásady jeho použití, způsob manévru a velení jsou stejné jako v útočném boji. Podle získaných zpráv a upřesňování rozhodnutí velitele divize se upřesňuje i jeho činnost a použití.

V období boje o vodní překážku zabezpečuje prcho radiačním, chemickým průzkumem a pozorováním a speciální očistou místa velení divize, oddíl vojskových raket, druhosledový pluk a týlové jednotky pluků a divize. Pro každou rotu speciální očisty plánuje dvě MSO. Rozmísťuje se ve vzdálenosti 2—3 km za VS divize.

Po přepravě rot chemické ochrany prvosledových pluků na druhý břeh CHZ divize zasahuje svým MSO do prostorů soustředění zamořených jednotek prvosledových pluků.

Po dosažení řeky OZP pluků prvního sledu přebírá velitel CHZ divize do své podřízenosti přidělované armádní jednotky odmořování terénu, které ponechává obvykle předsunuté pro rychlý zásah v prostorech přepravišť.

Na druhý břeh se CHZ divize připravuje obvykle po mostech nebo mostových přepravištích v době, kdy zahajuje přepravu druhosledových pluků. Pokud některé jednotky CHZ divize plní úkoly mimo zálohu, přesunují se do sestavy CHZ na druhý břeh samostatně po splnění uložených úkolů. Náčelník chemické služby divize je povinen zabezpečení tohoto přesunu dohodovit s příslušným orgánem operačního oddělení divize. Chemické jednotky přidělené určitému prvku bojové sestavy divize se připravují s tímto prvkem jako jeho nedílná součást.

Družstva radiačního a chemického průzkumu přidělená na místa velení divize se přepravují přes řeku na čele pochodových proudů těchto míst velení. Po překročení vodní překážky zaujímá CHZ plánovaný prostor rozmístění a je připravena plnit plánované úkoly v radiačním a chemickém průzkumu a speciální očištění. Co nejdříve se organizuje rekognoskace plánovaných MSO podle důležitosti.

Přidělené armádní jednotky odmožovávají terénu zůstávají obvykle na původním břehu a přecházejí opět do podřízenosti armády.

Při speciální očištění musí být organizována důsledně součinnost k obraně i ochraně očišťujících a očišťovaných jednotek a přísně dodržována všechna opatření zabezpečení bojové činnosti.

Roty chemické ochrany (rcho) vševojškových pluků plní úkoly obdobným způsobem v rámci pluků. Složitě úkoly plní zejména rcho prvosledových pluků. Za přesunu se pohybují za velitelskými stanovišti pluků a rozmísťují se ve vzdálenosti 1–2 km.

Po přiblížení k řece a zahájení přechodu se rozmísťují skrytě poblíž prostorů určených pro speciální očištění ve vzdálenosti 3–5 km od břehu. V těchto prostorech si zabezpečí rekognoskaci MSO a

jsou v pohotovosti k rychlému plnění úkolů speciální očištění. Na druhý břeh se přepravují po mostových nebo přívozových přepravištích v sestavách svých pluků obvykle před druhosledovými prapory.

Jednotky radiačního a chemického průzkumu se zpravidla přepravují v čele jednotek (míst velení) po mostových nebo přívozových přepravištích.

Po překonání vodní překážky zaujímají rotu chemické ochrany plánované prostory rozmístění poblíž VS pluků, odkud jsou připraveny plnit plánované úkoly v radiačním a chemickém průzkumu a speciální očištění. Co nejdříve rekognoskují plánovaná MSO podle důležitosti.

Do skončení přepravy divizní CHZ na protilehlý břeh jsou rcho pluků připraveny plnit podle nařízení velitele divize úkoly v radiačním a chemickém průzkumu a speciální očištění ve prospěch divizních sil a prostředků, které již řeku překročily.

Chemické zálohy divizí i pluků mohou pomocí vozidel ACHR ve zvláštních případech i odmožovat komunikace na přístupu k přepravištím a jednotlivá přepraviště a přepravní prostředky.

Ve zvláštních případech se mohou (zejména pomocí zařízení TZ — 74) též podílet na zadýmávání.

Chemické zabezpečení násilného přechodu vodní překážky divizí vychází ze základních cílů a opatření chemického zabezpečení útočného boje divize a v rámci zabezpečení útočné bojové činnosti divize při násilném přechodu vodní překážky upřesňuje organizaci jednotlivých opatření chemického zabezpečení na specifické podmínky násilného přechodu.

V článku jsem se zabýval chemickým zabezpečením násilného přechodu z chodu, který je hlavním a mnohem častějším způsobem násilného přechodu vodní překážky.

Náčelník chemické služby řeší problematiku chemického zabezpečení útočného boje jako základní a v ní podrobně problematiku chemického zabezpečení násilného přechodu vodní překážky jako jeho součást.

TANKOVÉ A AUTOMOBILNÍ TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ ÚTOČNÉ OPERACE ARMÁDY

Stále udržování bojové techniky a výzbroje v technicky správném stavu a v pohotovosti k boji, dovednost osádek v dokonalém ovládnutí této techniky, rychlé opravy a včasné navrácení poškozených vozidel vojskům jsou nejdůležitějšími podmínkami, které umožňují udržovat stále údernou sílu vojsk armády na vysoké úrovni a dávají možnost vést nepřetržitou a dlouhodobou bojovou činnost.

Na rozsah opatření tankového a automobilního technického zabezpečení (TATZ) armády a na objem prací k jejich realizaci působí ve značné míře takové faktory, jako místo armády v operační sestavě vojsk frontu, rozmach operace, množství a stav tankové techniky armády, podmínky válčiště, roční období, množství organických a posilových odsunových a dílenských útvarů a jejich stav. Tyto faktory mohou do značné míry určit rozsah opatření k zabezpečení spolehlivé práce tankové a automobilní techniky v průběhu operace, podmínky exploatace vozidel v průběhu operace a možnosti jejich odesílání do opravy podle skutečného opotřebení, vyřazení tankové techniky v důsledku poškození v boji, pravděpodobné prostory největšího vyřazení vozidel, potřebu dílenských a odsunových útvarů a zásoby tankového materiálu po-

třebného k opravám a pro technickou údržbu vozidel.

Z těchto důvodů nemůže být technické zabezpečení jen výlučně záležitostí řídicích a výkonných prvků tankové a automobilní služby a jejich prostředků TATZ. Je nutné vzít v úvahu, že v každém rozhodnutí velitelů, jejich zástupců a náčelníků druhů vojsk a služeb se musí projevit vliv technizace a materializace vojsk a podíl správné funkce technického zabezpečení vojsk v celém řídicím komplexu.

TATZ vševojskové armády v útočné operaci dělíme na dvě hlavní části:

a) na přípravné období útočné operace, kde prostředky TATZ plní nařízení náčelníka TA služby armády pro přípravné období,

b) TATZ v průběhu útočné operace v celém jejím komplexu při plnění úkolu frontu.

Tankové a automobilní technické zabezpečení armády v přípravném období útočné operace

Úspěšné opatření TATZ v průběhu útočné operace bude záviset na pečlivé přípravě tankové a automobilní techniky, pásových a kolových podvozků jiných služeb a prostředků technického zabezpečení k operaci.

Náčelník TA služby armády vychází v první řadě z úkolu armády, který plní v rámci úkolu frontu.

Hlavními opatřeními, která připravuje náčelník tankové a automobilní služby a jemu podřízení důstojníci v přípravném období operace, jsou: přijetí rozhodnutí o TATZ armádní operace, plánování TATZ armádní operace, příprava organických a posilových odsunových a dílenských prostředků k činnosti pro zabezpečení vojsk v průběhu operace, přebírání a rozmísťování posilových prostředků technického zabezpečení, nahromadění zásob tankového a automobilního materiálu a jeho rozčlenění, stanovení úkolů odsunovým a dílenským útvarům pro zabezpečení vojsk v průběhu operace, realizace opatření TATZ při uvádění vojsk do zvýšené a plné bojové pohotovosti, výběr a podle možnosti i příprava prostorů rozvinutí a os přemístění dílenských a odsunových útvarů při zahájení operace.

V přípravném období útočné operace práce náčelníka tankové a automobilní služby armády probíhá v tomto pořadí:

- seznámení s úkoly armády v operaci a ujasnění úkolu TATZ, na základě toho stanovení naléhavých opatření technického zabezpečení, která je nutné zabezpečit neprodleně, zpracování předběžných nařízení a jejich předání vykonavatelům,

- orientace podřízených důstojníků tankové a automobilní armády a stanovení úkolů k přípravě potřebných údajů a propočetů pro přijetí rozhodnutí,

- zhodnocení situace, přijetí rozhodnutí o TATZ armády a příprava údajů pro návrh velitelů,

- návrh pro rozhodnutí velitelů (podle jeho potřeby),

- zpracování plánu TATZ armády v průběhu operace, jeho přednesení velitelům a schválení,

- doručení plánovaných opatření vojskům a velitelům odsunových a dílenských útvarů a náčelníkovi skladu tankového a automobilního materiálu,

- organizace plnění úkolů technického zabezpečení u vojsk a u podřízených útvarů TATZ.

Náčelník tankové a automobilní služby armády po operační orientaci o úkolech armády a po obdržení pokynů velitele ujasní úkol. Výsledkem ujasnění úkolu jsou přesné závěry: jak se může očekávaný charakter činnosti armády odrazit v organizaci TATZ a v jeho uskutečňování, jaký vliv bude mít tempo operace na práci prostředků technického zabezpečení a na jejich přemísťování za vojsky, kolik času budou mít armádní odsunové a dílenské útvary na přípravu k činnosti v průběhu operace, nejtěžší úkoly technického zabezpečení armádní operace.

Na základě ujasnění úkolu stanoví náčelník tankové a automobilní služby opatření technického zabezpečení, k jejichž plnění je nutné přistoupit neodkladně. Těmito mohou být: organizace prací k přípravě tankové a automobilní techniky ke spolehlivému provozu během operace a jejich realizace u vojsk, stanovení lhůt pro dokončení oprav tankové a automobilní techniky ve vojskových a posilových armádních dílenských jednotkách a útvarech, stanovení pořadí předávání vozidel do opravy prostředkům frontu (ústředí) do zahájení operace, rozdělení tankové a automobilní techniky dílenských a odsunových prostředků přicházejících na doplnění armády a pořadí jejich výdaje svazkům a útvarům, další opatření technického zabezpečení, která vyplynou z konkrétní situace. Plnění neodkladných opatření je nutné organizovat ihned, bez prodlení. Za tím účelem se vojskům a podřízeným prostředkům technického zabezpečení zasílají předběžná nařízení pro TATZ.

Orientaci podřízených důstojníků zabezpečí náčelník tankové a automobilní služby s cílem seznámit je s operační situací a s úkoly technického zabezpečení vojsk v přípravném období i během operace.

K přijetí zdůvodněného rozhodnutí pro TATZ armády v průběhu operace probíhá hluboké a všestranné zhodnocení všech prvků situace v technickém zabezpečení. Jak ukazují zkušenosti ze cvičení, je účelné toto pořadí hodnocení prvků situace:

- množství a technického stavu tankové a automobilní techniky u svazků a útvarů armády, stanovení možností doplňování technikou do zahájení operace a v jejím průběhu,

- charakteru bojové činnosti a úkolů vojsk, podmínek pro činnost vojsk, sta-

novení předpokládané spotřeby motohodin v operaci s přihlédnutím k hloubce úkolů a k charakteru činnosti vojsk na základě toho stanovení obsahu hlavních opatření, jejichž zabezpečení u vojsk zajišťuje spolehlivý a bezporuchový provoz techniky v průběhu operace,

— možností nepřítele v použití různých prostředků napadení na vojska, stanovení pravděpodobného množství různých druhů techniky, která může být poškozena v boji, v součinnosti se štábem armády stanovení možného rozdělení vozidel podle charakteru poškození na opravitelná a neopravitelná,

— množství, úplnosti, stavu a možností vojskových odsunových a dílenských útvarů, armády a přidělených frontových dílenských útvarů, vytvoření potřebných seskupení za vojsky a stanovení úkolů pro odsun a opravy techniky v průběhu operace s přihlédnutím k charakteru bojové činnosti a k tempu rozvíjení operace,

— stanovení odsunových cest pro poškozenou pásovou tankovou techniku a stanovení prostorů rozvinutí přidělených dílenských útvarů a jednotek při zahájení operace a pořadí jejich přemísťování v průběhu operace a na základě hodnocení charakteru terénu a předpokládaného rozmístění vyřazených vozidel v boji,

— zabezpečení vojsk tankovým a automobilním materiálem a hodnocení jeho zásob v armádním skladě, stanovení potřeby zdrojů a pořadí doplňování do zahájení a v průběhu operace,

— ekonomického stavu teritoria v pásmu činnosti armády: průmyslových podniků, dílen, zdrojů materiálu a jiných prostředků, možností jejich využití pro opravy nebo pro jiné účely technického zabezpečení,

— podmínek pro práci odsunových a dílenských útvarů a jejich jednotek v průběhu operace a stanovení opatření k jejich obraně, ochraně a střežení,

— podmínek pro organizaci řízení technického zabezpečení a stanovení systému řízení v průběhu operace.

Ve všech případech je nutné při hodnocení situace se seznámit a vyhodnotit radiační, chemickou a bakteriologickou

situaci, uskupení a charakter činnosti vlastních a nepřátelských vojsk, terén, politickomorální stav místního obyvatelstva, roční období a povětrnostní situaci.

Nejdůležitější částí práce náčelníka tankové a automobilní služby armády a jemu podřízených důstojníků v přípravě útočné operace je plánování technického zabezpečení vojsk v operaci. Podkladem pro plánování je rozhodnutí velitele armády pro operaci, plán útočné operace a rozhodnutí pro technické zabezpečení schválené velitelem. Plánování technického zabezpečení armády začíná ve skutečnosti v procesu přijímání rozhodnutí náčelníka tankové a automobilní služby, kdy na základě pečlivých kalkulací stanoví všechna hlavní opatření technického zabezpečení v průběhu operace, způsoby jejich realizace a k tomu přidělené síly a prostředky.

Technické zabezpečení se plánuje podle úkolů armády a směrů činnosti vojsk s přihlédnutím k možnostem vojskových, armádních a posílových odsunových a dílenských prostředků a s přihlédnutím k opatřením náčelníka tankové a automobilní služby frontu v útočném pásmu armády.

Při plánování technického zabezpečení armády v útočné operaci, zvláště však při plánování na období do splnění bližšího úkolu, je nutné zvlášť pečlivě a konkrétně stanovit opatření pro armádní a přidělené frontové prostředky nebo prostředky předpusuté frontem do pásma činnosti armády s uvedením sil a prostředků pro realizaci opatření v takových druzích bojové činnosti vojsk jako průlom obrany nepřítel, násilný přechod velkých vodních překážek, činnost vojsk v prostorech radioaktivního zamoření a odstraňování následků použití zbraní hromadného ničení nepřítel.

Technické zabezpečení na období do splnění dalšího úkolu se plánuje orientačně. Může zahrnovat předvídané všeobecné úkoly vševojskových a armádních odsunových a dílenských prostředků, jejich možné uskupení a opatření pro zabezpečení vojsk tankovým a automobilním materiálem.

TATZ v průběhu útočné operace

TATZ armády v průběhu operace vyplývá z hodnocení každé stránky situace a tvoří základ pro rozhodnutí náčelníka tankové a automobilní služby.

Ve svém rozhodnutí pro TATZ vojsk náčelník tankové a automobilní služby armády určí:

— obsah opatření k zabezpečení spo-

lehkého provozu tankové a automobilní techniky vojsk v průběhu operace, dobu a místo jejich uskutečnění,

- složení skupin odsunových a dílenských prostředků předsunovaných pro zabezpečení svazků, místa jejich rozvinutí,

- úkoly, pořadí přemísťování v průběhu operace,

- úkoly vojskových odsunových a dílenských jednotek a útvarů v průběhu operace,

- pořadí zabezpečení vojsk i posilových dílenských útvarů tankovým a automobilním materiálem,

- odsunové cesty pro poškozenou pásovou tankovou techniku, opatření k udržbě cest,

- úkoly pro obranu, ochranu a střežení odsunových a dílenských útvarů a jejich jednotek,

- organizaci řízení technického zabezpečení.

Náčelník tankové a automobilní služby musí být vždy připraven předložit veliteli [podle jeho potřeby] tyto údaje o TATZ:

- množství a stav tankové a automobilní techniky u vojsk,

- zásobu motohodin a předpokládanou spotřebu v operaci,

- možnosti doplňování technikou do zahájení a v průběhu operace,

- stav a možnosti organických a posilových odsunových a dílenských útvarů a jednotek,

- zabezpečení tankovým a automobilním materiálem,

- rozhodnutí pro technické zabezpečení armády v průběhu připravované operace.

V nařízení pro TATZ vojsk v operaci uvádí:

- obsah hlavních opatření pro zajištění spolehlivé práce tankové a automobilní techniky u vojsk v průběhu operace, časy (prostory) jejich uskutečnění, k tomu vyčleněné síly a prostředky armády,

- složení odsunových a dílenských prostředků armády vysunovaných při zahájení operace za svazky, místa jejich rozvinutí, úkoly, způsob přemísťování v průběhu operace,

- úkoly vojskových odsunových a dílenských útvarů a jednotek v průběhu operace, způsob předávání poškození tankové a automobilní techniky, kterou nelze opravit prostředky vojsk, odsunovým a dílenským útvarům armády a frontu,

- armádní odsunové cesty a způsob odsunu vozidel v průběhu operace,

- umístění skladu tankového a automobilního materiálu při zahájení operace, způsob jeho přemístění v průběhu operace a způsob výdeje materiálu vojskům,

- organizaci spojení a způsob předávání hlášení o TATZ.

Toto nařízení musí podepsat náčelník štábu armády a náčelník tankové a automobilní služby.

V nařízení pro odsunový útvar a pro posilový dílenský útvar armády uvádí:

- složení vyčleněných prostředků za každým svazkem, místa jejich rozvinutí při zahájení operace a způsob jejich přemísťování v průběhu operace,

- úkoly pro odsun a opravy tankové a automobilní techniky v průběhu operace,

- způsob zabezpečení tankovým, automobilním a jiným materiálem,

- opatření k ochraně, obraně a střežení jednotek odsunového a přiděleného dílenského útvaru při jejich rozvíjení a činnosti.

V nařízení pro náčelníka skladu tankového a automobilního materiálu uvádí:

- množství materiálu přisunovaného armádě v průběhu operace a způsob jeho převzetí,

- pořadí a způsob výdeje materiálu vojskům a frontovým dílenským útvarům nebo jejich jednotkám přiděleným armádě,

- pořadí a způsob odsunu vadných uzlů a agregátů, převzetých od vojsk, dílenským útvarům a do opravárenských závodů,

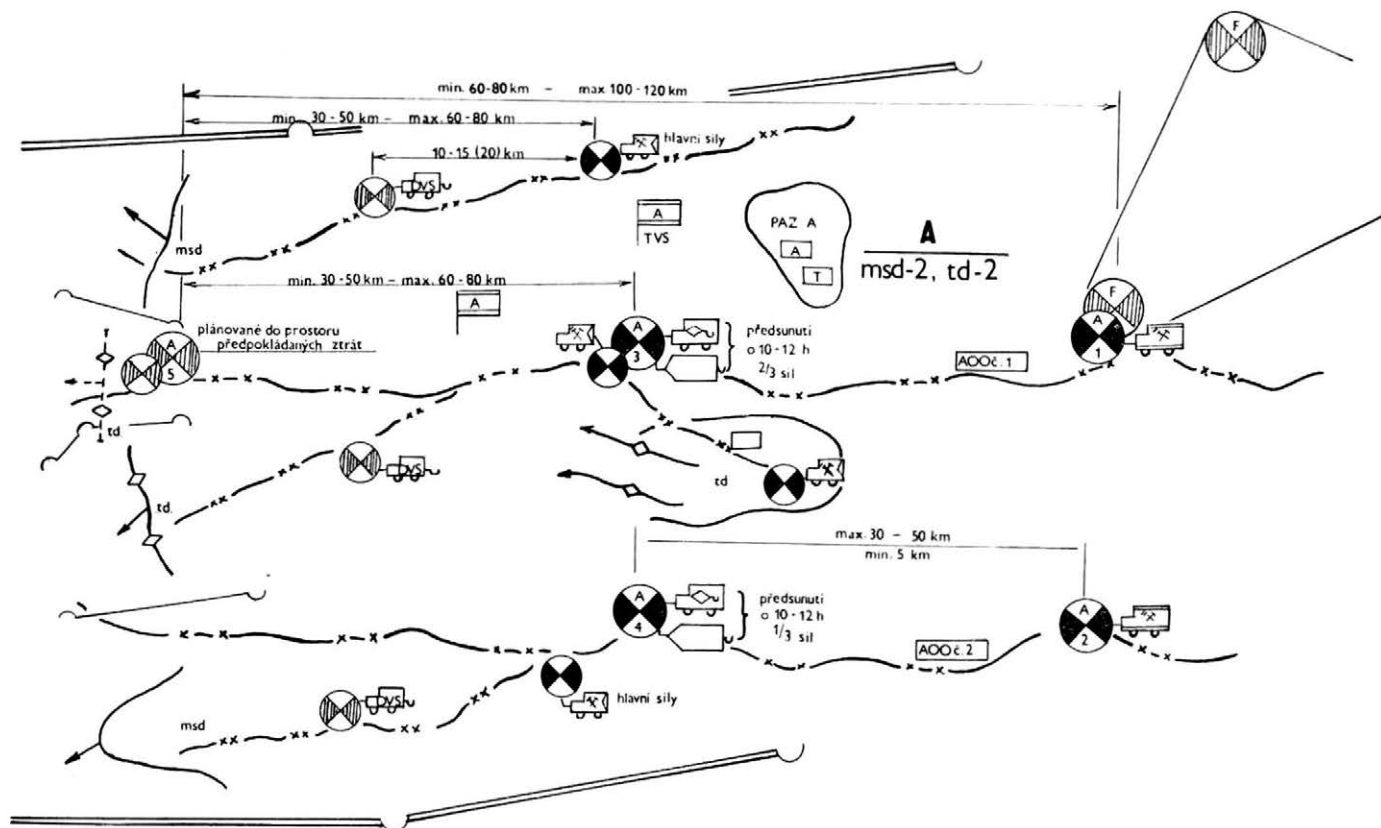
- způsob shromáždění a využití materiálu nalezeného na území osvobozeného od nepřítelů,

- opatření k ochraně, obraně a střežení skladu.

Proto důstojníci tankové a automobilní služby armády musí pečlivě analyzovat situaci v technickém zabezpečení, všestranně ji vyhodnotit a zpracovat potřebné kalkulace tak, aby učinili správné závěry o nejefektivnějším využití odsunových a dílenských jednotek a útvarů. Musí být připraveni předložit náčelníku tankové a automobilní služby tyto údaje o situaci a návrhy na využití sil a prostředků technického zabezpečení:

- složení a stav tankové a automobilní techniky, plánovaná opatření k udržení techniky v průběhu operace v bojeschopném stavu,

- pravděpodobný stupeň vyřazení techniky z boje v průběhu operace a možné rozdělení podle druhu oprav,

Obr. 1

— množství, stav a možnosti vojsovkých a armádních odsunových a dílenských prostředků, jejich rozmístění, úkoly do zahájení operace, návrhy na využití armádních prostředků v průběhu operace,

— množství zásob materiálu u vojsk a v armádním skladu, předpokládanou spotřebu materiálu, zdroje zásobování, pořadí a způsob doplňování materiálu do zahájení a v průběhu operace, návrhy na rozčlenění zásob materiálu v průběhu operace,

— návrhy na realizaci opatření k ochraně a obraně armádních a posilových dílenských prostředků a návrhy na jejich řízení v průběhu operace.

Návrhy předkládané náčelníkovi tankové a automobilní služby musí být podloženy potřebnými údaji a kalkulacemi. Proto musíme připravit propočty: předpokládané spotřeby motohodin techniky podle úkolů armády v operaci, pravděpodobného vyřazení techniky z boje poškozením a pravděpodobného množství oprav podle skutečného opotřebení, potřeby odsunu, kapacit vojsovkých a posilových dílenských a odsunových jednotek a útvarů, potřeb materiálu a jiné propočty podle konkrétní situace.

Určení stupně vyřazení tankové a automobilní techniky je při plánování operace nezbytné ke stanovení potřeb dílenských a odsunových prostředků i tankového a automobilního materiálu.

Válečné zkušenosti ukázaly, že rozdělení vyřazených tanků a samohybných děl podle druhu potřebné opravy a na neopravitelné bylo v armádách v průměru v rozmezí toto: běžnou opravu vyžadovalo 40 % z celkového množství vyřazených tanků, střední opravu 25 %, generální opravu 10 %, neopravitelných, evidovaných jako nenávratné ztráty bylo 25 %.

Použití jaderných zbraní a mohutných konvenčních prostředků ničení v soudobé armádní útočné operaci vnese podstatné změny jak do množství, tak do charakteru poškození tankové techniky.

Při vedení armádní útočné operace s použitím zbraní hromadného ničení budou nejmohutnějším prostředkem ničení tankové techniky jaderné zbraně. Kalkulace při velitelско-štábních operačních cvičeních, operačně týlových cvičeních a výzkumných vojenských hrách s použitím metod matematické prognózy a výpočetní techniky ukázaly, že v důsledku použití jaderných zbraní nepříteli na vojska armády může být za 5 dnů útočné operace vyřazeno z provozu do 32–38 %

tanků a do 45 % obrněných transportérů a bojových vozidel pěchoty.

Jak ukázaly kalkulace a experimentální údaje, můžeme rozdělit tankovou techniku vyřazenou z boje jadernými zbraněmi podle druhu potřebné opravy takto: 65–70 % může vyžadovat běžnou opravu, 15–20 % střední opravu, 4–6 % generální opravu, 9–11 % připadá na neopravitelná vozidla (nenávratné ztráty).

K udržení bojeschopnosti tankových útvarů a svazků armády na vysoké úrovni a po celou dobu útočné operace je nutné předvídat v plánu technického zabezpečení armády opravy velkého množství tankové a automobilní techniky, vyřazené z provozu, bezprostředně za bojovými sestavami vojsk v průběhu operace a její rychlé navrácení k útvarům a svazkům. K tomu je nutné plánovat na průběh operace využití kapacit všech vojsovkých jednotek a útvarů na zabezpečení hlavně běžných oprav tankové techniky s takovými objemy prací, který umožní většinu vojsovkých dílenských prostředků přemísťovat se každý den operace za bojovými sestavami svých vojsk a opravovat vozidla v pásmech jejich činnosti. Možný manévr prostředky TATZ — viz **obr. 1**.

Z válečných zkušeností vyplývá, že z celkového množství tankové techniky vyřazené z provozu a vyžadující opravu se odsunovalo na různé vzdálenosti 70 až 75 % vozidel. Z celkového množství poškozené tankové a automobilní techniky vyžadující střední opravu se opravovalo na místě vyřazení z provozu průměrně 5 až 10 %.

Při kalkulaci tankového a automobilního materiálu na armádní operaci bereme v úvahu kapacity vojsovkých dílenských jednotek a útvarů i dílenských prostředků frontu, přidělených náčelníkovi tankové a automobilní služby armády nebo předaných do operační podřízenosti a předpokládané množství tankové a automobilní techniky vyžadující běžné a střední opravy během operace. Kromě toho je účelné plánovat vytvoření zásob tankového a automobilního materiálu pro opravy techniky po ukončení operace na 2–3 dny práce všech dílenských prostředků vojsk i posilových prostředků armády.

Armádě přidělené dílenské prostředky, rozvinuté v armádních shromaždištích poškozené techniky v útočných pásmech svazků 1. sledu, budou vykonávat běžné a střední opravy tankové a automobilní techniky vyřazené z provozu. Aby splnily tyto úkoly, mají pracovat na jednom mís-

tě 1,5—2 dny a přesunovat se v průběhu operace do nových prostorů rozvinutí blíže k vojskům překračováním po rotách z jednoho místa soustředění poškozených vozidel do druhého. Jejich odtržení od vojsk armády může v tom případě při

vedení útočné operace s použitím zbraní hromadného ničení dosáhnout 80—100 km.

Technické zabezpečení v průběhu operace se řídí ze dvou míst velení — z velitelského stanoviště a z týlového velitelského stanoviště.

Správné řízení TATZ útočné operace vševojskových armád závisí na pevném sladění veškeré činnosti štábu armády, všech jeho složek a druhů vojsk. Hlavní součástí však zůstává i nadále příprava techniky všech druhů vojsk, příprava lidí řídicích a organizačních stupňů. To vyžaduje neustálé zkvalitňování osobní přípravy, zařazování moderních metod řízení a velení tak, aby bylo vždy maximálně využito všech dostupných prostředků k zdárnému splnění útočné operace vševojskové armády.

Velení spojeneckým uskupením vojsk

Redakčně zpracovaný a zkrácený článek armádního generála A. I. Gribkova, uveřejněný v sovětském časopisu „Vojennaja mysl“ čis. 9/1979.

Historické zkušenosti svědčí o tom, že úspěšná řešení problémů velení spojeným ozbrojeným silám závisí především na faktorech politického, ekonomického a ryze vojenského charakteru. Kromě toho má velký význam všestranné zhodnocení národních zvláštností každé armády, její organizační struktury, úrovně přípravy a bojových možností.

Vědecky zdůvodněná analýza zkušeností z minulých válek, hlavních tendencí rozvoje teorie a praxe velení vojskům v koaličních válkách a jejich tvůrčí aplikace ve vědeckovýzkumné a praktické činnosti vojenských kádrů zemí socialistického společenství jsou důležitými úkoly marxisticko-leninské vojenské vědy.

Úsilí sovětských ozbrojených sil a armád řady evropských zemí, které se účastnily bojové činnosti s nimi ve Velké vlastenecké válce, sjednocoval a řídil jediný orgán velení — Hlavní stan vrchního velení. Jednota cílů v boji s fašismem a jeho satelity, široká účast vlasteneckých sil, v jejímž čele stály komunistické strany, ve značné míře napomáhaly rozvíjení nových forem vzájemných vztahů a činnosti mezi spojeneckými armádami. Přitom formy spolupráce armád různých národních příslušností závisely na takových faktorech, jako jsou podmínky jejich vzniku a vstupu do války.

Tak např. u polských a československých vojsk, která se formovala a připravovala na území Sovětského svazu, byly způsoby a metody velení na všech velitelských stupních přibližně stejné jako v Sovětské armádě. Národní útvary těchto

armád přecházely do dočasného podřízení velitelům sovětských vojsk. Jejich velitelství měla však právo přímo se obracet na sovětský generální štáb jak se strategickými a operačními, tak i organizačními a materiálně technickými problémy.

Velký význam pro dosažení úzké součinnosti mezi spojeneckými vojsky měli představitelé jednotlivých armád. U polské a československé armády byli neustále sovětskými vojenští odborníci, kteří pomáhali organizovat výcvik vojsk a velení s využitím bohatých bojových zkušeností Sovětské armády. Do jejich operačních a vojskových štábů vyli vyčleňováni představitelé sovětského vojenského velení, generálního štábu, poradci, instruktoři a styční důstojníci, kteří pomáhali při organizaci plnění bojových úkolů.

Do generálního štábu sovětských ozbro-

jených sil, do štábů frontů a vševojskových armád byli odesláni představitelé československé a polské armády. Kromě toho Československo mělo i vojenskou misi.

Po vyhlášení války Rumunska, Bulharska a Maďarska fašistickému Německu byl rovněž využíván princip operačního podřízení jednotlivých národních útvarů těchto zemí velitelům sovětských vojsk.

Na začátku byl udělán pokus uskutečňovat velení 1. a 4. rumunské armády prostřednictvím národního generálního štábu. Tento způsob ovšem nezabezpečoval potřebnou centralizaci a operativnost velení. Proto v září roku 1944 byly tyto armády předány do operační podřízenosti velitelů 2. ukrajinského frontu.

Rízením a zabezpečením 1. bulharské armády, která byla součástí 3. ukrajinského frontu, bylo pověřeno přímo jeho velení. U štábu frontu pracovala bulharská vojenská mise. Měla vlastní spojovací prostředky a nezabývala se jen operačními otázkami, ale informovala i svůj generální štáb o situaci, byla představitelem zájmů bulharských občanů na území jiných zemí.

U štábů 2. a 3. ukrajinského frontu pracovaly operační skupiny rumunské a bulharské armády.

U rumunských a bulharských svazků byly sovětské operační skupiny, které pomáhaly při organizaci bojové činnosti a velení vojskům, řídily sovětské poradce a styčné důstojníky.

Sladění úsilí svazů a svazků Sovětské armády, vojsk Bulharska, Československa, Polska a Rumunska v celku se vyznačovalo vysokou operativností a bojovou účinností. Bylo uskutečňováno nejen prostřednictvím stálého představitele, ale i osobních setkání vedoucích funkcionářů a ko-

respondence mezi nimi, přímých kontaktů velitelů a velitelů součinností vojsk. To zatezpečovalo jednotu chápání operačních úkolů a cílevědomé velení vojskům ve společných operacích. Sovětské vojenské velení s velkou pozorností studovalo návrhy velení spojených armád a pomáhalo jim vypracovat nejučelnější rozhodnutí.

Strategické řízení sovětských ozbrojených sil, v jejichž operační podřízenosti byla i spojenecká vojska, bylo na válčistích uskutečňováno takto: Hlavní velení—generální štáb—front, někdy i armáda. Podobný systém strategického řízení, ovšem v dokonalejší formě, byl i v tažení na Dálném východě v roce 1945, kdy bylo organizováno Hlavní velení. To vyplývalo nejen ze vzdálenosti válčistě, ale i z potřeby organizace účinného řízení spojeneckých sil — sovětských a mongolských vojsk — v operacích proti japonské kuantungské armádě. Hlavní velitel sovětských vojsk byl členem Hlavního stanu. Měl široké plné moci a velkou samostatnost ve velení frontům a svazům druhů ozbrojených sil.

V průběhu bojové činnosti ke zničení kuantungské armády byly získány kladné zkušenosti z organizace velení uskupením vojsk dvou socialistických států. Osvědčila se praxe vytvoření jednoho štábu jako hlavního orgánu velení spojeneckým armádám. Při uskutečňování součinnosti mezi nimi sehrály velkou úlohu operační skupiny, složené ze sovětských a mongolských důstojníků. Společně zpracovávaly bojové dokumenty a kontrolovaly vydaná nařízení. Spolehlivé součinnosti a úspěšnému splnění bojových úkolů spojeneckými vojsky napomáhala rovněž jednotná organizační struktura a výzbroj, dále jednotné principy výchovy a výcviku vojsk.

Historické zkušenosti přesvědčivě ukazují, že základem účinného řešení problémů strategického a operačního velení spojeneckým uskupením vojsk je především **dosazení jednotky politických a vojenskostrategických názorů.**

V tomto směru má bojový svazek bratrských zemí socialismu nesporné přednosti před imperialistickými bloky. Organizace Varšavské smlouvy je hlavním centrem koordinace zahraničně politické činnosti států socialistického společenství. Společné názory marxisticko-leninských stran na výstavbu socialismu a komunismu, obranu míru a vymoženosti socialismu, založené na jednotě jejich světového

názoru, cílů a vůle, jsou základem vojenskostrategických názorů vojenského velení na charakter možné války a způsoby zničení agresora.

O jednotu politických a vojenskostrategických názorů se snaží i vojenskopolitické vedení agresivního bloku NATO. Tak např. oficiální strategické doktríny USA s určitými upřesněními se staly postupně doktrinálními zásadami tohoto bloku. Zabezpečení jednoty politických a vojenskostrategických názorů v bloku NATO se uskutečňuje na základě diktátu nejsilnější mocnosti. To vše vede k ignorování národních zájmů jiných států.

Jednou z hlavních tendencí v rozvoji

teorie a praxe řízení spojeneckých vojsk je centralizace jejich velení, která se nejvíce rozvinula ve druhé světové válce a napomáhala úspěšnému vedení operací spojeneckých armád různého rozsahu.

Význam centralizace velení spojeneckým uskupením v současných podmínkách podstatně vzrostl. To vyplývá především z toho, že ozbrojené síly jsou vybaveny soudobými druhy výzbroje, že hlavní velitelé mají k dispozici prostředky ozbrojeného zápasu o velkém dosahu a velké bojové účinnosti. Ohromný prostorový rozmach a dynamika bojové činnosti v průběhu strategických operací, kterých se zúčastní velké masy vojsk, zvyrazňují otázku další centralizace velení spojeneckým vojskům. Bez správného řešení tohoto problému není již možné včas vytvářet potřebná uskupení vojsk, cílevědomě plánovat operace a operativně usměrňovat úsilí vojsk k plnění strategických a operačně taktických úkolů.

Objektivní potřeba centralizace řešení otázek přípravy a vedení velkých operací spojeneckými uskupeními vojsk má za následek i nezbytnost vytváření jednotných orgánů velení jak na stupni vojenského spojeného velení, tak i na nejdůležitějších směrech. Zkušenosti svědčí o tom, že takové orgány musí být schopny

- analyzovat vojensko-politickou a vojenskostrategickou situaci,
- plánovat bojovou činnost,
- spojovat, usměrňovat a nejracionálněji využívat úsilí všech druhů ozbrojených sil spojeneckých zemí k úspěšnému vedení společných operací,
- vytvářet uskupení vojsk na strategických směrech a zabezpečovat je materiálně technickými prostředky,
- bezprostředně řídit činnost operačních svazů.

V agresivním bloku NATO jsou již v míru vytvořeny stále pracující a připravené spojenecké orgány strategického velení. Na všech evropských válčících existuje rozvětvený systém velení spojeneckým ozbrojeným silám. Hlavní velitelé na válčících v míru velí ozbrojeným silám prostřednictvím svých štábů, velitelů druhů ozbrojených sil a operačních svazů. V období podstatného zostření mezinárodní situace a v průběhu války předpokládá se využití k velení vojskům a silám stálá a pohyblivá velitelská stanoviště hlavních velitelů, jemu podřízených velitelství a operačních svazů.

S přihlédnutím k rozsáhlým přípravám bloku NATO na agresivní činnost a k intenzivnímu zdokonalování velení spojeneckým uskupením vojsk, státy — účastníci Varšavské smlouvy jsou donuceny

přijímat odpovídající opatření jak ke zvýšení bojové síly spojených ozbrojených sil, tak i ke zlepšení jejich velení. Nejvyšším jejich řídicím orgánem je Politický poradní výbor. Jeho rozhodnutí vyjadřují jednotné a sladěné názory bratrských socialistických zemí na nejdůležitější mezinárodní problémy, přispívají velkou měrou boji za mír a bezpečnost národů, upevnění jednoty a semknutosti zemí socialistického společenství, zvyšování jejich bojovosti. Stanoví i směry činnosti všech vojenských orgánů organizace Varšavské smlouvy: Výboru ministrů obrany, Spojeného velení, Vojenské rady a Štábu spojených ozbrojených sil.

Na zasedáních Výboru ministrů obrany se řeší zásadní otázky upevňování obratyschopnosti spojeneckých států, zvyšování bojové připravenosti jejich armád, prohlubování a rozšiřování spolupráce mezi nimi. Přijatá rozhodnutí jsou základem, na němž spojené a národní velení uskutečňují odpovídající opatření u vojsk, která jsou součástí Spojených ozbrojených sil.

Spojené velení věnuje velkou péči upevňování a rozvoji spojeneckých armád, zdokonalování bojové pohotovosti, polnímu a vzdušnému výcviku vojsk, uskutečňuje značné množství společných opatření k dalšímu zkvalitnění přípravy spojených ozbrojených sil, rozšíření a prohloubení pout přátelství a spolupráce. Tato činnost se uskutečňuje v těsné součinnosti s národními orgány vojenského velení.

Na zasedáních Vojenské rady Spojených ozbrojených sil se probírají hlavně otázky běžné činnosti vojenských orgánů, bojové pohotovosti, operační a bojové přípravy, velení vojskům a některé další.

Štáb Spojených ozbrojených sil zpracovává plány společných opatření k rozvoji spojeneckých armád, zdokonalování výzbroje a techniky, zobecňuje zkušenosti z výcviku vojsk.

Práce vojenských orgánů organizace Varšavské smlouvy je názorným příkladem proletářského internacionalismu, bojové spolupráce bratrských národů a armád, vědecky zdůvodněného uskutečňování principu centralizovaného řízení spojeneckých vojsk. Napomáhá vypracování jednotných kritérií přípravy spojeneckých zemí k obraně, koordinovaných názorů na výstavbu ozbrojených sil, jejich přípravu, bojové použití a velení.

Významnou tendencí v rozvíjení teorie a praxe velení spojeneckým uskupením je zabezpečení neustálé pohotovosti jednotných orgánů velení k okamžitému

splnění jejich funkcí při řízení bojové činnosti spojeneckých vojsk.

Zkušenosti z minulé války svědčí o tom, že opomenutí tohoto principu vedlo k těžkým následkům.

Problém zabezpečení vysoké bojové pohotovosti jednotných orgánů velení nabyl na zvláštní aktuálnosti v poválečných letech. Charakteristickým rysem budoucí války bude nejostřejší boj od samého začátku o získání a udržení strategické iniciativy, o předejití nepřítele v činnosti, o získání času a prostoru. Mnohé operace a strategické úkoly bude nutné plnit ve velmi omezených lhůtách. Čas, který budou mít při tom k dispozici orgány velení, bude rovněž velmi omezený.

Velení bloku NATO např. věnuje největší pozornost zvýšení bojové pohotovosti orgánů velení všech stupňů. Na místech velení je zabezpečena nepřetržitá služba. Dosavadní systém řízení se zdokonaluje

- zkvalitněním organizační struktury spojeneckých velitelství a štábů,
- modernizací existujících a vytvářením nových míst velení v době války,
- rozvíjením spojovacích systémů,
- širokým zaváděním prostředků automatizace do procesu velení vojskům,
- zlepšením plánování bojové činnosti,
- zaváděním jednotných formalizovaných dokumentů u vojsk,
- zvyšováním úrovně jazykové přípravy (v první řadě studiem anglického jazyku důstojnického sboru armád bloku NATO),
- praktickým procvičením opatření v rámci organizace velení při různých cvičeních a proovkách bojové pohotovosti spojených ozbrojených sil NATO a národních armád.

Zdokonalování organizační struktury nejvyšších orgánů velení v bloku NATO se děje způsobem vytváření takových celků (správ a oddělení) ve štábech, které by byly schopny plánovat bojovou činnost spojeneckých ozbrojených sil s použitím jak jaderných, tak i konvenčních zbraní. Zvláštní pozornost se věnuje racionálnímu naplnění štábů speciálně připraveným důstojnickým sborem z různých zemí bloku.

Za hlavní kritérium účinnosti systému velení je pokládána jeho schopnost zabezpečit řízení ozbrojených sil při přechodu z mírového na válečný stav a v průběhu války.

Zkušenosti z druhé světové války svědčí o stále rostoucím významu těsné součinnosti vojsk spojeneckého složení při plnění bojových úkolů. Nezbytnou pod-

mínkou spolehlivé součinnosti bylo to, že velitelé a štáby národních svazů jednotně chápali společné cíle bojové činnosti, bojových úkolů a situace, dobře organizovali informační činnost, měli jednotné topografické mapy, systém ukazování cílů, spojení a varování. Kromě toho nejtěsnější součinnosti co do cíle, místa a času v činnosti vojsk bylo dosahováno tam, kde spojenecké vztahy byly budovány na principu rovnoprávnosti a vzájemné úcty, kdy každá spojenecká armáda měla stejnou zodpovědnost za úspěch bojové činnosti před spojeným a národním velením.

V průběhu války zjištěné tendence při organizování a udržování součinnosti spojeneckých uskupení se v současné době nejen uchovaly, ale dále se rozvíjejí.

K úspěšnému velení a udržování součinnosti mezi uskupeními vojsk v mnohonárodní struktuře NATO se předpokládá vyčlenit do nadřazených spojených velitelství speciální styčné skupiny od všech národních velení. Každý důstojník takové skupiny je povinen znát anglický jazyk, zbraně a vojenskou techniku všech zemí — účastníků bloku, dále i organizační strukturu vojsk a všechny existující dokumenty součinnosti.

Jedním z hlavních úkolů, řešených na společných cvičeních, je procvičení součinnosti především na taktickém stupni, kde se v největší míře projevují rozdíly v úrovni bojeschopnosti útvarů, v organizační struktuře, výzbroji a znalosti jazyka. Přitom zvláštní pozornost je věnována sladěním společného úsilí na styčných mezí svazky různé národní příslušnosti, protože tam činnost útvarů vyžaduje nejpodrobnější koordinaci. V rámci toho jsou v NATO rozpracovány speciální zásady, které upravují úkoly vojsk na styčných (bočních), termíny obnovení sil k jejich krytí a organizaci součinnosti. Velký význam má rovněž systém rozeznávání spojeneckých vojsk a nepřítelů.

Ve Spojených ozbrojených silách států — účastníků Varšavské smlouvy je věnována součinnosti, jako jednomu z nejdůležitějších principů vojenského umění, velká pozornost. Důkazem toho je rozpracování konkrétních vzájemně koordinovaných dokumentů, které stanoví charakter, rozsah, místo a čas společné činnosti vojsk a letectva, zřízení spolehlivého spojení se součinnostními štáby, výměna operačních skupin a styčných důstojníků mezi orgány velení, organizace neustálé informační činnosti o situaci.

Problém součinnosti spojeneckých uskupení současně s potřebou jejího teoretického rozpracování vyžaduje skuteč-

nit i společná praktická opatření s cílem zdokonalit dovednost její organizace v praxi. Tomu je věnována velká pozornost v průběhu operační přípravy štábů a vojsk spojeneckých armád.

Jedním ze složitých problémů velení spojeneckým uskupením v průběhu minulé války bylo zabezpečení vojsk všemi druhy materiálních prostředků.

Soudobá manévrová a intenzivní bojová činnost, v níž jsou používány složité systémy zbraní a bojové techniky s vysokými takticko-technickými parametry, vyžaduje mnohonásobné zvýšení spotřeby materiálních prostředků. Ve velení spojeneckým uskupením vojsk ne náhodou jsou na zvláštním místě problémy jejich týlového a technického zabezpečení.

Velení bloku NATO věnuje velkou pozornost vybudování válečísť po operační stránce. Kromě toho každodenně uskutečňuje speciální cvičení, na kterých prakticky procvičuje úkoly přípravy a využívání materiálních zdrojů zemí — účastníků bloku v zájmu spojeneckých vojsk, dále i úkoly doplňování spotřebovaného materiálu a posilování materiální základny organizováním přepravy zbraní a techniky z USA.

Zvláštní pozornost zasluhuje, podle mínění zahraničních odborníků, včasné soustředění účelné rozmístění, správné členění do sledů a spolehlivé ukrytí před působením nepřítelů materiálních zásob na válečísť a jejich racionální využívání. To umožňuje včas doplňovat vojska všim potřebným a zabezpečovat značnou samostatnost činnosti. Např. v NATO jsou jen v prostoru pravděpodobné bojové činnosti vytvořeny zásoby materiálních prostředků na 30 dní.

Zkoumání různých aspektů velení spojeneckým uskupením, rozpracování praktických návodů a jejich uvedení do života jsou nejdůležitějšími úkoly vojenských kádřů bratrských armád. Zvláště aktuální jsou přitom následující směry teoretických výzkumů.

Především je nezbytné vytvářet hledat způsoby vytváření modelů budoucích operací, v komplexu s ostatními otázkami vědecky zdůvodnit a určit zvláštnosti velení ozbrojeným silám v rámci celého socialistického tábora, zdokonalovat velení uskupením vojsk různé národnosti na různých válečísť, strategických a operačních směrech s přihlédnutím k jejich důležitosti, protistojícímu nepříteli, národním zvláštnostem spojeneckých vojsk, geografickým, klimatickým a jiným podmínkám. Účinnost velení uskupením spojeneckého složení musí narůstat v přímé

Dobře organizovaný systém materiálně technického zabezpečení bezprostředně závisí na připravenosti orgánů, útvarů a jednotek týlu a na dalším zdokonalování týlového zabezpečení. V rámci toho se hledají způsoby přípravy týlu pro práci v různých podmínkách situace, studují se způsoby spolehlivého týlového zabezpečení bojové činnosti spojeneckých uskupením vojsk.

Roste význam budování a využívání komunikací na válečísť. Velení bloku NATO např. je toho názoru, že bez důkladné a včasné přípravy hlavních a rokádních dopravních směrů a komunikační sítě, které umožní používat všech druhů dopravy jak k operačním převozům, tak i k přísunům materiálních prostředků na bojišti, je velmi těžké počítat s všestranným zabezpečením spojeneckých uskupením ve válce. Proto jsou tyto otázky řešeny již v míru.

Úspěšné řešení problémů řízení spojeneckých vojsk je možné jen na vědeckém základě.

Jak ukázaly zkušenosti z minulé války a poválečného vývoje armád zemí socialistického společenství a Spojených ozbrojených sil, významnou úlohu při zdokonalování velení má marxisticko-leninská vojenská věda. Využívá marxisticko-leninské metodologie, zkušeností z minulých válek a výsledků společných cvičení, a proto je povolána nejen zjišťovat obecné zákonitosti soudobé války, ale i předvídat pravděpodobné změny v jejím charakteru a obsahu, stanovit formy a způsoby vedení soudobých operací a ukazovat účinné metody velení spojeneckým vojskům v operacích.

proporcionální závislosti na růstu jejich bojové síly. Nedostatků ve velení mohou mít nyní za následek velké škody, větší než bezprostřední ztráty způsobené zbraněmi nepřítelů.

Nejdůležitějšími úkoly jsou

— rozpracování racionálních metod práce velitelů při přijetí rozhodnutí, při organizaci činnosti štábů a styčných orgánů,

— zavedení prostředků automatizace a mechanizace velení, matematických modelů, pokrokových způsobů shromažďování a zpracování informací do praxe.

Další rozvíjení teorie velení vojskům a silám musí tak napomáhat odpovídajícím orgánům velení nejdůležitěji využívat bojových možností spojeneckých vojsk v jakýchkoli nejsložitějších podmínkách situace.

Zabezpečení odolnosti spojení při velení vojskům v podmínkách radioelektrického rušení

Redakčně zpracovaný a zkrácený článek plukovníka H. Stroh-scheina, uveřejněný v „Informačním sborníku Štábu spojených ozbrojených sil — účastníků Varšavské smlouvy“ čis. 17/1979.

Maximální využití bojových možností svazků a útvarů v soudobých podmínkách vyžaduje pevné, nepřetržitě a pružné velení. Ve spojitosti s tím byl zaveden v pozemním vojsku Národní lidové armády NDR nový systém velení. Umožňuje účinněji organizovat velení vojskům, rychleji předávat velení z jedné míst na druhé a je-li to potřeba, maximálně přibližovat tato místa k vojskům.

Základem zavedeného systému velení je nejširší využití technických prostředků, které rychle pracují a jsou založeny na vyzařování elektromagnetické energie do prostoru. Proto převaha v éteru se stává tak potřebnou a důležitou podmínkou, jako převaha prostředků ničení.

Zvláště proto budou bojující strany do zahájení operace a v jejím průběhu usku-tečňovat opatření v oblasti radioelektronického boje. K nim patří ničení míst velení, spojovacích uzlů a jiných radioelektronických objektů palébnými prostředky, silami průzkumných diverzních skupin a vzdušnými výsadky, dále zmaření jejich práce rádiovým rušením.

Účinnost radioelektronického boje je za podmínek dobře promyšlené organizace dostatečně vysoká a s tím musíme počítat při organizaci ochrany vlastních radioelektronických prostředků. Z toho vy-

plývá, že v rámci radioelektronické ochra-ny musíme brát v úvahu možnosti rušení nepřítelů a rozsah použití vlastních klamných radioelektronických systémů ve-lení. Proto ochranu musíme plánovat z hlediska splnění komplexu dříve pro-myšlených opatření.

Jak dokazují výzkumy, dokonce dosti účinné způsoby zvýšení ochrany proti ru-šení radioelektronických prostředků mo-hou (budeme-li je organizovat bez ohledu na opatření k zabezpečení utajení) vést ke vzniku podmínek, výhodných pro ne-přítel k vedení průzkumu a rušení. To podmiňuje složitost organizace ochrany radioelektronických prostředků v pod-mínkách manévrové bojové činnosti, je příčinou vzniku řady organizačních a technických problémů, předurčuje nezbyt-nost uskutečnění hluboce promyšlených a sladěných opatření ochrany.

Proto zabezpečení pevného a nepřetr-žitěho velení vojskům v průběhu manév-rové bojové činnosti objektivně vyžaduje rozvinout nejen trvale pracující systém míst velení, ale uvést v činnost rovněž další radioelektronické prostředky a systémy různého určení k vytvoření zdvojených spojovacích kanálů. Kromě toho je po-třebná odpovídající příprava orgánů ve-lení vojskům a spojovacích specialistů

pro práci v podmínkách radioelektronického boje. Přitom musíme zdůraznit, že rádiové spojení jako prostředek zabezpečení velení, současně s přednostmi oproti jiným spojovacím prostředkům, má také podstatné nedostatky. Nepřítel může nejen odposlouchávat a rušit práci rádiových prostředků, ale navíc má možnost poměrně přesně určit prostor jejich rozmístění zaměřením rádiových stanic v provozu, určit jejich příslušnost k druhu vojska a tak zjistit bojové sestavy svazků a útvarů. K tomu, abychom tyto nedostatky maximálně vyloučili a napomohli zabezpečení nepřetržité a utajené práce jednotlivých rádiových sítí, je účelné na každém stupni velení neustále uskutečňovat opatření, která zabezpečí více nebo méně stabilní práci rádiových prostředků. Opatření zahrnují: rádiové maskování, zkrácení doby na vysílání a rušení nepřítele elektromagnetickým vyzařováním.

Rádiové maskování jako součást působení proti technickému průzkumu představuje komplex opatření, která ztěžují nepříteli zjišťovat rádiové spojení a místa velení, možnosti odposlechu rádiového provozu a rušení rádiového spojení a v celkovém souhrnu získávat zprávy o sestavě a charakteru činnosti vlastních vojsk.

Rádiové maskování zpravidla zahrnuje:

- omezení provozu jednotlivých rádiových prostředků nebo jejich úplný zákaz;
- střídání metod organizace rádiového spojení;
- rádiový provoz bez uvádění volacích znaků, souhlasu k vysílání a bez potvrzení příjmu;
- práci rádiových stanic (při vysílání) s minimálním výkonem;
- použití směrových antén;
- přísné dodržování pravidel provozní služby a opatření utajeného velení vojskům;
- rozmístění rádiových stanic mimo prostory míst velení, ve vzdálenostech, které zabrání demaskování práce míst velení.

Způsob využívání rádiového spojení v boji na každém stupni velení určuje velitel nebo náčelník štábu, v souladu s konkrétními podmínkami situace a pokyny nadřízeného štábu. Přitom na omezení rádiového provozu, zákaz používání rádiových prostředků k vysílání nebo úplný zákaz rádiového provozu vydávají zvláštní rozkazy.

Zkrácení doby vysílání při rádiovém provozu dosahujeme:

— použitím rychle pracujících přidavných zařízení k automatickému vysílání telegrafní abecedy a techniky s použitím děrné pásky;

— dobrou přípravou rádiových obsluh, které jsou schopny uskutečňovat rádiový provoz velmi rychle a v podmínkách rádiového rušení;

— sladěností bojových směn a vysokou organizovaností práce na místech velení;

— omezením kontrol rádiového spojení a služebního rádiového provozu;

— předáváním rozkazů, nařízení a hlášení signály a krátkými radiogramy;

— využitím umělých antén při vyladování a technické prověrce rádiových stanic.

Splnění těchto opatření a kromě toho i dovedné využití rádiových prostředků (vhodného určení vlnového rozsahu, antén a režimu práce) umožňují dosáhnout účinného působení proti technickému průzkumu nepřítele a stabilní velení vojskům v podmínkách rádiového rušení.

Použití rádiového rušení na cvičeních umožnilo obsluhám rádiových stanic a spojovacím jednotkám pozorovat a hodnotit jeho vliv na spojení, hledat cesty, které by snížily účinek rušení a získat zkušenosti z práce v podmínkách rušení. Cvičení dále ukázala na větší význam dodržování rádiové kázně ze strany obsluh, které zabezpečují rádiové spojení a utajené velení vojskům.

Rušení nepřítele elektromagnetickým vyzařováním se uskutečňuje k zarušení (dezorganizaci) rádiového provozu mezi účastníky. Podle zvláštností působení proti příjmu dělí se na úzkopásmové a přehradné. Nejúčinnější je úzkopásmové rušení, které maximálně ztěžuje práci rádiových prostředků nepřítele a téměř neovlivňuje vlastní možnosti velení vojskům. Rušení tohoto druhu používáme většinou k dezorganizaci (zmaření) rádiového provozu nepřítele nebo k blokování jeho rádiového spojení. Ten kdo ruší, napojuje se na rádiový provoz nepřítele a zahajuje rušení. Nebezpečí rušení je v tom, že je velmi těžko zjistitelné, protože rušičí rádiová stanice většinou používá volacích znaků těch rádiových stanic, do jejichž provozu vstupuje. Tento druh rádiového rušení je zvláště účinný např. při činnosti vojsk v operační hloubce.

Je důležité mít na zřeteli, že opatření na ochranu rádiového spojení před záměrným rušením rozdělujeme na:

— organizační, štábem plánované v rámci rozpracování plánu operace (boje) a uskutečňované v jejím průběhu;

— technické, které uskutečňují obsluhu rádiových stanic;

— opatření, která předpokládají zničení (zasazení) rádiových rušičů.

K organizačním opatřením patří:

— zdvojení rádiového spojení, tj. vytvoření několika rádiových sítí a rádiových směrů stejného určení na různých kmitočtech nebo v rozmezí stejného vlnového rozsahu, avšak na rozptýlených kmitočtech;

— vytvoření utajených a záložních kmitočtů rádiového spojení, používaných jen v případech krajní nutnosti;

— určení několika pracovních a záložních kmitočtů a způsobů jejich změny;

— využití pracovních kmitočtů nepříteli k organizaci vlastního rádiového spojení na méně důležitých směrech;

— předávání důležitých informací současně na několika kmitočtech rádiového spojení nebo postupně na různých kmitočtech jedním rádiovým prostředkem;

— použití retranslačních rádiových stanic;

— využití oklikových spojů.

Určujeme-li pracovní a záložní frekvence, musíme brát v úvahu, aby nebyly blízko sebe a nemohly být umlčeny stejným rušením. Měnit kmitočty je účelné na signál nebo na základě zvláštního rozhodnutí. K zabezpečení spolehlivějšího rádiového spojení a velení vojskům v průběhu manévrové činnosti v podmínkách rádiového rušení nepříteli musíme měnit v průběhu dne v nepravdivých intervalech nebo dokonce po předání každého

radiogramu nezávisle na tom, zda nepřítel ruší rádiové spojení, nebo ne.

Pracovní kmitočty prostředků nepříteli pro naše rádiové spojení mohou být použity s povolením nadřízeného štábu a jen v případě úplného umlčení našeho rádiového spojení na hlavních a záložních kmitočtech. Předávání informací současně po několika rádiových spojích nebo postupně na různých kmitočtech jednoho z nich je nejúčelnější tehdy, kdy nepřítel používá úzkopásmové usměrněné rádiové rušení.

Jako oklikové spojovací cesty je účelné využívat volné rádiové sítě podřízených orgánů velení, které nejsou v té době rušeny.

Mezi technická opatření ochrany můžeme zařadit:

— použití směrových antén a jejich manévr;

— změnu charakteru práce rádiových stanic (např. přechod z telefonního rádiového spojení na telegrafní spojení);

— zvýšení výkonu vysílače;

— přechod na záložní kmitočty;

— příjem informací s jejich současným nahráváním na magnetofonový pásek;

— využívání techniky odolné proti rušení;

— vyžádání prověřovacího hesla v případech pochybnosti o příslušnosti rádiové stanice.

Je pochopitelné, že tato opatření mají obranný a ochranný charakter. Účinným a aktivním bojem s prostředky rušení nepřítel je ničení rušičů.

Zabezpečení nepřetržitosti velení vojskům v průběhu manévrové bojové činnosti s využitím rádiových prostředků v podmínkách předpokládaného rádiového rušení je velmi složitým a odpovědným úkolem. Jeho úspěšné plnění je možné jen tehdy, budou-li velitelé a štáby všech stupňů bezpodmínečně plnit a tvůrčím způsobem prakticky používat odpovídající metody ochrany. Musí je uskutečňovat v rámci všech opatření operační a bojové přípravy.

různé

HABILITAČNÍ A DISERTAČNÍ PRÁCE

Cílem článku je informovat čtenáře o habilitační a disertační práci, které obhájili příslušníci VA AZ.

Podplukovník ing. Zdeněk Straka, CSc.

VOJENSKÁ DOPRAVA V OPERAČNÍM TÝLU

Habilitační práce plukovníka ing. Zdeňka Straky, CSc. obsahuje 113 listů, řadu schémat a tabulek. Kromě úvodu a závěru má 10 kapitol.

Cílem habilitační práce je zpracovat souhrnné a ucelené skriptum z vojenské dopravy především pro posluchače postgraduálního studia týlových specializací na VA AZ.

Z obsahového a metodického hlediska autor věnuje hlavní pozornost intenzifikaci výuky, integračním tendencím, prokázanými systémovou analýzou vojenské dopravy, jakož i teoretickým zásadám a poznatkům potřebným pro plnění výchovně vzdělávacích cílů absolventa VA AZ oboru organizátorsko-ekonomického — týlového.

Hlavní pozornost věnuje stupni vševojsová armáda, což je v souladu s obsahem přípravy posluchačů týlových specializací na VA AZ.

V **úvodu** autor stručně charakterizuje úlohu a místo vojenské dopravy. Poukazuje na to, že vojenská doprava je limitujícím prvkem realizace týlového zabezpečení vojsk a požadavky na ní stále vzrůstají. Splnění těchto vzrůstajících dopravních požadavků vyžaduje komplexní využívání všech druhů dopravy, neustálé zvyšování odolnosti celého dopravního systému, spolehlivé a trvalé zabezpečování provozuschopnosti železniční a silniční sítě a včasné rozvinutí systému řízení a spojení.

V **první kapitole** podrobně rozebírá hlavní úkoly vojenské dopravy ve čtyřech časových obdobích. Konkrétně v období:

- mírové činnosti;
- před zahájením ozbrojeného zápasu;
- při zahájení ozbrojeného zápasu;
- v průběhu ozbrojeného zápasu.

Ve druhé kapitole autor analyzuje podíl jednotlivých druhů dopravy na realizaci dopravních požadavků ozbrojených sil. Konstatuje, že plně zabezpečení všech požadavků, kladených na dopravu, vyžaduje optimální využívání všech druhů dopravy z hlediska časového a prostorového a dedukuje nutnost proporcionálního rozvoje jednotlivých druhů dopravy již v mírovém období.

V práci autor uvádí, že využití železniční dopravy bude prostorově omezeno na část operačního týlu, a to zejména od zadní frontové hranice po čáru předsunutých frontových základů, armádních leteckých základů, raketových technických základů, nemocničních základů apod. Zdůraznil, že i od čáry předsunutých frontových základů směrem k týlu prvosledových armád bude železniční doprava využívána ve všech případech, kdy to situace dovolí. Naproti tomu ukazuje, že automobilní doprava je základním prostředkem přísunu materiálu ve vojskovém i operačním týlu.

Ve třetí kapitole autor rozebral jednotlivé úseky přísunu materiálu a konkrétní činnost automobilních brigád, útvarů a jednotek. Uvádí, že v ústředním úseku přísunu se železniční doprava realizuje 75–85 % z celkového objemu zásobovacích přeprav, automobilní doprava 15–20 % a zbytek připadá na ostatní druhy dopravy. Obdobným způsobem charakterizuje frontový úsek přísunu. Uvádí, že kromě automobilní dopravy budou v tomto úseku přísunu využívány i jiné druhy dopravy, a to potrubní, vzdušná a v některých případech i železniční. V armádním úseku přísunu je základním druhem dopravy automobilní doprava. Ostatní druhy dopravy se používají jen doplňkově.

Ve čtvrté kapitole autor analyzoval činnost armádních automobilních útvarů při přípravě a v průběhu vedení útočné operace.

V kapitole zkoumá hmotnost a složení armádního normativu a hmotnost přísunovaného materiálu. Hmotnost a složení armádního normativu je záležitostí materiálních hospodářů a konkrétně je stanoví náčelník generálního štábu.

Hmotnost přísunovaného materiálu je podle autora nestálou veličinou a ovlivňuje ji.

— celkový charakter operace a rozsah plánovaných úkolů;

— rozmach operace;

— složení armády a operační sestava;

— stav zásob u vojsk na začátku operace a nařízené zásoby na konci operace;

— časové možnosti a vzdálenost přísunu;

— kapacita předsunutých zásob materiálu apod.

Poté následuje konkrétní rozbor jednotlivých faktorů, které ovlivňují hmotnost přísunovaného materiálu. Důraz klade autor na analýzu vedení operací bez nebo s jadernými zbraněmi a na analýzu jednotlivých prvků rozmachu operace.

Jednorázové vyvezení a soustředění armádního normativu do prostoru TÚZ je hlavním kritériem pro stanovení odpovídající celkové dopravní kapacity automobilních útvarů.

Pátou kapitolu autor věnuje problematice přísunu materiálu. Řeší v ní všeobecné zásady a odpovědnost za přísun materiálu a principy organizace přísunu materiálu.

Zobecní principy organizace a plánování přísunu materiálu. Za základní principy považuje:

— centralizované řízení a odpovědnost za včasný přísun materiálu, které připadají staršímu náčelníku týlu, bez ohledu na to, jakých dopravních prostředků k tomu účelu použije;

— přísun materiálu silami a prostředky nadřízeného náčelníka týlu v první řadě raketovému vojsku a vojskům na směru hlavního úderu;

— komplexní využívání všech druhů dopravy z hlediska prostorového a časového;

— zabezpečení obrany a ochrany dopravních zásobovacích proudů.

Tyto základní principy v práci podrobně rozebírá.

Velkou pozornost věnuje také zavádění velkokapacitních dopravních prostředků, kontejnerů a mechanizačních prostředků pro ložné práce (i s kontejnery) do polního dopravně zásobovacího systému. Považuje to za rozhodující racionalizační podmínku zrychlení toku zásob materiálu.

V šesté kapitole autor řeší plánování přísunu materiálu u vševojskové armády. Kapitola zahrnuje všeobecné zásady a charakteristiku procesu plánování, bilanci požadavků na přísun a možnosti automobilní dopravy a činnost náčelníka přísunu v armádní útočné operaci.

V práci podává stručnou charakteristiku perspektivního a denního plánu přísunu. K tomu připojil i metodiku zpracování obou uvedených plánů.

Sedmá kapitola obsahuje navazující na čtvrtou kapitolu. Autor v ní analyzuje činnost armádních automobilních útvarů v přípravě a v průběhu armádní útočné operace. Rozebírá činnost automobilních

útvárů ve vztahu k postupnému rozvíjení polního dopravně zásobovacího systému. Řeší činnost automobilních útvarů k možným variantám organizace přísunu v armádním a frontovém úseku přísunu v souvislosti s rozvíjením předem frontové základny, jejího oddělení a pohyblivé armádní základny.

Osmá kapitola obsahuje složitou problematiku silničního zabezpečení. Autor v ní rozebral všeobecné zásady a úkoly silničního zabezpečení v operacích. Dále přehledně v tabulkách uvádí síly a prostředky silničního vojska armády a frontu. Důraz položil na vyhodnocení možností jednotlivých silničních útvarů v rámci silniční pořádkové služby, obnovy silnic a stavby mostů a na delimitaci odpovědnosti za údržbu a obnovu vybrané silniční sítě.

V této kapitole autor dále řeší orga-

nizaci silničního zabezpečení a problematiku velení silničnímu vojsku.

V **deváté kapitole** autor řeší železniční dopravu. Rozebírá její charakteristiku a formuluje úkoly při přípravě a v průběhu vedení operací. Důraz položil na vyvážení zásob na operační směry a na otázky rozvíjení předem frontové základny. Velkou pozornost věnuje plánování železničních přeprav a problematice dočasných překládkových prostorů.

Do **desáté kapitoly** autor zahrnul problematiku potrubní dopravy. Obsahuje význam, organizaci a možnosti potrubní dopravy pro přepravu pohonných hmot v soudobých operacích.

Celkový **závěr** obsahuje stručné shrnutí celé práce. Autor poukázal na hlavní problémy, které práce řešila a vyhodnotil progresivní druhy dopravy.

Plukovník ing. Emil Kočí

METODIKA ŘÍZENÍ SVAZKŮ, ÚTVARŮ A ZAŘÍZENÍ PŘÍMO PODŘÍZENÝCH ARMÁDE V OBLASTI JEJICH TÝLOVÉHO ZABEZPEČENÍ V POLI

Kandidátská disertační práce se zabývá složitou, dosud ne plně vyřešenou problematikou velení svazkům a útvarům druhů vojsk a speciálních vojsk armády v oblasti týlového zabezpečení.

Vychází ze závěrů, že množství a různorodost vojskových svazků a útvarů armády a jejich rozličné bojové použití v čase i prostoru vyžaduje používat k řízení nových metod, především prostředků mechanizace a automatizace.

Cílem kandidátské práce bylo na základě analýzy současné praxe a požadavků na týlové zabezpečení svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk armády navrhnout racionalizační opatření v metodice řízení jejich zabezpečení.

Tomuto přístupu odpovídá i struktura kandidátské disertační práce.

Při řešení jednotlivých otázek autor použil především metody logického zkoumání, analýzy a syntézy. V racionalizačních opatřeních uvažoval o využití výpočetního automatu Consul 261 [266] a vzhledem ke složitosti zkoumaného problému i s malým převozným počítačem ADT.

Práce obsahuje 4 části a přílohou část s metodickými postupy.

V **úvodu** autor ukazuje, že vědeckotechnický pokrok ve vojenství staví před

orgány velení všech stupňů stále náročnější úkoly, k jejichž zvládnutí nestačí již jen zkušenosti a intuice. Rozvoj zbraní hromadného ničení, mechanizace i automatizace palebných systémů spolu s motorizací armád si objektivně vynucují, aby velení vojskům nejen bylo na stejné úrovni dosažených vědeckých poznatků, ale mělo i určitý předstih.

V podmínkách armády, kde řídící činnost velitelů a štábů je obecně shrnuta pod pojem velení není proto náhodou, že otázkám zkvalitnění a zefektivnění velení je věnována prvořadá pozornost i v RMNO.

Autor poukazuje na skutečnost, že tradiční způsoby práce požadavek na další zkvalitnění a zefektivnění velení dostatečně nezabezpečují a vedou často k užšímu chápání té které činnosti. To se v plné míře týká i otázek velení svazkům a útvarům vojsk a speciálních vojsk, podřízených armádě v oblasti jejich týlového zabezpečení.

V **první části: „Zásady bojového použití svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk a týlu v armádní útočné operaci“** autor charakterizuje soudobou armádní útočnou operaci, zásady bojového použití svazků a útvarů druhů vojsk,

speciálních vojsk z hlediska časových a prostorových předpokladů a zásad velení.

Druhá část rozebírá hlavní zásady týlového zabezpečení v armádní útočné operaci se zaměřením na specifické rysy týlového zabezpečení svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk.

Třetí část pojednává o zásadách velení svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk v oblasti týlového zabezpečení s rozбором struktury orgánů velení a prostředků řízení současně s analýzou zavedené metodiky řízení týlového zabezpečení těchto svazků a útvarů.

Jako syntézu zkoumané problematiky shrnuje pak čtvrtá část práce, svým obsahem rozhodující, neboť obsahuje konkrétní návrhy na:

- možnosti zkvalitnění metody práce štábu týlu armády v řízení týlového zabezpečení svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk a návrh metodiky řízení těchto svazků a útvarů v oblasti týlového zabezpečení v poli;

- využití výpočetního automatu Consul 261 pro přípravu výpisů z týlového rozkazu (nařízení) k řízení týlového zabezpečení svazků útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk;

- využití malého převozného počítače pro řízení týlového zabezpečení svazků a útvarů vševojskové armády;

- sestavení týlového rozkazu (nařízení) armády k provedení výpisů podřízeným svazkům a útvarům s možností využití prostředků mechanizace a automatizace velení.

K ad 1. Autor navrhuje účelově rozdělit skupinu pro řízení přímo podřízených svazků a útvarů na jednotlivá (zájmová) místa činnosti (VS, TVS, PAZ) s postupnou (zpětnou) koncentrací do místa rozhodující (realizační) činnosti, tj. do pohyblivé armádní základny.

Navržený způsob metodiky práce skupiny pro řízení přímo podřízených svazků a útvarů podle vývojového diagramu vychází ze současných možností, aniž by vyžadoval zásah do organizační struktury.

K ad 2. Autor navrhuje využití výpočetního automatu Consul 261 ke zpracování „Výpisů z TR (TN)“, což souvisí se:

- zdokonalením metodiky řízení svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk především z hlediska kvality, efektivnosti, úspory času, štabní kultury apod.,
- včasným zpracováním většího počtu „Výpisů“, především na svazky a útvary druhů vojsk a speciálních vojsk. Postup prací vyjadřuje vývojovým diagramem.

K realizaci návrhu může být bez obtíží využit výpočetní automat Consul 261, který se v současné době již běžně používá ve výpočetním středisku na TVS armády ke zpracování úloh týlového zabezpečení.

Předběžný časový odhad zpracování „Výpisů z TR (TN)“ pro všechny útvary vojsk a speciálních vojsk je tento:

— příprava „Formuláře“ uživatelem	30 min (předem)
— příprava řídicí děrné pásky	15 min (předem)
— doplnění konkrétních údajů	30 min
— pořízení „Výpisů“	30 min (max. 5 min s použitím Consul 266)

Využitím výpočetního automatu Consul 266, který postupně nahradí Consul 261 zejména při použití jeho bodové rychlostiskárny, budou časové úspory podstatné, zvláště při pořizování „Výpisů“.

K ad 3. Autor navrhuje využití převozného počítače ADT ke zpracování „Výpisů“ a vychází z reálného předpokladu, že počítač tohoto typu bude součástí výpočetního střediska na TVS armády.

Využití počítače umožní především:

- zdokonalit metodiku řízení všech svazků a útvarů armády,

- zpracovat výpis z TR (TN),

- včas zpracovat velké množství „Výpisů“ pro jednotlivé svazky a útvary bez nutnosti jejich sdružování do skupin podle závislosti na společných údajích týlového zabezpečení (při využívání výpočetního automatu Consul 261 bylo sdružování do skupin nezbytné),

- pořádit vlastní „Výpisy“ v kratším čase než s použitím výpočetního automatu,

- racionalizovat některé práce, které souvisí s přípravou a zaváděním konkrétních údajů TR (TN) a matice identifikátorů.

Předností při zpracování „Výpisů“ s využitím počítače je automatizované spojování obecných a konkrétních údajů TR (TN), velká rychlost tisku jednotlivých „Výpisů“ s možností mnoha modifikací „Výpisů“ podle potřeb svazků a útvarů. Doba potřebná k doplnění „Formuláře“ je přibližně stejná jako při použití výpočetního automatu, celkové zpracování výpisů kratší však asi o 1/3.

K ad 4. Návrh sestavení podkladů pro nové uspořádání rozkazu (nařízení) k realizaci týlového zabezpečení svazků a útvarů armády vychází z analogie skladby Bojového rozkazu, v němž vedle obec-

ně platných údajů (nepřítel, úkol, zámysl činnosti) je stanoven konkrétní úkol prvkům operační sestavy.

Takto sestavený Výpis z týlového rozkazu (nařízení) by obsahoval dvě části:

A. První část s obsahem údajů platných pro všechny svazky a útvary. Jejich počet i rozsah lze podle potřeby upravit.

B. Druhá část by obsahovala konkrétní úkoly specifikované pro ten který svazek nebo útvar.

Každý svazek (útvar) by tedy obdržel

záhlaví Týlového rozkazu (nařízení) s body ad A týkající se organizace týlu, silničního zabezpečení, přemísťování TVS, předkládání hlášení atd. a k tomu svou konkretizovanou část B s hlavními údaji, týkajícími se především otázek materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení.

Autor ukazuje, že předložené návrhy zkvalitňují a zefektivňují velení v oblasti týlového zabezpečení všem svazkům a útvarům, které jsou součástí sestavy armády.

СОДЕРЖАНИЕ

К 30-ой годовщине журнала «Военская мысль» 3

Статья знакомит читателей с главными итогами заседания расширенного редакционного коллегия, на котором были подведены итоги работы редакции, редакционного коллегия и широкого коллектива сотрудников и корреспондентов, а также были намечены перспективы в публицистической деятельности журнала.

Военно-научная конференция к 25-ой годовщине Варшавского Договора . . 10

Под руководством штаба Объединенных Вооруженных Сил, состоялась 20.—23. мая 1980 г. в г. Москве военно-научная конференция армий государств-участников Варшавского Договора.

Члены делегации ЧНА, участники конференции, сделали два доклада а именно: Первый Заместитель Министра Национальной обороны ЧССР генерал-полковник Карел Русов и Заместитель Начальника ГПУ ЧНА генерал-майор Ярослав Клича.

Кроме этих докладов статья содержит главные итоги выступления, сделанного на совещании органов, занимающихся деятельностью науки в армии. Целю указанного совещания было рассмотреть выполнение совместного плана военно-научной работы Объединенных Вооруженных Сил на 1976—1980 гг., а также разобрать проект совместного плана на 1981—1985 гг.

ВОЕННОЕ ИСКУССТВО

Полковник Зденек Бажант
капитан Петр Немец

Ведение боя с бронированными целями противника 27

Авторы, исходя из возможностей бронированной боевой техники вероятного противника, а также задач, сил и средств ведения разведки бронированных целей, разбирают возможности артиллерии, противотанковых средств, авиации и вертолетов, танков, БМП, а также инженерных средств в уничтожении указанных целей противника.

Полковник Зденек Грон, кандидат военных наук, доцент

Расчет для десантирования из вертолетов 35

Автор на основе практического опыта разбирает возможные варианты расчета для боевой переправы воздухом и десантирование подразделений из вертолетов.

Подполковник Павел Загоржик, кандидат военных наук

Использование математических моделей в процессе управления 47

Автор статьи знакомит читателей с основными теоретическими и методологическими подходами к моделированию действий, связанных с процессом принятия решения, планирования и руководства наступательной операцией.

Полковник Франтишек Седлак

К развитию оперативной и тактической разведки 53

Автор статьи, исходя из Приказа Министра Национальной обороны, разбирает вопросы морально-политического состояния разведчиков, улучшения технического оснащения и организационной структуры, уточнения принципов боевого использования и дальнейшего улучшения боевой выучки разведывательных подразделений и органов.

Полковник Вацлав Лготски, кандидат военных наук

Методика подготовки решения командира соединения ПВО страны 57

Автор разбирает методику принятия решения, а именно уяснение задачи, расчет времени, оценку обстановки, условия ведения боевых действий, а также возможный вариант содержания решения командира соединения ПВО страны.

Полковник Людовит Черны
подполковник Йосеф Попелка, кандидат военных наук, доцент

К безопасности авиации 62

Авторы, исходя из опыта учений, разбирают некоторые практические решения и мероприятия, которые бы могли повысить безопасность своей авиации от огня наземных средств ПВО.

Полковник Милослав Врабец

Химическое обеспечение при форсировании водной преграды 71

Автор, на основе принципов применения ОМП противником, рассматривает вопросы организации химического обеспечения форсирования водной преграды и главные принципы использования подразделений и частей химического войска.

Полковник Ладислав Аулицки

Танковое и автомобильно-техническое обеспечение наступательной операции общевойсковой армии 76

Автор статьи обращает внимание читателей на два основных вопроса: танковое и автомобильно-техническое обеспечение общевойсковой армии в подготовительном этапе наступательной операции и в ее ходе.

ИЗ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ АРМИЙ

Управление коалиционными группировками войск 83

Обеспечение живучести связи и управления в условиях радиоэлектронных помех 88

ИНФОРМАЦИИ

Информации о работах по защите звания доцента и кандидата военных наук . 91

Статья знакомит читателей с двумя работами: первая по защите звания «доцент» и другая «кандидат военных наук» в Военной академии им. А. Запотоцкого. Темы работ: «Войсковой транспорт в оперативном тылу» и «Методика управления соединениями, частями и учреждениями, непосредственно подчиненными общевойсковой армии, в области тылового обеспечения».